

T.C.
YARGITAY
CEZA GENEL KURULU

Esas : 2014/839
Karar : 2018/146
Tarih : 03.04.2018

- SUÇ UYDURMA SUÇU

(5275 s. Ceza ve Güvenlik Ted. İnfazı K 106)
(5237 s. TCK 267 , 271)

ÖZET

Sanığın, şikâyetçiye olan borcundan dolayı önceden verdiği borç senedine konu bedeli ödememesi üzerine suça konu hamiline yazılı çeki verdiği, sanığın, şikâyetçinin borç senedine dayalı olarak icra takibi başlatması üzerine Cumhuriyet Başsavcılığına başvurup herhangi bir kişiden şüphelendiğine dair anlatımda bulunmadan, söz konusu çekin çalındığını belirterek şikâyetçi olmasından sonra, şikâyetçinin suça konu çeki bankaya ibraz ettiğinde çekte çalıntı kaydı bulunması nedeniyle hakkında hırsızlık suçundan soruşturma başlatıldığı olayda iftira suçunun oluşmayacağı, sanığın, şikâyetçiye rızasıyla verdiği çekin çalındığı iddiasıyla herhangi bir kişiyi hedef göstermeksizin yetkili makamlara başvurmaktan ibaret eyleminin suç uydurma suçunu oluşturduğu kabul edilmelidir.

Kararı veren

Yargıtay Dairesi : 9. Ceza Dairesi

Mahkemesi :Asliye Ceza

Günü : 04.07.2011

Sayısı : 1101-560

Suç uydurma suçundan sanık ...'nın TCK'nun 271/1, 50/1-a, 52/2-4. maddeleri uyarınca 7.300 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına ve taksitlendirmeye ilişkin Eyüp 4. Asliye Ceza Mahkemesince verilen 04.07.2011 gün ve 1101-560 sayılı hükmün, sanık tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 9. Ceza Dairesince 13.03.2014 gün ve 14274-2909 sayı ile;

"...Aralarındaki ticari ilişkiye istinaden kendi rızasıyla mağdura verdiği çekin çalındığı iddiasıyla herhangi bir isim vermemekle birlikte tahsil için ibrazı halinde mağdur hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılacağını bilerek şikâyetçi olan sanığın eyleminin, TCK'nın 267. maddesinde düzenlenen iftira suçunu oluşturacağı, hukuki durumunun buna göre tayin ve takdiri gerektiği gözetilmeden suç vasfında yanılıya düşülerek yazılı şekilde hüküm kurulması" isabetsizliğinden bozulmasına oy çokluğuyla karar verilmiş,

Daire üyesi C. Özer; "Sanığın mağdura olan 5000 TL borcundan dolayı tarafların noterde borç senedi düzenledikleri, sanığın borcu ödememesi nedeniyle mağdurun sanığı icraya vereceğini söyleyince bu defa sanığın mağdura suça konu 05.05.2009 ödeme tarihli 7000 TL'lik çeki verdiği, mağdurun önce düzenleme borç senedini tahsil için 09.03.2009 tarihinde Eyüp 2. İcra Müdürlüğü'nün 2009/807 Esas sayılı dosyasında icra takibi başlattığı, sanığın ise 08.04.2009 tarihinde söz konusu çekin çalındığından bahisle Cumhuriyet Başsavcılığına isim belirtmeden şikâyetçi olduğu, mağdurun ise 05.05.2009 tarihinde çeki tahsil için banka şubesine başvurduğu, Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından, çekin bankaya ibrazında el konulması

istendiğinden mağdur hakkında hırsızlık suçundan ek takipsizlik kararı verilerek sanık hakkında suç uydurmadan kamu davası açıldığı, katılan ve sanığın savunmalarından anlaşılan ve aksi sabit olmayan sanık savunmasına göre çeke tedbir koydurduğu için çeki tahsile gitmemesi konusunda mağdurun uyarıldığı somut olayda; sayın çoğunluk ile aramızdaki hukuki uyumsuzluk sanığın eyleminin suç uydurma suçunu mu yoksa iftira suçunu mu oluşturduğu konusundadır.

Sanık ile mağdur arasında bir ticari ilişki olduğu, bu ilişki nedeniyle sanığın mağdura 5000 TL borcu bulunduğu, bu borç karşılığında Bakırköy 20. Noterliğinde tanzim edilmiş 00321 yevmiye nolu 5000 TL bedelli 05.01.2009 tarihli düzenleme borç senedi ile 7000 TL bedelli 05.05.2009 keşide tarihli çekin verildiği, mağdurun hem düzenleme borç senedini tahsil için icra takibi başlattığı, hem de çeki tahsil için suç tarihinde bankaya ibraz ettiği konusunda hiçbir tartışma ve kuşku bulunmamaktadır.

Uyuşmazlığın çözümü için öncelikle iftira ile suç uydurma arasındaki farklara ve her iki suçu birbirinden ayırmakta kullanılacak ölçütün ne olduğuna değinmek gerekmektedir. İftira suçu soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idari bir yaptırım uygulanmasını sağlamak amacıyla yetkili makamlara ihbar veya şikâyetle bulunarak ya da basın yoluyla bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnadıyla işlenirken, suç uydurma ise yetkili makamlara işlenmediğini bildiği bir suçu işlenmiş gibi ihbar ederek ya da bir suçun delil ve emarelerini soruşturma yapılabilecek biçimde uydurarak işlenmektedir. Yani iftira ile suç uydurmayı ayıracak en önemli ölçüt iftira suçunda belli bir kimseye isnatta bulunulması, suç uydurmada ise uydurulan suçun belli bir kimseye isnat edilmemesidir. İftira suçunun failinde suçun mağduru hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılması ya da idari bir yaptırım uygulanmasını sağlama amacı yani özel kasıt bulunması gerekirken, suç uydurmada bu suçun failinin hangi saikle bu suçu işlediğinin önemi yoktur. Dolayısıyla iftira suçu ancak özel kasıtle işlenebilirken, olası kasıtle işlenemezken, suç uydurmada genel kasıt yeterlidir. Failde özel kastın bulunması ve hukuka aykırı fiil isnat edilen kişinin belirlenebilir olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi halinde iftira suçu oluşabilmektedir. Isnatta bulunulan kişinin belirlenebilir olması ve soruşturma ve kovuşturma başlatılması amacının varlığı iftira suçunun manevi unsuru içinde yer alan ancak birbirinden farklı kavramlardır. Somut olayda sanık çeki ilgili şikâyetinde katılan hakkında bir isnatta bulunmadığından ve çekin tahsili için ibrazı halinde mağdur hakkında kovuşturma yapılabileceğini bilmesi soruşturma ve kovuşturma yapılmasını sağlamak amacını göstermeyeceğinden dolayısıyla sanıkta iftira özel kastı bulunmadığından, iftira suçunun unsurları somut olayda oluşmamıştır.

Sanıkta mağdur hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılması amacının bulunmadığı sanığın savunmasında belirttiği 'sen haksız yere kazanç sağlıyorsun, çeke tedbir koydurdum, çeki bozdurmaya gitme, gidersen ben sorumlu değilim' sözleri ile müşterinin mahkemede 'sanığın şifahi olarak borcu ödeme gücü olmadığı için zaman kazanmak için çekin çalındığını söylediğine' dair anlatımından anlaşılmaktadır. Zira sanık mağdura 5000 TL borçludur, ancak mağdur sanıktan 5000 TL bedelinde senet ve 7000 TL bedelli çek almış ve her iki kambiyo senedini tahsil için hareket etmektedir. Hem çeki hem de senedi tahsil ettiği takdirde mağdur haksız kazanç sağlayacaktır. Sanıkta borcun fazlasıyla kendisinden tahsil edilmesini önlemeye çalışmaktadır. Bu maksatla hukuki yollara müracaat etmek yerine çekin çalındığına dair şikâyetle bulunmakla suç uydurma suçunu işlemiştir. Ancak sanık borcun kendisinden mükerrer olarak tahsilini önlemek için bu yola başvurduğundan, kendisinde mağdur hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılması amacı yani iftira özel kastı bulunmadığından iftira suçunun unsurları somut olayda oluşmamıştır.

Sonuç olarak aralarındaki ticari ilişki nedeniyle verdiği çek veya senedin çalındığı iddiasıyla yetkili makamlara bir isim belirterek şikâyetçi olan kişinin iftira suçunu işleyeceği, herhangi bir kimse hakkında ihbar ve şikâyetle bulunmadan sadece çekinin çalındığı iddiasıyla yetkili makamlara başvuranın eyleminin ise suç uydurma suçunu oluşturacağı, şayet yetkili makamlara ihbar ve şikâyetle bulunmadan çekin çalındığı veya kaybolduğu iddiasıyla hukuk mahkemelerine dava açılırsa herhangi bir suçun oluşmayacağı düşüncesinde olduğundan; somut olayda sanığın borcunun iki kez ödenmesini önlemek amacıyla, hukuki yollara müracaat etmek yerine mağdur hakkında herhangi bir isnatta bulunmadan, gerçekte çeki çalınmadığı halde çalındığından bahisle yetkili makamlara ihbar ve şikâyetle bulunarak suç uydurma

suçunu işlediği, sanıkta mağdur hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılması amacı bulunmadığı, borcun iki kez tahsilini önleme amacının olduğu, bu nedenle özel kasıtle işlenebilen iftira suçunun unsurlarının somut olayda oluşmadığı, yerel mahkemenin suç uydurmadan verdiği mahkûmiyet hükmünün doğru olduğu, onanması gerektiği" görüşüyle karşı oy kullanmıştır.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ise 30.05.2014 gün ve 382635 sayı ile;

"5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 271. maddesinde suç uydurma suçu düzenlenmiştir.

Madde 271: 'İşlenmediğini bildiği bir suçu, yetkili makamlara işlenmiş gibi ihbar eden ya da işlenmeyen bir suçun delil veya emarelerini soruşturma yapılmasını sağlayacak biçimde uyduran kimseye üç yıla kadar hapis cezası verilir' hükmünü içermektedir.

Söz konusu suç, işlenmediğini bildiği bir suçu yetkili makamlara işlenmiş gibi ihbar etmek ya da işlenmeyen suçun delil ve emarelerini soruşturma yapılmasını sağlayacak şekilde, uydurmak suretiyle işlenmektedir. Suçun iki tür işleniş biçimi bulunmaktadır. Öğretide, birincisi eylemin ihbar edilmesi, buna şekli suç uydurma denilmektedir. İkincisi ise, delil ve emareler uydurmaktır, buna maddi suç uydurma denilmektedir.

Suç uydurma suçunun konusu, suç olmalıdır. Kabahat ya da disiplin eylemleri suçun konusu olmayacaktır. Fail tarafından ihbar suretiyle veya deliller ileri sürülerek uydurulan suçların taksirli ya da kasten işlenen suçlar olmasının bir önemi bulunmamaktadır.

Suçun oluşması için belirli bir kişiye suç isnad edilmemelidir. İşlenmeyen bir suçu uyduran failin, suçu işleyen ya da iştirak edenlerin ismini vermiş olması hâlinde, eylem iftira suçunu oluşturmaktadır. Suç uydurma suçunun tamamlanması için bir zarar ya da tehlikenin meydana gelme koşulunun varlığı gerekmemektedir.

Suç oluşması için amaç ve saik aranmayıp doğrudan genel kast ile işlenmektedir.

Maddi olayda, sanık ile mağdur arasında bir ticari ilişki olduğu, bu ilişki nedeniyle sanığın mağdura 5.000 TL borcu bulunduğu, bu borç karşılığında Bakırköy 20. Noterliğinde tanzim edilmiş 00321 yevmiye nolu 5.000 TL bedelli 05.01.2009 tarihli düzenleme borç senedi ile 7.000 TL bedelli 05.05.2009 keşide tarihli çekin verildiği, mağdurun düzenlenen borç senedini tahsil için icra takibi başlattığı, sanığın ise 08.04.2009 tarihinde söz konusu çekin çalındığından bahisle Cumhuriyet Başsavcılığına isim belirtmeden şikâyetçi olduğu, mağdurun, kendisine sanık tarafından verilen çeki ve noterden düzenlenen senedi tahsil ettiği takdirde haksız kazanç sağlayacağı açıktır. Bu itibarla sanık, varolan borcunu fazlasıyla kendisinden tahsil edilmesini önlemeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle hukuki yollara müracaat etmek yerine çekin çalındığına dair şikâyette bulunmakla suç uydurma suçunu işlemiştir. Sanığın mağdura yönelik herhangi bir suç isnadı bulunmamaktadır.

5237 sayılı TCK'nun madde 267- '(1) Yetkili makamlara ihbar veya şikâyette bulunarak ya da basın ve yayın yoluyla, işlemediğini bildiği hâlde, hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idari bir yaptırım uygulanmasını sağlamak için bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnat eden kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır' şeklinde birinci fıkrası düzenlenmiştir.

İftira suçu failin, bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnadıyla ihbar ve şikâyette bulunması suretiyle işlenmektedir. Failin mağdur hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idari yaptırım uygulamasını sağlamak amacıyla suçsuz olduğu hâlde sırf suç yükleme özel kastıyla hareket ederek sanık hakkında suç isnadında bulunmasıdır.

İftira suçunda korunan hukuki yarar, suç isnadı ile yargı makamlarının yanıltarak, kişiler hakkında haksız yere soruşturma ve kovuşturma açılmasının engellenmesini amaçlamaktadır.

İftira suçunda kanunda yazılı tipik eylemin gerçekleşmesi durumunda, failin hukuka aykırılık ögesi de

gerçekleşmektedir. İftira suçunda hukuka uygunluk nedenlerinin gerçekleşmemesi gerekmektedir.

İftira suçunda TCK'nun 26. maddesinde yazılı hukuka uygunluk nedenlerinin varlığı hâlinde (örneğin, 'şikâyet hakkı, gazetecilik, haber ve eleştiri hakkı, savunma dokunulmazlığı' gibi) hakkın kullanılması hâlinde, suçun hukuka aykırılık ögesinin gerçekleşmediği kabul edilmelidir.

İftira suçunda şüphe ve olasılığa dayanarak yapılan ihbar ve şikâyetin, maddi olaylara dayandığı kabul edilerek anayasal şikâyet hakkı olarak kabulüne olanak bulunmaktadır.

Bunun dışında, işlenen ya da gerçekleşen olaya ilaveler yapılarak suç isnad edilmesi durumunda, sanığın iftira suçunu işlemiş sayılacağı kabul edilmelidir.

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde, sanık ...'nın Eyüp Polis Karakoluna başvuruda bulunarak çekinin çalındığı konusunda ihbarda bulunmak şeklindeki eyleminin, mağdura olan borcunun iki kez tahsil edilmesini önlemek maksadıyla, hukuki yollara müracaat etmek yerine mağdur hakkında herhangi bir isnatta bulunmadan, gerçekte çeki çalınmadığı hâlde çalındığını ihbar ettiği, çekin bankaya ibrazı sonrasında çekin çalıntı olmadığına kolaylıkla anlaşılacağını sanık bilmektedir. Sanık, mağdurun elinde bulunan çekin banka tarafında tahsilini engellemeye çalışmaktadır. Sanığın eyleminde, sırf suç yükleme özel kastıyla hareket edilerek suç isnad edilmemektedir. Bu itibarla sanık hakkında iftira suçunun yasal öğelerinin oluşmadığı kabul edilmelidir.

Bu nedenle, Yüksek Yargıtay 9. Ceza Dairesinin 13.03.2014 gün ve 2013/14274 Esas, 2014/2909 Karar sayılı suç vasfına yönelik bozma kararı hukuka aykırı niteliktedir. Anılan bozma kararının kaldırılarak sanığın suç uydurma suçundan mahkûmiyetine ilişkin Eyüp 4. Asliye Ceza Mahkemesince verilen 04.07.2011 tarih ve 2009/1101 Esas ve 2011/560 Karar sayılı ilamın onanmasına karar verilmesi gerektiği" görüşüyle itiraz kanun yoluna başvurmuştur.

CMK'nun 308. maddesi uyarınca inceleme yapan Yargıtay 9. Ceza Dairesince 20.11.2014 gün ve 5312-11761 sayı ile, itiraz nedeninin yerinde görülmediğinden bahisle Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

CEZA GENEL KURULU KARARI

Özel Daire çoğunluğu ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlıklar;

Sanığın eyleminin suç uydurma suçunu mu, yoksa iftira suçunu mu oluşturduğunun,

Karar tarihinden sonra 6545 sayılı Kanunla 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 106. maddesinin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklik gözetildiğinde, hüküm fıkrasında yer alan "ödenmeyen adli para cezasının hapse çevrileceğinin belirtilmesine (sanığa ihtarat yapıldı)" ilişkin kısmın uygulanma imkânının kalıp kalmadığının,

Belirlenmesine ilişkindir.

İncelenen dosya kapsamından;

Sanık ... ile şikâyetçi ... arasında borç ilişkisi bulunduğu, buna istinaden Bakırköy 20. Noterliğince 5.150 TL bedelli, 20.02.2009 ödeme tarihli, borçlusu sanık ..., alacaklısı şikâyetçi Sadi olan borç senedinin 05.01.2009 tarihinde tanzim edildiği,

Söz konusu borç senedine rağmen borcunu ödemeyen sanık ...'ın, ... Boya Pazarlama Ticaret adına tanık Nihat ...'nın 05.05.2009 tarihinde hamiline yazılı şekilde keşide ettiği 7.000 TL bedelli çeki ciro ederek, icra takibine uğramamak amacıyla şikâyetçi Sadi'ye verdiği, çekin yalnızca sanık ... tarafından ciro edildiği,

Sanık ...'ın, borç senedine konu bedeli vadesinde ödememesi üzerine şikâyetçi Sadi tarafından 09.03.2009 tarihinde sanık ... aleyhine Eyüp 2. İcra Müdürlüğünün 2009/807 sayılı dosyası üzerinden bahse konu borç senedi dayanak gösterilerek icra takibi başlatıldığı,

Sanık ...'ın, şikâyetçi Sadi'ye verdiği 05.05.2009 keşide tarihli çekle ilgili olarak; minibüste yolculuk yaparken üzerinde taşımakta olduğu çekin kaybolduğundan bahisle Eyüp Cumhuriyet Başsavcılığına 08.04.2009 havale tarihli dilekçeyle başvurduğu, aynı gün savcılıkta alınan ifadesinde çekin çalındığını beyan ettiği, sanık ...'ın gerek dilekçesinde gerekse savcılık ifadesinde herhangi bir kişiden şüphelendiğine dair anlatımda bulunmadığı,

Şikâyetçi Sadi'nin, 05.05.2009 tarihinde banka şubesine şikâyete konu çeki ibraz etmesi üzerine, bu çekle ilgili olarak çalıntı kaydı bulunduğundan bahisle banka görevlisince kolluğa haber verildiği, aynı gün kollukta şikâyetçi Sadi'nin şüpheli, sanık ...'ın ise şikâyetçi şüpheli sıfatıyla ifadelerinin alındığı, yürütülen soruşturmada elde edilen deliller doğrultusunda sanık ... hakkında suç uydurma suçundan kamu davası açılırken, şikâyetçi Sadi hakkında ise hırsızlık suçundan kovuşturmaya yer olmadığına dair ek karar verildiği,

Anlaşılmaktadır.

Şikâyetçi ... şüpheli sıfatıyla soruşturmada; 2007 yılında sanık ... ile ortak iş yapmayı planladıklarını, o dönemde adı geçene 7.500 TL borç verdiğini, ancak işi yapamadıklarını ve ortaklıklarının bittiğini, bu borca ilişkin kendisini devamlı oyalayan sanık ...'ın 2009 yılı başında 2.500 TL tutarında bir ödeme yaptığını, kalan 5.000 Lira için noter huzurunda 20.02.2009 vadeli borç senedi düzenlediklerini, ancak ödeme tarihi gelince defalarca uyarmasına rağmen sanık ...'ın borcunu ödemediğini, sanık ...'a borcunu ödememesi hâlinde icra takibi başlatacağını söylemesi üzerine sanık ...'ın 05.05.2009 keşide tarihli çeki verdiğini, sanık ...'ın borcunu yine ödemeyeceğini anladığı için bu çeki kabul ettiğini, aynı gün kendisini arayan sanık ...'ın "Çeki getir, sana paranı vereceğim" dediğini, kendisinin de "Zaten iki yıldır oyalıyorsun, sen parayı getir, o zaman sana çeki veririm" demesi üzerine sanık ...'ın "Sana hiçbir şey vermeyeceğim, elinden ne geliyorsa yap" dediğini, sonrasında borç senedini icra takibine koyduğundan sanık ...'ın evinde haciz yapıldığını, 05.05.2009 tarihinde ise şikâyete konu çeki tahsil için bankaya ibraz edince çalıntı kaydı nedeniyle ödeme yapılmadığını,

Kovuşturmada sunduğu 17.06.2009 tarihli dilekçesinde; sanık ...'ın, çeki çaldığını iddia ederek kendisini töhmet altında bırakmaya çalıştığını, ancak yapılan soruşturma neticesinde tarafına iftira atıldığının ortaya çıktığını,

Kovuşturmada istinabe olunan mahkemede; herhangi bir ortaklıkları bulunmayan sanık ...'ın, kendisine olan borcu nedeniyle şikâyete konu çeki verdiğini, adı geçen borcu ödeme gücü olmadığı için, çalındığından bahisle müracaatta bulunduğunu sonradan kendisine söylediğini,

Kovuşturmada sunduğu 02.06.2011 tarihli dilekçesinde de; şikâyete konu çekle ilgili şikâyetinden ve hakkından feragat ettiğini,

Tanık Nihat ...cı; şikâyete konu çeki 2009 yılı Mart ayında sanık ...'ın isteği üzerine hatır çeki olarak verdiğini, ancak sanık ...'ın söz konusu çeki kaybettiğinden bahisle 08.04.2009 tarihinde Cumhuriyet Başsavcılığına başvurduğunu anlattığını,

İfade etmişlerdir.

Sanık ... şikâyetçi şüpheli sıfatıyla soruşturmada; tekstilcilik yaptığı dönemde Saadet Güzeller'e olan 5.000 TL borcu nedeniyle, adı geçen amcasının oğlu olan şikâyetçi Sadi'nin kendisinden bu borcu ödemesini istediğini, bunun üzerine, arkadaşı olan tanık Nihat'tan bir iş dolayısıyla almış olduğu şikâyete konu 7.000 TL bedelli çeki 2009 yılının Şubat ayında şikâyetçi Sadi'ye verdiğini, çeki kontrol ettireceğini söyleyerek alan şikâyetçi Sadi'den çek ile borç miktarı arasındaki bedel farkı olan 2.000 TL'yi geri getirmesini istediğini, ancak ertesi gün kendisini arayan şikâyetçi Sadi'nin "Çeki geri vermiyorum, elime koz geçti, seni

icraya vereceğim" dediğini, bu görüşmeden on gün sonra evinde haciz işlemi yapıldığını, bu tarihten on gün sonra da şikâyetçi Sadi'yi hırsızlıkla suçlamamak için söz konusu çekin kaybolduğuna ilişkin müracaatta bulunduğunu, çekin bankaya ibrazından bir gün önce yaptıkları görüşmede, söz konusu çeki tahsil edeceğini söyleyen şikâyetçi Sadi'ye "Sen haksız yere kazanç sağlıyorsun, çeke tedbir koydurdum, çeki bozdurmaya gitme, gidersen ben sorumlu değilim" dediğini, şikâyetçi Sadi'nin aralarında anlaşabileceklerini söylemesi üzerine de "Beni icraya verdiğin senedi çekeceksin, çekimi bana geri vereceksin, o zaman paranı öderim" dediğini, 05.05.2009 tarihinde şikâyetçi Sadi'nin kendisini arayarak "Çeke tedbir koydurmuşsun, beni içeri aldılar, buraya gel" demesi üzerine karakola gittiğini, şikâyetçi Sadi'nin zarar görmemesi amacıyla çekin kaybolduğundan bahisle başvuruda bulunduğunu,

Kovuşturmada; şikâyete konu çekle, şikâyetçi Sadi'ye olan borcundan fazla ödeme yaptığını, bu nedenle şikâyetçi Sadi'den alacaklı olduğu 2.000 TL'yi istediği hâlde kendisine çekin kaybolduğunu söylediğini, bu sebeple çekle ilgili başvuruda bulunduğunu, daha sonra şikâyetçi ile aralarında anlaştıklarını,

Savunmuştur.

Uyuşmazlık konusunda isabetli bir hukuki çözüme ulaşılması bakımından, iftira ve suç uydurma suçları üzerinde durulması gerekmektedir.

5237 sayılı TCK'nun "Adliye Karşı Suçlar" bölümünde yer alan "İftira" başlıklı 267. maddesinin uyuşmazlık konusyla ilgili 1. fıkrası;

"Yetkili makamlara ihbar veya şikâyette bulunarak ya da basın ve yayın yoluyla, işlemediğini bildiği hâlde, hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idarî bir yaptırım uygulanmasını sağlamak için bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnat eden kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır" şeklinde düzenlenmiştir.

İftira suçu, failin, hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idari bir yaptırım uygulanmasını sağlamak için, bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnat etmesidir. İftira suçunun konusunu hukuka aykırı fiil oluşturur. Bu fiilin suç oluşturması şart değildir. Disiplin yaptırımını veya başka bir idari yaptırımını gerekli kılan fiiller de iftira suçunun konusunu oluşturabilir. Hukuka aykırı bir eylemin gerçekleştirildiğine yönelik isnat yetkili makamlara ihbar veya şikâyette bulunmak suretiyle yapılabileceği gibi basın ve yayın aracılığıyla da yapılabilir.

Özgü suç olarak düzenlenmediği için herkes tarafından işlenebilen iftira suçunda, hukuka aykırı fiil isnadının belli bir kişiye yönelik olması gerekir. Ancak, isnada muhatap kişinin yapılacak bir araştırma sonucunda kimliğinin belirlenebilir olması yeterli olup isminin açıkça belirtilmesi zorunlu değildir. Başka bir deyişle, yetkili makamlara isnada muhatap kişinin açık kimlik bilgilerinin verilmesi şart olmayıp, kişinin kimliğini belirleyecek hususların verilmesi yeterlidir. Bununla birlikte, isnadın kime yönelik olduğunun yapılan açıklamalardan anlaşılabilir olması gerekmektedir. İsnadın kime yönelik olduğunun yapılan açıklamalardan dolayı olarak dahi anlaşılabilmesi hâlinde ise, eylem iftira suçuna değil suç uydurma suçuna vücut verecektir.

İftira suçu failinin, isnat ettiği fiil gerçekte hiç işlenmemiş olabileceği gibi, işlenmiş olmakla birlikte kendisine isnatta bulunulan kişi tarafından işlenmemiş olabilir. Yine, kendisine isnatta bulunulan kişi tarafından hukuka aykırı bir fiil işlenmiş bulunmakla birlikte; iftira suçunun faili, bu fiilin karşılığında isnatta bulunulan kişiye verilecek yaptırımını ağırlaştıracak bazı eklemelerde bulunmuş olabilir. Bu durumlarda da iftira suçunun oluştuğunu kabul etmek gerekir.

İftira suçunun oluşabilmesi için, iftira suçu failinin, hukuka aykırı fiil isnat ettiği kişinin bu fiili işlemediğini bilmesi gerekmektedir. Bu açıdan, iftira suçu ancak doğrudan kastla işlenebilir. Ancak bu suçun oluşabilmesi için, doğrudan kast tek başına yeterli olmayıp; ayrıca failin hukuka aykırı fiil isnat ettiği kimse hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idari bir müeyyideye maruz kalmasını sağlamak amacıyla hareket etmesi gerekir. Bu nedenle, iftira suçu açısından failde kastın ötesinde belirtilen amacın

varlığı, bir başka deyişle özel kastın bulunması gerekmektedir.

Suç uydurma suçu ise TCK'nun 271. maddesinin birinci fıkrasında;

“(1) İşlenmediğini bildiği bir suçu, yetkili makamlara işlenmiş gibi ihbar eden ya da işlenmeyen bir suçun delil veya emarelerini soruşturma yapılmasını sağlayacak biçimde uyduran kimseye üç yıla kadar hapis cezası verilir” biçiminde düzenlenmiştir.

Suç uydurma suçu ile, adlî makamların gereksiz olarak işgal edilmesi veya yanlış yollara yönlendirilerek boşuna uğraştırılması eylemleri yaptırım altına alınmıştır. Böylece adlî makamların yıpratılıp itibar kaybına uğraması önlenmek istenmiştir.

Bu suç, belirli bir kimseye isnat yöneltmeden, işlenmediği bilinen bir suçun yetkili makamlara işlenmiş gibi ihbar edilmesi veya işlenmeyen bir suçun delil veya emarelerinin soruşturma yapılmasını sağlayacak biçimde uydurulması suretiyle işlenmektedir. Bu anlamda, söz konusu suç tipinde, uydurulan suçun ceza hukuku açısından suç olması gerekmektedir. Kabahat veya diğer hukuk dallarına ilişkin olan, örneğin bir idari soruşturma veya yaptırımı gerektiren eylemin uydurulması bu suça vücut vermeyecektir. Buna göre, suç uydurma suçunda yetkili makamlara bildirilen fiilin suç teşkil eden bir eylem olması gerekmektedir.

İhbar veya uydurma hareketlerinin gerçekleştirilmesi ile tamamlanan bu suçun iki tür işleniş biçimi bulunmakta olup fiilin, ihbar suretiyle işlenmesine şekli suç uydurma, delil veya emarelerini uydurmak suretiyle işlenmesine ise maddi suç uydurma denilmektedir. Söz konusu suçun unsurlarını; işlenmemiş bir suçun olması, suç duyurusunun kanuni tipte belirtilen makamlara yapılması ve uydurulan suçun belli bir kimseye isnat edilmemesi olarak saymak mümkündür.

Suç uydurma suçu kasten işlenebilen bir suçtur. Neticesini bilerek ve isteyerek ihbarda bulunma ya da delil veya emare uydurma iradesi suçun manevi unsurudur. Bu suçun manevi unsuru bakımından doğrudan ve genel kastın bulunması yeterli olup failin suçu işleme nedeninin, maksadının veya saikinin bir önemi bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu suçta özel kast aranmamaktadır.

Uyuşmazlık konusuyla bağlantılı olarak, suç uydurma ve iftira suçlarının arasındaki farkın ortaya konulması bakımından isnadın belirli veya belirlenebilir bir kimseye yöneltmesinin gerekip gerekmediği hususu üzerinde durulması gerekmektedir.

Suç uydurma suçunda uydurulan suçun, belirli bir kimseye isnat edilmemesi gerekmektedir. Bu şekilde, belirli olmayan veya belirlenmesi de mümkün olmayan kimseye yönelik isnatlar suç uydurma, belirli veya belirlenebilir bir kimse hedefe konulmuşsa iftira suçu oluşmaktadır. Suç uydurma suçunda, uydurulan suçun belirli veya basit bir araştırmayla tespit edilmesi mümkün olan kişi ya da kişilere isnat edilmemiş olması aranmaktadır. Ayrıca uydurulan suçun, açık veya zımnen bilinmeyen kişiler veya hayali insanlara yöneltilmesi hâlinde de yine suç uydurma suçu oluşacaktır. Şu hâlde, muayyen veya tayin edilmesi mümkün bir kişi hedef alınarak suç isnadında bulunulmuş ise eylem, TCK'nun 267. maddesinde düzenlenen iftira suçunu, belirli bir kimse hedeflenmeden ve belli bir kimseden söz edilmeden gerçekleştirilen isnatlar, TCK'nun 271. maddesinde düzenlenen suç uydurma suçunu oluşturmaktadır.

Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde;

Sanık ...'ın, şikâyetçi Sadi'ye olan borcundan dolayı önceden verdiği borç senedine konu bedeli ödememesi üzerine suça konu hamiline yazılı çeki verdiği, sanığın, şikâyetçi Sadi'nin borç senedine dayalı olarak icra takibi başlatması üzerine Cumhuriyet Başsavcılığına başvurup herhangi bir kişiden şüphelendiğine dair anlatımda bulunmadan, söz konusu çekin çalındığını belirterek şikâyetçi olmasından sonra, şikâyetçi Sadi'nin suça konu çeki bankaya ibraz ettiğinde çekte çalıntı kaydı bulunması nedeniyle hakkında hırsızlık suçundan soruşturma başlatıldığı olayda; sanık ...'ın, kendisinden aynı borca yönelik mükerrer tahsilat yapılmasını önlemek amacıyla başvuruda bulunması gözetildiğinde, sanığın şikâyetçi Sadi hakkında soruşturma başlatılmasına yönelik özel kastı bulunmaması ve para gibi tedavül söz konusu olan hamiline yazılı çekin, şikâyetçi Sadi dışında üçüncü kişi tarafından bankaya ibraz edilebileceği nazara alındığında da,

sanığın belirli bir kimseyi hedefe koymamış olması birlikte değerlendirildiğinde; somut olayda iftira suçunun oluşmayacağı, sanığın, şikâyetçiye rızasıyla verdiği çekin çalındığı iddiasıyla herhangi bir kişiyi hedef göstermeksizin yetkili makamlara başvurmaktan ibaret eyleminin suç uydurma suçunu oluşturduğu kabul edilmelidir.

Bu itibarla, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının kabulüne, Özel Daire bozma kararının kaldırılmasına, uygulamanın denetlenmesi için dosyanın Özel Daireye gönderilmesine karar verilmelidir.

Çoğunluk görüşüne katılmayan dört Ceza Genel Kurulu Üyesi; "itirazın reddine karar verilmesi gerektiği" düşüncesiyle karşı oy kullanmışlardır.

Ulaşılan sonuç karşısında, bu aşamada 6545 sayılı Kanunla 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 106. maddesinin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklik gözetildiğinde, hüküm fıkrasında yer alan "ödenmeyen adli para cezasının hapse çevrileceğinin belirtilmesine (sanığa ihtar yapıldı)" ilişkin kısmın uygulanma imkânının kalıp kalmadığına ilişkin uyumsuzluk konusu değerlendirilmemiştir.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının KABULÜNE,

Yargıtay 9. Ceza Dairesinin 13.03.2014 gün ve 14274-2909 sayılı bozma kararının KALDIRILMASINA,

Dosyanın, uygulamanın denetlenmesi amacıyla Yargıtay 9. Ceza Dairesine gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİİNE, 03.04.2018 tarihinde yapılan müzakerede oyçokluğuyla karar verildi.

T.C.
YARGITAY
CEZA GENEL KURULU

Esas : 2015/86
Karar : 2018/434
Tarih : 16.10.2018

- **SUÇ UYDURMA SUÇU**
- **KANUNİLİK İLKESİ**
- **KABAHAHAT**

(5271 s. Ceza Muhakemesi K 158)

(5326 s. Kabahatler K 4)

(5237 s. TCK 271)

(2709 s. Anayasa 38)

ÖZET

Saniğin 112 Acil Çağrı Merkezini arayarak dört kişinin yaralandığı bir trafik kazası meydana geldiğine dair gerçeğe aykırı ihbarda bulunduğu ve gereğinin yapılması için çağrı merkezi görevlilerince ihbarın kolluğa bildirilmesi üzerine yapılan araştırmada asılsız olduğunun anlaşıldığı olayda; sanık işlenmediğini bildiği bir suçu işlenmiş gibi ihbar etmiş ise de, 112 Acil Çağrı Merkezinin CMK'nın 158. maddesinin ilk üç fıkrasında sayılan yetkili makamlardan olmadığı, çağrı hizmetlerine ilişkin kamu görevinin yürütülmesiyle bağlantısı bulunmayan suça konu ihbar yönünden çağrı merkezinin aynı maddenin dördüncü fıkrası açısından da yetkili makam olarak değerlendirilemeyeceği ve ihbarın da doğrudan kolluğa yapılmayıp yetkili makama çağrı merkezince, başka bir ifadeyle dolaylı olarak bildirildiği anlaşıldığından; saniğe atılı suç uydurma suçunun unsurlarının oluşmadığının kabulü gerekmektedir. Öte yandan, saniğin eyleminin 112 Acil Çağrı Merkezine asılsız ihbarda bulunma kabahatini oluşturduğu ileri sürülebilir ise de; söz konusu kabahatin 3152 sayılı Kanun'un eylem tarihinden sonra yürürlüğe giren 6525 sayılı Kanun'la değişik 28. maddesinin dördüncü fıkrasıyla düzenlendiği gözetildiğinde, Anayasa'nın 38 ile 5326 sayılı Kanun'un 4. maddelerinde de ifadesini bulan kanunilik ilkesi gereğince, olay tarihinden sonra kabahat hâline gelen bu eylemi nedeniyle sanık hakkında idari yaptırım da uygulanamayacaktır.

Suç uydurma suçundan sanık ...'ın TCK'nın 271, 62, 53 ve 58. maddeleri uyarınca 5 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına, hak yoksunluğuna ve cezasının mükerrirlere özgü infaz rejimine göre çektirilmesine ilişkin İnebolu Asliye Ceza Mahkemesince verilen 11.12.2012 tarihli ve 217-161 sayılı hükmün, sanık tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 9. Ceza Dairesince 12.06.2014 tarih ve 16278-7139 sayı ile onanmasına oy çokluğuyla karar verilmiş,

Daire Üyeleri C. Özer ve H. Sarıömeroğlu ise;

"Saniğin olay tarihinde 112 acil servis hattını arayarak Doğanıyurt ilçesi Belkaya mevkiinde yaralamalı trafik kazası olduğu ihbarını yaptığı, 112 acil servis görevlilerinin de bu hususu jandarma komutanlığına bildirdiği, jandarmanın da yaralamalı trafik kazası olayıyla ilgili soruşturmaya başladığı, daha sonra ihbarın asılsız olduğunun anlaşıldığı ve bu şekilde gerçekleştiği kabul edilen olayda, sayın çoğunluk ile aramızda olayın oluşuna ilişkin herhangi bir ihtilaf bulunmamaktadır.

Suç uydurma suçu TCK'nın 271. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre 'işlenmediğini bildiği bir suçu

yetkili makamlara işlenmiş gibi ihbar eden ya da işlenmeyen bir suçun delil ve emarelerini soruşturma yapılmasını sağlayacak biçimde uyduran kimseye 3 yıla kadar hapis cezası verilir.'

Suçun oluşumu için maddede belirtilen yetkili makamdan ne anlaşılması gerektiğinin incelenmesi yerinde olacaktır. Burada önem arz eden, makamın kendisine bildirilen ihbar veya şikâyeti soruşturma ya da kovuşturma makamlarına iletmekle yükümlü olup olmadığının tespitidir. Göreviyle bağlantılı olarak kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini öğrenen kamu görevlisi bu durumu yetkili makamlara bildirmekle yükümlüdür. (TCK'nın 279. maddesi) Dolayısıyla görevleriyle bağlantılı olarak kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren suçlarda tüm kamu görevlilerinin yetkili makamlar olduğu hususunda şüphe bulunmamaktadır.

Olayımızda, 112 acil servis hattı görevlilerinin yaptığı görev ve ihbara konu suçun niteliğine göre, 112 acil servis hattı görevlilerinin yetkili makam olarak değerlendirilemeyeceği açıktır.

Ayrıca kanun koyucu ihbarın konusu olarak her suçu değil, kamu görevlisinin göreviyle bağlantılı olarak kamu adına kovuşturulması gereken suçların kendisine bildirilmesi hâlinde yetkili makam olarak kabul etmiştir. Dolayısıyla kamu görevlisinin göreviyle bağlantılı olarak şikâyete bağlı suçlarla ilgili ihbarda bildirim yükümlülüğü bulunmamaktadır. Olayımızda sanığın asılsız ihbarına konu suç, yaralamalı trafik kazası şeklinde belirtilmiştir. Yaralamalı trafik kazası da TCK'nın 89. maddesinde düzenlenmiş ve şikâyete bağlı suç olarak değerlendirilmiştir. Dolayısıyla sanığın suç uydurma suçuna konu ihbarındaki suç olarak belirtilen eylemin yaralamalı trafik kazası olduğu, bu suçun da takibi şikâyete bağlı suç olduğu, 112 acil servis hattı görevlileri yetkili makam olarak kabul edilse bile, göreviyle bağlantılı olarak kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suç olmadığından, 112 acil servis hattı görevlilerinin bu ihbarı soruşturma yapacak makamlara gönderme yükümlülüğü bulunmamaktadır.

Dosyada belirtildiği gibi 112 acil servis hattı görevlileri bu asılsız ihbarı jandarmaya bildirmişse de, sanık yönünden yukarıda belirtildiği üzere suç uydurma suçunun oluşmayacağı açıktır.

Yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı, sanığın üzerine atılı suçun unsurları oluşmadığından beraatiyle bozma kararı verilmesi gerektiği" görüşüyle karşı oy kullanmışlardır.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ise 16.10.2014 tarih ve 14212 sayı ile;

"27.02.2014 tarih ve 28926 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6525 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 15. maddesiyle, 14.02.1985 tarihli ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 28. maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

'Tüm acil çağrılarını karşılamak, sevk ve koordinasyonu sağlamak üzere büyükşehir belediyesi bulunan illerde yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı bünyesinde, diğer illerde ise valilikler bünyesinde 112 Acil Çağrı merkezleri kurulur. Acil çağrı hizmeti veren kurumların çağrı hizmetini yürütmekle görevli personeli buralarda görevlendirilir. Yeterli personel bulunmaması hâlinde valilik kadro, yer ve unvanlarına bakmaksızın uzman, sözleşmeli personel ve memurları bu merkezlerde görevlendirebilir. Bu merkezlerin iş ve işlemleri Sağlık Bakanlığının uygun görüşü alınarak İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.'

'Çağrı merkezinde görevlendirilen personelin aylık, ödenek, her türlü zam ve tazminatları, ek ödemeleri ile diğer mali ve sosyal hak ve yardımları kendi kurumları tarafından karşılanır. Diğer kurumlar tarafından görevlendirilen personelin, kendi kurumunda sahip olduğu mali ve sosyal hakları herhangi bir kısıtlamaya tabi olmaksızın korunur.

112 Acil Çağrı Merkezini asılsız ihbarda bulunmak suretiyle meşgul ettikleri tespit edilen kişilere 30.03.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununa göre il valileri tarafından 250 Türk Lirası idari para cezası verilir. Tekerrür hâlinde bu ceza iki katı olarak uygulanır.' şeklinde yasal düzenlemeler yürürlüğe girmiştir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 'Zaman bakımından uygulama' başlıklı 7. maddesine göre,

Madde 7- (1) İşlendiği zaman yürürlükte bulunan kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. İşlendikten sonra yürürlüğe giren kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılmaz ve hakkında güvenlik tedbiri uygulanamaz. Böyle bir ceza veya güvenlik tedbiri hükmolunmuşsa infazı ve kanuni neticeleri kendiliğinden kalkar.

(2) Suçun işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanun ile sonradan yürürlüğe giren kanunların hükümleri farklı ise, failin lehine olan kanun uygulanır ve infaz olunur.

(3) (Değişik: 29.06.2005 – 5377/2 md.) Hapis cezasının ertelenmesi, koşullu salıverilme ve tekerrürle ilgili olanlar hariç; infaz rejimine ilişkin hükümler, derhal uygulanır.

(4) Geçici veya süreli kanunların, yürürlükte buldukları süre içinde işlenmiş olan suçlar hakkında uygulanmasına devam edilir.' hükmünü içermektedir.

Yukarıda yazılı hükümler çerçevesinde, sanığın lehine bulunan yasal düzenleme yürürlüğe girdikten sonra lehe olan hükümlerin uygulanmasında yasal zorunluluk bulunmaktadır.

Maddi olayda, sanık ...'ın 112 acil servis hattını arayarak Doğanıyurt ilçesi Belkaya mevkiinde yaralamalı trafik kazası olduğu ihbarını yaptığı, olay yerine giden 112 ve İlçe Jandarma personeline yapılan arama ve incelemeler sonucunda trafik kazası olayına rastlanılmadığı, sanığın alınan ifadesinde de suçunu ikrar edip ihbarı asılsız olarak kendisinin yaptığını beyan ettiği, tüm dosya kapsamına göre sanığın, olmadığını bildiği hâlde trafik kazası olayı varmış gibi ihbarda bulunarak üzerine atılı suç uydurma suçunu işlediği anlaşılmakla, İnebolu Asliye Ceza Mahkemesinin 11.12.2012 tarih, 2012/217 Esas ve 2012/161 Karar sayılı ilamıyla, sanık ... hakkında TCK'nın 271/1, 62, 53/1, 58/6 maddeleri uyarınca 5 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar verildiği,

İnebolu Asliye Ceza Mahkemesinin 11.12.2012 tarihli ilamından sonra ve Yargıtay 9. Ceza Dairesinin 12.06.2014 tarih ve 2013/16278 Esas ve 2014/7139 Karar sayılı onama ilamından önce yürürlüğe giren,

27.02.2014 tarih ve 28926 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6525 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 15. maddesiyle, 14.02.1985 tarihli ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 28. maddesinin dördüncü fıkrasındaki değişiklik ve yeni düzenlemeler kapsamında,

Sanık ...'ın 112 acil servis hattını arayarak Doğanıyurt ilçesi Belkaya mevkiinde yaralamalı trafik kazası olduğuna yönelik asılsız ihbarda bulunmaktan ibaret eyleminin suç olmaktan çıkartılarak 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 24. maddesi kapsamında bulunduğu ve idari para cezasına konu edildiği,

Bu itibarla, Yüksek Yargıtay 9. Ceza Dairesinin 12.06.2014 tarih ve 2013/16278 Esas ve 2014/7139 Karar sayılı onama ilamının kaldırılmasına ve yerel mahkeme hükmünün, sanık hakkında 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 24. maddesi uyarınca işlem yapılması amacıyla bozulmasına karar verilmesi gerektiği" görüşüyle itiraz kanun yoluna başvurmuştur.

CMK'nın 308. maddesi uyarınca inceleme yapan Yargıtay 9. Ceza Dairesince 05.12.2014 tarih ve 7360-12257 sayı ile, itiraz nedenlerinin yerinde görülmediğinden bahisle Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

CEZA GENEL KURULU KARARI

Özel Daire çoğunluğu ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık; sanığın olay tarihinde "112 Acil Çağrı Merkezine yaralamalı trafik kazası olduğu yönünde asılsız ihbarda bulunma" şeklinde gerçekleşen eyleminin suç uydurma suçunu mu

yoksa hüküm tarihinden sonra yürürlüğe giren 3152 sayılı Kanun'un 6525 sayılı Kanun'la değişik 28. maddesinde düzenlenen "112 Acil Çağrı Merkezine asılsız ihbarda bulunma" kabahatini mi oluşturduğunun belirlenmesine ilişkin ise de, Yargıtay İç Yönetmeliği'nin 27. maddesi uyarınca öncelikle;

1- Sanığa atılı "suç uydurma" suçunun yasal unsurlarının oluşup oluşmadığının,

2- "Suç uydurma" suçunun yasal unsurlarının oluşmadığı sonucuna ulaşılması hâlinde; eylem tarihi itibarıyla yürürlükte bulunmayan 3152 sayılı Kanun'un 6525 sayılı Kanun'la değişik 28. maddesinin uygulanma imkânının bulunup bulunmadığının,

Değerlendirilmesi gerekmektedir.

İncelenen dosya kapsamından;

Kolluk tarafından düzenlenen 27.08.2012 tarihli tutanaklara göre; 26.08.2012 tarihinde 112 Acil Çağrı Merkezine Kastamonu, Doğanyurt ilçesi, Belkaya mevkiinde dört kişinin yaralandığı bir trafik kazasının meydana geldiğine ilişkin ihbarda bulunulduğu, çağrı merkezi görevlileri tarafından ihbarın bildirildiği Doğanyurt İlçe Jandarma Komutanlığınca ihbarda belirtilen yere devriye ekibinin gönderildiği, ancak devriye ekibi tarafından yapılan araştırmada ihbara konu kazaya karışan kişilere ya da kazaya dair emareye rastlanmaması ve ihbarı yapan kişinin kullandığı ve 112 Acil Çağrı Merkezi görevlilerince kolluk görevlilerine bildirilen telefon numarası arandığı hâlde telefona cevap verilmemesi üzerine ihbarın asılsız olduğunun anlaşıldığı,

27.08.2012 tarihli Cumhuriyet savcısı görüşme tutanağına göre, kolluk görevlilerince yapılan araştırma sonucunda söz konusu ihbarı yapan kişinin sanık ... olduğunun tespit edildiği,

Anlaşılmaktadır.

Sanık aşamalarda; herhangi bir trafik kazası görmemesine rağmen alkollü olmasının etkisiyle ihbarı kendisinin yaptığını savunmuştur.

Sanığa atılı suç uydurma suçu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun ikinci kitabının "Millete ve Devlete Karşı Suçlar ve Son Hükümler" başlıklı dördüncü kısmının "Adliye Karşı Suçlar" başlıklı ikinci bölümünde yer alan 271. maddesinde;

"(1) İşlenmediğini bildiği bir suçu, yetkili makamlara işlenmiş gibi ihbar eden ya da işlenmeyen bir suçun delil veya emarelerini soruşturma yapılmasını sağlayacak biçimde uyduran kimseye üç yıla kadar hapis cezası verilir" biçiminde düzenlenmiştir.

Suç uydurma suçu ile, adlî makamların gereksiz olarak işgal edilmesi veya yanlış yollara yönlendirilerek boşuna uğraştırılması eylemleri yaptırım altına alınmıştır. Böylece adlî makamların yıpratılıp itibar kaybına uğraması önlenmek istenmiştir.

Bu suç, belirli bir kimseye isnat yöneltilmeden, işlenmediği bilinen bir suçun yetkili makamlara işlenmiş gibi ihbar edilmesi veya işlenmeyen bir suçun delil veya emarelerinin soruşturma yapılmasını sağlayacak biçimde uydurulması suretiyle işlenmektedir. Bu anlamda, söz konusu suç tipinde, uydurulan suçun ceza hukuku açısından suç olması gerekmektedir. Kabahat veya diğer hukuk dallarına ilişkin olan, örneğin bir idari soruşturma veya yaptırım gerektiren eylemin uydurulması bu suça vücut vermeyecektir. Buna göre, suç uydurma suçunda yetkili makamlara bildirilen fiilin suç teşkil eden bir eylem olması gerekmektedir.

İhbar veya uydurma hareketlerinin gerçekleştirilmesi ile tamamlanan bu suçun iki tür işleniş biçimi bulunmakta olup fiilin, ihbar suretiyle işlenmesine şekli suç uydurma, delil veya emarelerini uydurmak suretiyle işlenmesine ise maddi suç uydurma denilmektedir. Söz konusu suçun unsurlarını; işlenmemiş bir suçun olması, suç duyurusunun kanuni tipte belirtilen makamlara yapılması ve uydurulan suçun belli bir kimseye isnat edilmemesi olarak saymak mümkündür.

Suç uydurma suçu kasten işlenebilen bir suçtur. Neticesini bilerek ve isteyerek ihbarda bulunma ya da delil veya emare uydurma iradesi suçun manevi unsurudur. Bu suçun manevi unsuru bakımından doğrudan ve genel kastın bulunması yeterli olup failin suçu işleme nedeninin, maksadının veya saikinin bir önemi bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu suçta özel kast aranmamaktadır.

Gelinen bu aşamada suç uydurma suçunun maddi unsurları arasında yer alan "işlenmediği bilinen bir suçun, yetkili makamlara işlenmiş gibi ihbar edilmesi" fiilinin de irdelenmesi gerekmektedir.

5271 sayılı CMK'nın "İhbar ve şikâyet" başlıklı 158. maddesi suç tarihi itibarıyla;

"(1) Suça ilişkin ihbar veya şikâyet, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluk makamlarına yapılabilir.

(2) Valilik veya kaymakamlığa ya da mahkemeye yapılan ihbar veya şikâyet, ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.

(3) Yurt dışında işlenip ülkede takibi gereken suçlar hakkında Türkiye'nin elçilik ve konsolosluklarına da ihbar veya şikâyetle bulunulabilir.

(4) Bir kamu görevinin yürütülmesiyle bağlantılı olarak işlendiği iddia edilen bir suç nedeniyle, ilgili kurum ve kuruluş idaresine yapılan ihbar veya şikâyet, gecikmeksizin ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.

(5) İhbar veya şikâyet yazılı veya tutanağa geçirilmek üzere sözlü olarak yapılabilir.

(6) Yürütülen soruşturma sonucunda kovuşturma evresine geçildikten sonra suçun şikâyete bağlı olduğunun anlaşılması halinde; mağdur açıkça şikâyetten vazgeçmediği takdirde, yargılamaya devam olunur" şeklinde düzenlenmiş olup bu maddede suç soruşturması bakımından ihbar ve şikâyetlerin yapılacağı yetkili makamlar genel olarak belirtilmiştir. Anılan maddenin ilk üç fıkrasına göre, suça ilişkin ihbar veya şikâyetin, öncelikle Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluk makamlarına, bunlar dışında ayrıca, mahkemeler, valilik veya kaymakamlığa, yurt dışında ise elçilik ve konsolosluklarına yapılmalıdır. Dolayısıyla suç uydurma suçuna konu ihbarın da 5271 sayılı CMK'nın 158. maddesinde gösterilen Cumhuriyet Başsavcılığına, kolluğa, valiliğe, kaymakamlığa, mahkemeye, yurtdışında ise elçiliğe veya konsolosluğa yapılması gerekmektedir.

Uyuşmazlık konusunun çözümüne ışık tutacak olan CMK'nın 158. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca, bir kamu görevinin yürütülmesiyle bağlantılı olarak işlendiği iddia edilen bir suç nedeniyle, ilgili kurum ve kuruluş idaresine yapılan ihbar veya şikâyetlerin, gecikmeksizin ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesi zorunluluğu getirilmiştir. Bu fıkrada "Bir kamu görevinin yürütülmesiyle bağlantılı olarak işlendiği iddia edilen bir suç nedeniyle, ilgili kurum ve kuruluş idaresine" tabiri kullanıldığından, ilgili kamu kurum veya kuruluşun, yapılan tüm ihbarlar açısından değil, bu makama ancak kendi görev alanına giren bir suça ilişkin ihbar yapılması durumunda, ilgili makamın CMK'nın 158. maddesinin dördüncü fıkrası anlamında yetkili makam olduğu kabul edilmelidir.

Öğretide de;

"Bir kamu görevinin yürütülmesiyle bağlantılı olarak işlendiği iddia edilen bir suç nedeniyle, ilgili kurum ve kuruluş idaresine yapılan ihbar ve şikâyetler, gecikmeksizin Cumhuriyet Başsavcılığına gönderileceğinden, bu makamlar görev alanına giren suçlarda yetkili makam olarak değerlendirilebilir." (Mehmet Emin Artuk-Ahmet Gökçen-A. Caner Yenidünya, Türk Ceza Kanunu Özel Hükümler, 5. Cilt, Ankara, 2009, s. 5386);

"CMK'nın 158. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca, bir kamu görevinin yürütülmesiyle bağlantılı olarak işlendiği iddia edilen bir suç nedeniyle ilgili kurum ve kuruluş idaresine yapılan ihbar ve şikâyetler gecikmeksizin Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir. Dolayısıyla, görevle bağlantılı suçların kurum veya kuruluş idaresine ihbar edilmesi bu kapsamdadır.

TCK'nın 279. maddesinde 'Kamu görevlisinin suçu bildirmemesi' suçunun düzenlenmiş olması nedeniyle,

kamu görevlilerinin, görevleriyle bağlantılı olarak öğrendikleri suç u bildirme yükümlülüklerinden kaynaklı olarak, herhangi bir kamu görevlisine asılsız ihbarın yapılması hâlinde suç uydurma suçunun oluştuğu ileri sürülebilir ise de; kamu görevlilerinin bahse konu yükümlülüğe aykırı davranmaları halinde cezai sorumluluğa sahip olmaları, söz konusu kamu görevlilerinin yasal ihbar ve şikâyet makamları arasında sayılmaları sonucunu doğurmayacaktır. Aksinin kabulü halinde TCK'nın 278. maddesinde 'Suçu bildirmeme' suçunun düzenlenmiş olması sebebiyle, bir suçun işlenmekte olduğunu öğrenen herkesin, bu suç u bildirmekle yükümlü olduğundan, yetkili makam sayılması gerektiği akla gelebilecektir. Bu bakımdan kanun gereği ihbar veya şikâyetin yapılması olanaklı görülen makamlar dışındaki kimselere yapılacak asılsız ihbarın, suç uydurma suçunu oluşturmayacağı kabul edilmelidir. Bu bağlamda, asılsız ihbarın yetkili makama yapılması zorunlu olduğundan, yetkili olmayan bir makama yapılan ihbar dolaylı olarak yetkili makama ulaşsa dahi, gerçeğe aykırı bu ihbar yetkili makamda tekrarlanmadığı takdirde suç oluşmayacaktır." (Osman Yaşar-Hasan Tahsin Gökcan-Mustafa Artuç, Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, Adalet Yayınevi, Ankara, 2010, s.7830, 7919);

"CMK'nın 158. maddesinde belirtilen makamlar dışındaki merci veya makamlara yapılan ihbar, teknik anlamda bir ihbar sayılamayacağından suç uydurma suç u ihlâl edilmiş olmayacaktır. İhbarın, CMK'nın 158. maddesine uygun, özellikle de ilgili mercie doğrudan doğruya bildirilerek yapılması suç uydurma suçunda tipe uygun eylemin varlığı için gereklidir." (Yener Ünver, TCK'da Düzenlenen Adliyeye Karşı Suçlar, 4. Baskı, Seçkin Hukuk, Ankara, 2016, s. 168, 169)

Şeklinde görüşlere yer verilmiştir.

Görüldüğü üzere, CMK'nın 158. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince, bir kamu kurumu veya kuruluşunun görevinin yürütülmesi sırasında göreviyle ilgili olarak bir suçun işlendiğini haber alması hâlinde ilgili kurum ve kuruluş idaresinin de ihbar ve şikâyetleri gecikmeksizin ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına bildirme zorunluluğu bulunduğundan, gerçekten işlenmediği hâlde ihbar edilen suçun bildirilmesi açısından da bu kurumların yetkili makam olarak kabulü gerekir. Ancak gerçekte işlenmeyen ve ihbara konu olan suç, kamu kurumu veya kuruluşunun görevinin yürütülmesiyle bağlantılı değilse, Cumhuriyet Başsavcılığına bildirim yükümlülüğü bulunmayan ilgili kurum ve kuruluş idaresinin yetkili makam olarak sayılması mümkün olmadığından, suç uydurma suç u oluşmayacaktır. İlgili kurum ve kuruluşun asılsız suç ihbarını, Cumhuriyet Başsavcılığına veya CMK'nın 158. maddesinin ilk üç fıkrasında sayılan diğer yetkili makamlardan birine iletmesi hâlinde de sonuç değişmeyecektir. Zira, ihbarın yetkili makamlara doğrudan yapılması aranmakta olup bu makamların dolaylı şekilde gerçeğe aykırı suç ihbarını öğrenmeleri hâlinde de suç uydurma suçunun oluşmadığı kabul edilmelidir.

Öte yandan, "112 Acil Çağrı Merkezine asılsız ihbarda bulunma" eylemiyle ilgili olarak suç tarihinden sonra yürürlüğe giren özel düzenlemelerin irdelenmesine gelince;

Acil çağrı merkezlerine ilişkin olarak, 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Taşra Teşkilatı ve Bağlı Kuruluşlar" başlıklı üçüncü kısmında yer alan 28. maddesine, 06.12.2012 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 33. maddesiyle;

"Tüm acil çağrıları karşılamak üzere büyükşehirlerde yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı bünyesinde, diğer illerde ise valilikler bünyesinde 112 acil çağrı merkezleri kurulur. Bu merkezlerin iş ve işlemleri İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir." biçiminde dördüncü fıkra eklenmiş ve söz konusu fıkra, 27.02.2014 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6525 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 15. maddesiyle;

"Tüm acil çağrıları karşılamak, sevk ve koordinasyonu sağlamak üzere büyükşehir belediyesi bulunan illerde yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı bünyesinde, diğer illerde ise valilikler bünyesinde 112 Acil Çağrı merkezleri kurulur. Acil çağrı hizmeti veren kurumların çağrı hizmetini yürütmekle görevli personeli buralarda görevlendirilir. Yeterli personel bulunmaması hâlinde valilik kadro, yer ve unvanlarına

bakmaksızın uzman, sözleşmeli personel ve memurları bu merkezlerde görevlendirebilir. Bu merkezlerin iş ve işlemleri Sağlık Bakanlığının uygun görüşü alınarak İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Çağrı merkezinde görevlendirilen personelin aylık, ödenek, her türlü zam ve tazminatları, ek ödemeleri ile diğer mali ve sosyal hak ve yardımları kendi kurumları tarafından karşılanır. Diğer kurumlar tarafından görevlendirilen personelin, kendi kurumunda sahip olduğu mali ve sosyal hakları herhangi bir kısıtlamaya tabi olmaksızın korunur.

112 Acil Çağrı Merkezini asılsız ihbarda bulunmak suretiyle meşgul ettikleri tespit edilen kişilere 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununa göre il valileri tarafından 250 Türk Lirası idari para cezası verilir. Tekerrür hâlinde bu ceza iki katı olarak uygulanır." şeklinde değiştirilmişken, 09.07.2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 18. maddesiyle 3152 sayılı Kanun'un 28. maddesi yürürlükten kaldırılmış, aynı KHK'nın 20. maddesiyle 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'na eklenen 42/A maddesiyle;

"112 Acil Çağrı Merkezini asılsız ihbarda bulunmak suretiyle meşgul ettikleri tespit edilen kişilere bu Kanuna göre il valileri tarafından ikiyüzelli Türk Lirası idari para cezası verilir. Tekerrür halinde bu ceza iki katı olarak uygulanır.

" biçiminde yeniden düzenleme yapılarak Acil Çağrı Merkezine asılsız ihbarda bulunma eylemi yine bir kabahat olarak öngörülmüştür.

Bununla birlikte, 5326 sayılı Kanun'un "İçtima" başlıklı 15. maddesinin üçüncü fıkrası;

"Bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilir. Ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanamayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanır" şeklinde tanzim edilmiştir. Bu düzenlemeye göre; bir eylemin hem kabahat hem de suç oluşturduğu hâllerde, ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanamayan durumlarda kabahat dolayısıyla müeyyide uygulanabileceğinden, öncelikle söz konusu eylemin ilgili suç tanımına girip girmediği belirlenmeli, suç kapsamına girmediğinin belirlenmesi hâlinde ise kabahatle ilgili düzenlemenin suç tarihi itibarıyla yürürlükte bulunup bulunmadığının tespiti gerekmektedir.

Bu açıklamalar ışığında uyuşmazlık konusu değerlendirildiğinde;

Sanığın 112 Acil Çağrı Merkezini arayarak dört kişinin yaralandığı bir trafik kazası meydana geldiğine dair gerçeğe aykırı ihbarda bulunduğu ve gereğinin yapılması için çağrı merkezi görevlilerince ihbarın kolluğa bildirilmesi üzerine yapılan araştırmada asılsız olduğunun anlaşıldığı olayda; sanık işlenmediğini bildiği bir suçu işlenmiş gibi ihbar etmiş ise de, 112 Acil Çağrı Merkezinin CMK'nın 158. maddesinin ilk üç fıkrasında sayılan yetkili makamlardan olmadığı, çağrı hizmetlerine ilişkin kamu görevinin yürütülmesiyle bağlantısı bulunmayan suça konu ihbar yönünden çağrı Merkezinin aynı maddenin dördüncü fıkrası açısından da yetkili makam olarak değerlendirilemeyeceği ve ihbarın da doğrudan kolluğa yapılmayıp yetkili makama çağrı merkezince, başka bir ifadeyle dolaylı olarak bildirildiği anlaşıldığından; sanığa atılı suç uydurma suçunun unsurlarının oluşmadığının kabulü gerekmektedir.

Öte yandan, sanığın eyleminin 112 Acil Çağrı Merkezine asılsız ihbarda bulunma kabahatini oluşturduğu ileri sürülebilir ise de; söz konusu kabahatin 3152 sayılı Kanun'un eylem tarihinden sonra yürürlüğe giren 6525 sayılı Kanun'la değişik 28. maddesinin dördüncü fıkrasıyla düzenlendiği gözetildiğinde, Anayasa'nın 38 ile 5326 sayılı Kanun'un 4. maddelerinde de ifadesini bulan kanunilik ilkesi gereğince, olay tarihinden sonra kabahat hâline gelen bu eylemi nedeniyle sanık hakkında idari yaptırım da uygulanamayacaktır.

Bu itibarla, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının değişik gerekçeyle kabulüne, Özel Daire onama kararının kaldırılmasına, Yerel Mahkeme hükmünün, sanığa atılı suç uydurma suçunun unsurlarının oluşmadığı gözetilmeden beraati yerine mahkûmiyetine karar verilmesi isabetsizliğinden bozulmasına

karar verilmelidir.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

- 1- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının değişik gerekçeyle KABULÜNE,
- 2- Yargıtay 9. Ceza Dairesinin 12.06.2014 tarihli ve 16278-7139 sayılı onama kararının KALDIRILMASINA,
- 3- İnebolu Asliye Ceza Mahkemesinin 11.12.2012 tarihli ve 217-161 sayılı hükmünün, sanık ...'a atılı suç uydurma suçunun unsurlarının oluşmadığı gözetilmeden beraati yerine mahkûmiyetine karar verilmesi isabetsizliğinden BOZULMASINA,
- 4- Dosyanın, mahalline gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİ EDİLMESİNE, 16.10.2018 tarihinde yapılan müzakerede oy birliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
CEZA GENEL KURULU

Esas : 2017/271
Karar : 2017/278
Tarih : 16.05.2017

- **GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA**
- **NEDENSELLİK BAĞI**
- **TAKSİRLE ÖLDÜRME**
- **HEKİM HATASI NEDENİYLE ÖLÜM**

(5237 s.TCK 22 , 85 , 257)

ÖZET

Saniğın, genel beden travmasına ve çoklu kemik kırıklarına maruz kalmış öleni stabilizasyonu sağlanıncaya kadar ve tıp çevrelerinde genel olarak kabul gördüğü şekilde yirmidört saat müşahede altında tutması veya başka bir sağlık kuruluşuna sevk etmesi gerekirken, beş saat sonunda taburcu ederek evine göndermesi suretiyle görevinin gereklerini yerine getirmekte ihmal gösterdiği, bu haliyle eyleminin TCK'nun 257/2. maddesinde düzenlenen görevi ihmal suçunu oluşturduğu ve bu suçtan mahkumiyetine karar verilmesi gerektiği gözetilmeden, saniğın eyleminin taksirle bir kişinin ölümüne neden olma suçu kabul edilerek TCK'nun 85/1. maddesi gereğince cezalandırılmasına karar verilmesinde isabet bulunmamaktadır.

Taksirle bir kişinin ölümüne neden olma suçundan sanık V.'ın beraatine ilişkin, Erciş Asliye Ceza Mahkemesince verilen 12.03.2010 gün ve 270-89 sayılı hükmün, katılan vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 12. Ceza Dairesince 19.04.2012 gün ve 17024-10520 sayı ile;

"Olay tarihinde trafik kazası nedeniyle hastaneye getirilen kişinin Adli Tıp Kurumunun 17.02.2006 tarihli raporunda trafik kazası sonucu genel beden travmasına bağlı çok sayıda kaburga kırıkları, kalça kemiği kırığı, kafatası kırığı, köprücük kemiği kırığı ile birlikte iç organ yaralanması ve gelişen komplikasyonlar sonucu öldüğünün bildirilmesi, Yüksek Sağlık Şurasının 15-16 Ocak 2009 tarihli raporunda ise sanık doktorun multipl travmalı hastaya yaklaşımının hatalı olduğu, kırıkları tespit edemediği, ağır travmaya rağmen sevk etmediği, gerekli konsültasyonları yapmadan hastayı evine gönderdiği, hastayı multipldisipliner değerlendiremediği ve tıbbın gereklerini yapmadığından kusurlu olduğunun bildirilmesi karşısında; Yüksek Sağlık Şurasının raporunun bağlayıcı olmadığı da nazara alınarak, sanık tarafından gereken şekilde müdahale ve tedaviye devam edilmesi halinde yaralının kurtulmasının tıbben mümkün olup olmadığı, etkisi var ise hangi nedenlerle sorumluluk yükleneceği, özetle meydana gelen sonuçla saniğın müdahale biçimi açısından doğrudan nedensellik bağı kurulup kurulamayacağı hususlarında tüm dosya münderecatını değerlendirir şekilde Adli Tıp Kurumunun ilgili ihtisas dairesinden sorulmak suretiyle araştırılıp tespitiyle sonuca göre saniğın hukuki durumunun tayin ve tespiti gerektiği gözetilmeden duruşmaya devamlı noksan araştırmaya dayalı olarak yazılı şekilde hüküm tesisi..." isabetsizliğinden bozulmasına karar verilmiştir.

Yerel mahkemece bozmaya uyularak yapılan yargılama sonucunda 17.12.2013 gün ve 345-1124 sayı ile sanık Volkan Ceylan'ın taksirle bir kişinin ölümüne neden olma suçundan TCK'nun 85/1, 50/4, 52/2-4 ve 53/6. maddeleri gereğince 21.900 Lira adli para cezası ile cezalandırılmasına, taksitlendirmeye ve 6 ay süre ile mesleğinin icrasından yasaklanmasına karar verilmiş, hükmün sanık müdafii tarafından temyiz edilmesi

üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 12. Ceza Dairesince 06.11.2014 gün ve 17445-22084 sayı ile;

"...Sair temyiz itirazlarının reddine, ancak;

19.09.2005 günü saat 11.25 sıralarında geçirdiği araç dışı trafik kazası nedeniyle yaralanan ve saat 12.45'te hastaneye götürölen, burada 'hayati tehlikesi yoktur' denilerek beş saat müşahede altında tutulup, tedavisi yapılarak evine gönderilen, ancak aynı gün tekrar rahatsızlanması nedeniyle aynı hastaneye götürölen 1920 doğumlu H..'ın yapılan müdahalelere rağmen saat 17.45'te kurtarılamayarak ölməsi şeklinde gerçekleşen olayda, bozmadan sonra alınan Adli Tıp Kurumu 1. İhtisas Kurulunun 13.03.2013 tarihli raporuna göre dosyada mevcut grafilerde bilateral multipl kot kırığı, sağ klavikula kırığı, sol pnömotoraks cilt altı amfizemi, sağ ramus pubis superior ve inferior kırığı olduğu dikkate alındığında kırıkların tespit edilememesinin eksiklik olduğu, ancak kişide tespit edilen travmatik değişimlerin ağırlıkları ve kişinin yaşı da dikkate alındığında zamanında tespit edilerek uygun tedavisinin başlanması durumunda da kişinin kurtarılmasının kesin olmadığı belirtilmesi karşısında, sanığın eylemi ile netice arasında illiyet bağının kesin bir şekilde kurulamadığı, bu nedenle sanığın taksirle öldürme suçundan sorumlu tutulamayacağı, ancak bahsedilen raporlar ve tüm dosya kapsamından sanığın üzerine düşen görevleri yerine getirmediği ve eyleminin TCK'nın 257/2. maddesindeki görevi ihmal suçunu oluşturduğu gözetilmeksizin, yazılı şekilde taksirle öldürme suçundan mahkumiyetine karar verilmesi,

Kabul ve uygulamaya göre de; TCK'nın 52/4. maddesi gereğince, taksitlerden birinin ödenmemesi halinde, geri kalan kısmın tamamının tahsil edileceği ihtarından sonra, aynı madde gereğince 'ödenmeyen adli para cezasının hapse çevrileceğinin' ihtar edilmesi yerine infaz aşamasında nazara alınması gereken 5275 sayılı Kanununun 106/3. maddesi gereğince ihtarına karar verilmesi..." isabetsizliklerinden bozulmasına karar verilmiştir.

Kabule göre yapılan bozma nedenine uyan Erciş 3. Asliye Ceza Mahkemesi ise 26.03.2015 gün ve 25-213 sayı ile;

"Görevi ihmal suçunun oluşabilmesi için, görevin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstermek tek başına yeterli olmayıp ihmali hareket yüzünden kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olunması ya da kişilere haksız bir menfaat sağlanması gerekir. Yani, bu suçun oluşabilmesi için tipik hareketin illi bir sonucu olarak kişi mağduriyeti veya kamu zararının oluşması ya da haksız bir menfaatin sağlanması şarttır. Bu husus madde gerekçesinde '...Bu nedenle, görevin gereklerine aykırı davranışın belli koşulları taşıması halinde, görevi kötüye kullanma suçunun oluşturabileceği kabul edilmiştir. Buna göre, kamu görevinin gereklerine aykırı davranışın, kişilerin mağduriyetini sonuçlamış olması veya kamunun ekonomik bakımdan zararına neden olması ya da kişilere haksız bir kazanç sağlamış olması halinde, görevi kötüye kullanma suçu oluşabilecektir' şeklinde belirtilmiştir. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 04.11.2014 tarih ve 277-476 sayılı ilamında da, 5237 sayılı Yasanın 257. maddesinde düzenlenen suçun, bir 'zarar suçu' olduğuna vurgu yapılmıştır.

Somut olaya gelince; trafik kazası ve dolayısıyla ölenin yaralanmasıyla herhangi bir ilgisi bulunmayan sanığın, 5237 sayılı Yasanın 257/2. maddesi uyarınca sorumlu tutulmasını gerektirebilecek tek netice ölüm olgusudur. Yani Yüksek Daire, sanığın ihmali davrandığına hükmetmiş ve görevi ihmal suçundan sanığın cezalandırılmasını isterken de, ihmali davranış ile ölüm olgusu arasında illiyet bağı bulunduğunu kabul etmiştir. O halde, Yüksek Dairenin kararı kendi içerisinde çelişkilidir. Çünkü, taksirle ölüme neden olma suçu bakımından sanığın eylemi ile netice arasında illiyet bağının bulunmadığını belirten Yüksek Daire, görevi ihmal suçu bakımından eylem ile netice arasında illiyet bağını kurmuştur.

b) İlliyet bağının belirlenme metodu;

5237 sayılı Yasada illiyet bağına yer verilmemiştir. Bunun sebebi, sorunun hukuk doktrini ve uygulamasıyla çözülebilmesinin önünü açmaktır. Yani, illiyet bağının içeriğinin belirlenmesi, hukuk teorisi ve uygulamasına bırakılmıştır. Bu belirleme, bir dizi zihinsel işlem ve yargılamayı gerekli kılmaktadır.

Şayet illiyet bağının, sadece doğal bir fenomen olduğu kabul edilirse, teknik bilirkişi raporu illiyet bağının tespiti için yeterli bulunabilirdi. Ancak, doğal olduğu kadar hukuksal bir fenomen olan illiyet bağı, maddi ögeye ve somut olayın özel şartlarına göre belirlemek hakimnin yetkisi ve vazifesi dahilindedir. Teknik bilirkişi mütalaası ise değerli olmakla birlikte, illiyet bağının varlık ya da yokluğunun belirlenmesinde tek başına yeterli olamaz. Bu yüzden, illiyet bağının belirlenmesinde sabit bir yöntem belirlemek veya genel bir önermeyi kabul etmek doğru olmayacaktır.

Bütün bu açıklamalara göre illiyet bağı belirlenirken, teknik bilirkişi raporu hakimnin objektif muhakemesiyle yorumlanıp eylemin, meydana gelen sonucu doğurmaya elverişli olup olmadığı yönünde hukuksal bir yargıya ulaşılabacaktır.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi; 16.10.2012 tarih ve 26034-21975 sayılı ilamında, uygun tedavi uygulansa dahi kurtulması kesin olmayan hastayla ilgili ağır kusuru bulunan doktorun cezalandırılmasını yerinde görmüş ve illiyet bağının doğal olduğu kadar hukuksal bir fenomen olduğunu benimsemiştir.

Somut olaya gelince; Adli Tıp Kurumu 1. İhtisas Kurulunun 13.03.2013 tarihli raporunda, kusurlu olduğu belirtilen sanık, yükümlülüğüne uygun olarak hareket etseydi bile kazazedenin tespit edilen travmatik değişimlerinin ağırlıkları ve yaşı itibarıyla kurtulmasının kesin olmadığı mütalaa edilmiştir. Söz konusu rapor, bu yönüyle sanığın eylemi ile ölüm olayı arasında illiyet bağının bulunup bulunmadığını net bir biçimde ortaya koymamaktadır. Sadece olguların ve olasılıkların tespiti ile yetinildiği ve kesin bir kanaatin ortaya konulmaktan kaçınıldığı görülmektedir. Somut olayda, sanığın tespit ve müdahalesindeki 'eksiklik'ler haksızlık içeriği yönüyle belli bir yoğunluğa ulaşmış, mesleki görevin ifası sırasında her zaman karşılaşılabilecek hata ve kusur boyutunu aşarak vahamet arz etmeye başlamıştır. Zira tespit edilemeyen kırıklar bir iki taneden ibaret değildir. Çok sayıda kaburga kemiği ile kalça ve kafatasında bulunan kırıkları tespit edememiş, vücudu kırıklarla dolu 76 yaşındaki hastayı bir süre müşahade altında tutarak damar yolu açmaktan, 500 cc mannitol ve dekort yapmaktan ibaret muayenenin ardından taburcu etmiştir.

Ortalama zekaya ve hayat tecrübesine sahip herkes tarafından kamyon çarpan 76 yaşındaki bir kişinin vücudunda meydana gelebilecek tahribat ağırlığının, kaygı verici nitelikte olabileceği öngörülebilir niteliktedir. Doktor olan sanık ise bu kaygının gerekleri bir kenara, mesleki bilgisi ve belirli bir davranışta bulunma yükümlülüğünün gereklerini asgari düzeyde dahi yerine getirmemiş ve hastasına özenle yaklaşmamıştır. Bu nedenle, teknik bilirkişi raporu ve somut olayın özel şartları hep birlikte değerlendirildiğinde, sanığın eylemi ile netice arasında illiyet bağı bulunduğu kabul edilmelidir.

c) Sanığın kasten mi yoksa taksirle mi hareket ettiği sorunu;

5237 sayılı Yasanın 257/2. maddesinde düzenlenen suç, genel kast ile işlenebilen bir suçtur. Yani, ihmali davranışın bilerek ve isteyerek gerçekleştirilmesi gerekir. Uygulamada, ihmali davranışla, taksirli hareketin zaman zaman birbirine karıştırıldığı görülmektedir. Kasten gerçekleştirilebilen ihmali davranışlara örnek olarak, maaş kesintisi için icra dairesi tarafından gönderilen yazı gereğini bilerek ve isteyerek yerine getirmeyen belediye başkanı veya muhasibinin; gerekçeli kararlarını bilerek ve isteyerek uzun süre yazmayan hakimnin; soruşturma dosyasını bilerek ve isteyerek iki yıl işlemsiz bırakan Cumhuriyet savcısının eylemleri gösterilebilir.

Somut olaydaki gibi bir hekimin, görevini bilerek ve isteyerek ihmal etmesi neticesinde ölüm olayı meydana gelirse bu kişi, görevi ihmal suçundan değil, ancak 5237 sayılı Yasanın 83. maddesi uyarınca sorumlu tutulabilir. 5237 sayılı Yasanın 257. maddesinin gerekçesinde bu durum '...Buna karşılık, görevle bağlantılı yükümlülüğün ihmali sonucunda şayet bir kişi ölmüş veya yaralanmış ise, kişi artık görevi kötüye kullanma suçundan dolayı cezalandırılmaz. Bu durumda, ihmali davranışla işlenmiş öldürme veya yaralama suçunun oluştuğunu kabul etmek gerekir' şeklinde açıklanmıştır.

Bu açıklamaların ışığı altında somut olay ele alındığında; sanığın bilerek ve isteyerek ölene gereken müdahaleyi yapmadığından söz edilemez. Şu durumda Yüksek Dairenin, sanığın kasten hareket ettiğine dair kabulü yerinde değildir. Şayet yerinde olduğu kabul edilirse, mahkememizin davaya bakma görevi

dahi ortadan kalkmaktadır.

Sanığın durumu, hastasında ve hastasıyla ilgili tahlil ve tıbbi verilere gereken dikkati vermemekten ibarettir. Gereken dikkat ve özeni göstermeyen sanığın bu durumu, ancak 5237 sayılı Yasanın 22. maddesiyle birlikte değerlendirilebilir. Yukarıda açıklandığı üzere, sanığın bu dikkatsiz ve özensiz davranışları ile ölüm olgusu arasında illiyet bağının bulunduğu kabul edildiğine göre, sanığın ancak 5237 sayılı Yasanın 85. maddesi uyarınca sorumlu tutulabilmesi mümkündür..." şeklindeki gerekçeyle sanığın önceki hükümdeki gibi mahkumiyetine karar vermiştir.

Direnme hükmünün de sanık müdafii tarafından temyiz edilmesi üzerine, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 17.06.2015 gün ve 200283 sayılı "bozma" istekli tebliğnamesiyle Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilen dosya, Ceza Genel Kurulunca 07.12.2016 gün ve 571-834 sayı ile; 6763 sayılı Kanununun 38. maddesi ile 5320 sayılı Kanuna eklenen geçici 10. madde uyarınca kararına direnilen daireye gönderilmiş, aynı madde uyarınca inceleme yapan Yargıtay 12. Ceza Dairesince 01.03.2017 gün ve 30-1546 sayı ile, direnme kararının yerinde görülmemesi üzerine Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

CEZA GENEL KURULU KARARI

Sanık E.i hakkında taksirle bir kişinin ölümüne neden olma suçundan verilen beraat hükmü temyiz edilmeksizin kesinleşmiş olup direnme ve temyiz kapsamına göre inceleme, sanık Volkan Ceylan hakkında taksirle bir kişinin ölümüne neden olma suçundan verilen mahkumiyet hükmü ile sınırlı olarak yapılmıştır.

Özel Daire ile yerel mahkeme arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık; doktor olan sanığın eylemi ile gerçekleşen ölüm neticesi arasında nedensellik bağı bulunup bulunmadığı, buna bağlı olarak da eyleminin TCK'nun 85/1. maddesi kapsamında taksirle bir kişinin ölümüne neden olma suçunu mu, yoksa TCK'nun 257/2. maddesi kapsamında görevi ihmal suçunu mu oluşturduğunun belirlenmesine ilişkindir.

İncelenen dosya kapsamından;

Olay günü saat 11.25 sıralarında inceleme dışı sanık Enver İleri'nin yönetimindeki kamyon ile kavşak çıkışına geldiğinde, sağ tarafından karşıdan karşıya geçmek üzere yola giren 76 yaşındaki yaya H..'a çarptığı, H..'ın saat 12.30 sıralarında Erciş Devlet Hastanesinin acil servisine yaralı olarak getirildiği, nöbetçi olan pratisyen hekim sanık V..n tarafından yaralı şahsa müdahale edilip beş saat müşahede altında tutulduktan sonra saat 17.00 sıralarında taburcu edildiği, saat 17.48'de bilinci kapalı bir şekilde tekrar hastaneye getirilen Hakki Meydan'ın hastanede yapılan müdahalelere rağmen öldüğü,

Sanık tarafından düzenlenen 19.09.2005 tarih ve 72025 sayılı adli rapor formunda; "saat 12:48'de geldiği, genel durum iyi, bilinç açık, oryante, koopere, yapılan FM'de; alın sağ kısmında 4x5 cm'lik ekimoz alanı mevcut, her iki diz üzerinde 2 cm'lik ekimoz mevcut, her iki el üzerinde 1 cm'lik ekimotik alanlar olduğu, hayati tehlikesi olmadığı, yaralanmanın basit müdahale ile ...; konuşma normal, duyu ve organlar normal, fraktür yok, geçici hekim raporu olduğu, kati raporun 24 saat sonra verileceği",

Aynı tarihte sanık tarafından düzenlenen 72095 sayılı adli rapor formunda; "saat 17.45'de geldiği, GD. kötü, TA: 40/20, spontan solunumu mevcut, damar yolu açılarak sıvı takıldığı, entübe edildiği, TA alınamadığı, EKG'de atım kaybolduğu, elektrokardiyoversiyon yapıldığı, resüsitasyona devam edildiği, yanıt vermeyen hasta ex kabul edildiği",

Bilgilerine yer verildiği,

Malatya Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından düzenlenen adli muayene ve otopsi tutanağına göre; sağ

temporalden başlayan kafa sağ orta çukura doğru ilerleyen 6 cm uzunluğunda lineer kırık hattı olduğu, göğüs solda 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. kaburgaların skapuller hattan; 3, 4, 5, 8, 9 ve 10. kaburgaların klavikular hattan; sağda 2, 3, 4, 5 ve 6. kaburgaların klavikular hattan; 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ve 10. kaburgaların skapuler hattan; sağ klavikulanın ortadan kırık oldukları, yine sol klavikulanın da kırık olduğu, tüm kırık bölgelerinde ekimozlu kanama saptandığı ve kesin ölüm nedeninin belirlenemediği,

Adli Tıp Kurumu 1. İhtisas Kurulu tarafından düzenlenen 17.02.2006 tarihli rapora göre; dosyadaki 7 adet direkt grafinin incelenmesinde sağ klavikula kırığı, sağ hemitoraksta yaygın cilt altı amfizemi ile seri kot kırıkları; solda seri kot kırıkları, pnömotoraks, cilt altı amfizemi, ischon pubis kırıkları belirlenen kişinin ölümünün trafik kazasına bağlı kaburga, kalça, kafatası, köprücük kemiği kırıkları ile birlikte iç organ yaralanması ve bunlara bağlı gelişen komplikasyonlar sonucu meydana geldiği,

Operatör Doktor A.. tarafından düzenlenen ön inceleme raporuna göre; yapılan otopside sağ temporal kemikte kırık saptandığı, ancak bu tür kırıklarda hayati tehlike oluşturacak beyin hasarının beklenmediği, otopsi raporunun da bu yönde olduğu, otopside göğüs açıldığında kaburgalarda tespit edilen kırıkların bir kısmının travma sonucu, bir kısmının ise yapılan resüsitasyon esnasında kalp masajı sonucu oluştuğu kanaatinde olduğu, ölenin röntgen filmlerinde pnömotoraks ve hematoraks olmadığı belirlendiğinden kırık olmasına rağmen tedavisinin ilaç ile yapıldığı, bu durumlarda başka bir tedavi metodu olmadığı, haliyle yapılan tedavinin doğru olduğu, ölene müdahale eden sanık doktorun tespit edilen kaburga kırıkları için sadece ilaç tedavisi uygulayıp gözleme alarak solunum sıkıntısı olmadığını görüp daha sonra taburcu etmesinin doğru bir uygulama olduğu, bu süre zarfında hayati önemi haiz bir semptomla karşılaşılması nedeni ile de tedaviyi sonlandırmasında bir kusurunun görünmediği,

Yüksek Sağlık Şurası kararına göre; sanığın multitravmalı hastaya yaklaşımda hatalı olduğu, kırıkları tespit edemediği, ağır travmaya rağmen hastayı sevk etmediği ve gerekli konsültasyonları yapmadan hastayı evine gönderdiği, hastanın durumunu multidisipliner değerlendiremediği ve tıbbın gereklerini yapmadığından kusurlu olduğu, kaza ile H..n'in ölümü arasındaki illiyet bağına sanığın bu kusurlarının kesmediği,

Adli Tıp Kurumu 1. İhtisas Kurulu tarafından düzenlenen 13.03.2013 tarihli rapora göre; dosyada mevcut grafilerde bilateral multipl kot, sağ klavikula, sağ ramus pubis superior ve inferior kırıkları ile sol pnömotoraks cilt altı amfizemi olduğu dikkate alındığında kırıkların tespit edilmemesinin eksiklik olduğu, ancak kişide tespit edilen travmatik değişimlerin ağırlıkları ve kişinin yaşı da dikkate alındığında zamanında tespit edilerek uygun tedavisinin başlanması durumunda da kişinin kurtulmasının kesin olmadığı,

Anlaşılmıştır.

Katılan V.. kollukta; olay günü saat 12.25 sıralarında babasına kamyon çarptığını, babasının hastanede tedavisi yapıldıktan sonra taburcu edilmesini müteakip saat 17.45 sıralarında tekrar rahatsızlandığını, bunun üzerine tekrar acil servise götürdükleri babasının yapılan müdahale sırasında öldüğünü,

27.09.2005 tarihli şikayet dilekçesinde ve idari soruşturma kapsamında alınan ifadesinde; babasına ilk müdahalenin Erciş Devlet Hastanesi Acil Servisinde görevli sanık tarafından yapıldığını, hastaneye gittiğinde hemşirenin babasına serum taktığını gördüğünü, daha sonra müşahede odasına alınan babasının sedye üzerinde film ve grafilerinin çekildiğini, bu süre içinde konuşmayan ve sürekli inleyip kıvranan babasını Van'a götürebileceklerini sanığa söylediklerinde "hiçbir şeyi yok, birazdan taburcu edeceğim, eve götürün" şeklinde cevap verdiğini, babasının üç dört saat sonra taburcu edildiğini, kısa bir süre sonra fenalaşması üzerine tekrar hastaneye götürdüklerinde vefat ettiğini, sanığın kendilerine "bu nasıl olur, ölmemeliydi" dediğini, sanıktan şikayetçi olduğunu,

Mahkemede; hastanede babasıyla yeterince ilgilenilmediğini, gerekli tetkiklerin yapılmadığını, "bir şey yok" diyerek gönderildiğini,

Tanık Ş.. savcılıkta; amcasının kaza geçirdiğini duyunca Erciş Devlet Hastanesine gittiğini, yaklaşık beş saat kadar müşahede altında kalan amcasına sanığın müdahalede bulunduğunu, "imkanlarımız var, gerekirse Van'a götürebiliriz" diye söylemesine rağmen sanığın gerek görürse sevk edeceğini ancak mevcut durum itibarıyla Van'a sevkine gerek olmadığını söylediğini, bu süre zarfında amcasının hiç konuşmadığını, eli ile sol omzunu işaret ederek sürekli sol omzundaki ağrıdan şikayet ettiğini, saat 17.00 sıralarında amcasının taburcu edildiğini, yürüyemediği için amcasını kardeşi İhsan ile birlikte ayaklarından ve omuzlarından tutarak taksiye bindirip eve götürdüklerini, beş dakika sonra şuurunu kaybeden amcasını derhal hastaneye götürdüklerini, hastaneye vardıklarında şuurunun kapalı olduğunu, tüm müdahalelere rağmen kurtarılamadığını, yine nöbetçi doktor olan sanığın gerekli müdahaleleri yaptığını söylediğini,

İdari soruşturmada ise; sanığın üç adet röntgen filmi istediğini, filmleri çektirip sanığa gösterdiklerinde amcasının omzunda ezilme dışında bir şey olmadığını söylediğini, amcasının daha sonra kontrole gelen sanığa omzundaki ağrıdan şikayet etmesi üzerine sanığın "seni taburcu edeceğim" dediğini, amcasının ise belinin damarlarının koptuğunu ve kötü durumda olduğunu söylediğini, beklerken amcasının mide bulantısı olduğunu ve kustuğunu, sanığın bunun serumdan kaynaklandığını söylediğini,

İfade etmişlerdir.

Sanık V..anık sıfatıyla ölü muayenesinde; ölenin trafik kazası sonucu gelmesi üzerine ilk müdahaleyi yaptığını, genel durumunun iyi olduğunu, iletişim kurabildiğini, üç saat kadar müşahede kaldığını, ayakta taburcu edildiğini, saat 18.15 sıralarında tekrar geldiğinde bilincinin kapalı olduğunu, göğsün sağ kısmında eski kosta kırığı olduğunu, bunun dışında ölenin yüzünün sağ kısmında sağ kaş ile gözün sağ tarafında saçlı deri ile bitişen yerde bu alanı kaplayacak şekilde travmaya bağlı yüzeysel ekimoz ve yine sol kulak memesi yanında yüzeysel sıyrıklar ile el ve her iki diz kapağında yere düşmeye bağlı küçük ekimotik alanlar olduğunu beyan etmiş,

İdari soruşturmada; ölenin akciğer grafisinde sağ 3. intrekostal aralıkta fraktür mevcut olduğunu, ölenin daha önceden de trafik kazası geçirdiğini ve sağ kaburgasında kırık olduğunu yakınlarından öğrendiğini, ölene serum takıldığını, açık yaralarına pansuman yapıldığını, ölenin bir kez mide bulantısı gözlediğini, beş saat müşahede altında tutulan öleni dört kez fiziken muayene ettiğini, genel durumunun iyi olması nedeniyle sıvı tedavisi bittikten sonra taburcu ettiğini, 1-2 saat sonra eks bir şekilde getirildiğinde yapılan müdahale esnasında uygulanan kardiyak masajının doğal sonucu olarak kırıkların oluştuğunu,

Savcılıkta ve mahkemede; ölenin yakınlarının önceden geçirdiği trafik kazasına bağlı olarak ölenin kot fraktürü olduğunu söylediklerini, bu nedenle tespit ettiği kot kırıklarının eskiden oluştuğunu düşündüğünü, tedaviye yönelik bütün müdahaleleri yaptığını savunmuştur.

Olay tarihinde Erciş Devlet Hastanesi Acil servisinde nöbetçi doktor olarak görev yapan sanığın sorumluluğunun belirlenebilmesi bakımından öncelikle doktorların görevlerinin genel prensiplerini belirleyen düzenlemeler gözetilerek "tıbbi hata" kavramının açıklanmasında fayda bulunmaktadır.

Doktor tıbbi müdahaleyi, tıp biliminin güncel kural ve standartlarına uygun olarak özenli bir şekilde yapmakla yükümlüdür. Bu husus; onaylanması 03.12.2003 gün ve 5013 sayılı Kanun ile uygun bulunmuş olan Biyoloji ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesi (İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesi)'nin "Mesleki standartlar" başlıklı 4. maddesinde; "Araştırma dahil, sağlık alanında herhangi bir müdahalenin, ilgili mesleki yükümlülükler ve standartlara uygun olarak yapılması gerekir", 19.02.1960 tarihli Tıbbi Deontoloji Tüzüğü'nün 13. maddesinde; "Tabip ve dış tabibi, ilmi icaplara uygun olarak teşhis koyar ve gereken tedaviyi tatbik eder. Bu faaliyetlerinin mutlak surette şifa ile neticelenmemesinden dolayı, deontoloji bakımından muaheze edilemez.

Tababet prensip ve kaidelerine aykırı veya aldatıcı mahiyette teşhis ve tedavi yasaktır.

Tabip ve dış tabibi; teşhis, tedavi veya korunmak gayesi olmaksızın, hastanın arzusuna uyararak veya diğer sebeplerle, akli veya bedeni mukavemetini azaltacak her hangi bir şey yapamaz", aynı tüzüğün 14.

maddesinin birinci fıkrasında; "Tabip ve dış tabibi, hastanın vaziyetinin icabettirdiği sıhhi ihtimamı gösterir. Hastanın hayatını kurtarmak ve sıhhatını korumak mümkün olmadığı takdirde dahi, ıstırabını azaltmaya veya dindirmeye çalışmakla mükelleftir", Hasta Hakları Yönetmeliğinin "Tıbbi Gereklere Uygun Teşhis, Tedavi ve Bakım" başlıklı 11. maddesinde; "Hasta, modern tıbbi bilgi ve teknolojinin gereklerine uygun olarak teşhisinin konulmasını, tedavisinin yapılmasını ve bakımını istemek hakkına sahiptir.

Tababetin ilkelerine ve tababet ile ilgili mevzuat hükümlerine aykırı veya aldatıcı mahiyette teşhis ve tedavi yapılamaz" ve Türk Tabipler Birliği tarafından 01.02.1999 tarihli Genel Kurul toplantısında kabul edilen Hekimlik Meslek Etiği Kurallarının "Hekimin Görev ve Ödevleri" başlıklı 5. maddesinde ise; "Hekimin öncelikli görevi, hastalıkları önlemeye ve bilimsel gerekleri yerine getirerek hastaları iyileştirmeye çalışarak insanın yaşamını ve sağlığını korumaktır. Meslek uygulaması sırasında insan onurunu gözetmesi de, hekimin öncelikli ödevidir. Hekim, bu yükümlülüklerini yerine getirebilmek için, gelişmeleri yakından izler" şeklinde ifade edilmiştir.

Doktor, doktorluk mesleğinin gerektirdiği yükümlülükler ile tıp biliminin geçerli kurallarına uygun olarak müdahale yapmalı, tıbbin ilke ve prensiplerine aykırı teşhis ve tedavi yapmamalıdır. Doktorun müdahalesi öncelikle endikasyon da denilen tıbbi bir gereklilik nedeniyle teşhis, tedavi ve hastalıktan korunma gibi sebeplerle yapılmalıdır. Bu zorunluluk Anayasamızın 17. maddesinde de vurgulanmıştır. Doktor tıptaki bilimsel gelişmeleri takip etmeli, tıbbi müdahaleyi bu güncel bilgiler doğrultusunda gerçekleştirmelidir. Belirtmek gerekir ki, doktorun standartlara ve bilimsel kurallara uygun olarak özenli bir şekilde müdahale yapıp yapmadığı belirlenirken yaptığı müdahale sonucunda hastanın şifa bulması değil, kurallara uygun müdahalede bulunup bulunmadığı göz önüne alınmalıdır.

Tıpta hatalı uygulamalar, İngilizce "malpractice" sözcüğünün Türkçe okunuşuyla "malpraktis", "hekimliğin kötü uygulanması", "tıbbi kötü uygulama", "uygulama hatası", "tıpta yanlış uygulama" gibi çeşitli kavramlarla isimlendirilmekle birlikte en geniş olarak kabul gören ve kullanılan kavram "tıbbi hata"dır.

Türk Tabipler Birliğinin kabul ettiği 01.02.1999 tarihli Hekimlik Meslek Etiği Kurallarının 13. maddesinde "Hekimliğin Kötü Uygulanması (Malpractice)" başlığı altında; "Bilgisizlik, deneyimsizlik ya da ilgisizlik nedeniyle bir hastanın zarar görmesi" biçiminde tanımlanan tıbbi hata kavramı; Dünya Tabipler Birliğinin 44. Genel Kurulunun "Malpractice Bildirisi" olarak da bilinen sonuç bildirgesinde, tıbbi yanlış uygulama ile tıbbi bakım ve tedavi sırasında görülen hekimin hatasından kaynaklanmayan durumların birbirinden ayrılması gerektiği vurgulanarak; "a) Tıbbi yanlış uygulama; doktorun tedavisi sırasında standart uygulamayı yapmaması, beceri eksikliği veya hastaya tedavi vermemesi ile oluşan zarar, b) Tıbbi uygulama sırasında öngörülemez bilgi ya da beceri noksanlığı sonucu oluşan ise; istenmeyen sonuçtur ve bunda hekimin sorumluluğu yoktur" şeklinde; Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan ancak kanunlaşmamış bulunan "Tıbbi Hizmetlerin Kötü Uygulanmasından Doğan Sorumluluk Kanunu Tasarısı"nın 3. maddesinde ise; "Sağlık personelinin kasıt, kusur ve ihmali ile standart uygulamayı yapmaması, bilgi ve beceri eksikliği ile yanlış ya da eksik teşhiste bulunması ya da hastaya tedavi vermemesi ile oluşan ve zarar meydana getiren fiil ve durumlar" biçiminde tanımlanmıştır.

Tıbbi müdahaleler genel olarak "izin verilen risk" kapsamında gerçekleştirilen müdahalelerdir. İzin verilen risk, hukuken müsaade edilen tehlike oluşturma alanı olarak tarif edilmektedir. Kişiler zarar ya da tehlike doğuracak bütün davranışlarında cezalandırılma tehdidi altında bulunmamalıdır. Toplumsal gelişmeyi sağlamak veya daha kıymetli hukuki değerlere ulaşabilmek için bazı durumlarda kişilere yaptıkları işin niteliği gereği belirli oran ve ölçüde risk oluşturmaları için izin verilmelidir. Önemli olan belirlenen kurallara uygun şekilde gerçekleştirilen davranışların izin verilen risk alanı içinde yapılması ve neticenin de bu alan içinde gerçekleştirilmiş olmasıdır. Bu takdirde sorumluluk söz konusu olmayacaktır. Tıbbi müdahale çeşidi olarak ameliyat yapılması, maden ocağı işletilmesi, spor faaliyeti, patlayıcı madde üretimi, trafikte araç kullanılması, kurallara uygun olarak av yapılması ve endüstriyel tesis işletilmesi izin verilen risk alanlarına örnek olarak gösterilmektedir. Ancak konunun uzmanı olmayan doktorun teşhis veya tedaviyi üstlenmesi anlamında üstlenme kusuru ve gerek doktorun bireysel olarak gerekse çalıştığı kurum yönünden kurumsal olarak organizasyon kusurunun, izin verilen risk dışında kaldığını söylemek mümkündür.

Doktorun, tıbbi müdahale sırasında; standart uygulamayı yapmaması, bilgi, beceri veya deneyim eksikliği ile yanlış ya da eksik teşhis veya tedavide bulunması, gerektiği ölçüde ilgi ve itina göstermemesi veya hastaya gereken tedaviyi vermemesi neticesinde tehlike ve zarar oluşturan eylemleri tıbbi hata olarak kabul edilecektir. Tedavi sonrası bakım ve kontrol yükümlülüklerine aykırılıkların da bu bağlamda değerlendirilmesi gerektiği izahından varestedir. Ön muayenesinin eksik yapılması, hastanın anamnezinin (geçmiş bilgisi) ya hiç ya da gerektiği gibi alınmaması veya gerekli tetkiklerin yapılmaması teşhis aşamasında; gereken tıbbi müdahalenin hiçbir şekilde yapılmaması, ameliyat sırasında hastanın vücudunda yabancı madde unutulması, yanlış tedavi yöntemi seçilmesi, yanlış ilaç verilmesi, hastanın veya müdahale edilecek uzvun karıştırılması, müdahalenin ölçsüz bir şekilde yapılması, hijyen kurallarına dikkat edilmemesi veya hatalı ameliyat tarzının benimsenmesi de uygulamada tedavi aşamasında görülen tıbbi hata örneklerindedir. (Nebahat Kayaer, Ceza Hukukunda Hekimin Tıbbi Müdahalesi Çerçevesinde İşlenen Taksirle Öldürme Suçu (yayınlanmamış doktora tezi) Dokuz Eylül Üniversitesi Kamu Hukuku Anabilim Dalı, İzmir, 2012, s.237 vd)

Bu noktada komplikasyon kavramının da izah edilmesi gerekmektedir. Türk Dil Kurumunun Bilim ve Sanat Terimleri Sözlüğünde; "Bir hastalığın devamı sırasında oluşan başka patolojik olaylar veya hastalıklar, ardıl sorun, karmaşıklık" şeklinde tanımlanan komplikasyon, doktorun müdahale sırasında bilgi, beceri ve deneyim eksikliği olmaksızın standart uygulamayı, doğru teşhis ve tedaviyi özenli bir şekilde gerçekleştirmesine rağmen öngörülemez ve engellenemeyecek şekilde ortaya çıkan, hekimliğin kötü uygulanmasından kaynaklanmayan zarar doğurucu durumları ifade etmektedir. Tıbbın kural ve gereklerine uygun davranıldığı halde hastanın veya doktorun elinde olmadan gelişen öngörülemez ve engellenememiş zarar veya sonuç söz konusu ise komplikasyondan bahsedilir. Kusursuz sorumluluğun kabul edilmediği ceza hukuku sistemimizde failin bu durumdan sorumlu tutulabilmesi mümkün değildir.

Uyuşmazlığın sağlıklı bir hukuki çözüme kavuşturulabilmesi bakımından, taksir ve unsurları üzerinde de durulması gerekmektedir.

Kural olarak suç, ancak kastla işlenebilecekken, kanunda açıkça gösterilen hallerde taksirle de işlenebileceği kabul edilmiştir. Failin cezalandırılabilmesi için kanunda açık bir düzenleme bulunmasının zorunlu olduğu istisnai bir kusurluluk şekli olan taksir, 5237 sayılı TCK'nun 22/2. maddesinde; "dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla bir davranışın, suçun yasal tanımında belirtilen neticesi öngörülmeden gerçekleştirilmesi" şeklinde tanımlanmıştır.

Toplumsal yaşamda belli faaliyetlerde bulunan kimselerin başkalarına zarar vermemek için bir takım önlemler alması ve bazı davranış kurallarına uyma zorunlulukları bulunmaktadır. Bu kurallar toplum olarak yaşama zorunluluğundan doğabileceği gibi, Devletin müdahalesiyle de ortaya çıkabilmektedir. Taksirli suç bu kuralların ihlal edilmesi sonucu belirir, fail tedbirli ve öngörülü davranmamış olduğu için cezalandırılır. Bu bakımdan sorumluluğun nedeni, öngörülebilirlik imkan ve ödevinin varlığına rağmen sonuca iradi bir hareketle neden olmaktan kaynaklanmaktadır.

Ceza Genel Kurulunun birçok kararında vurgulandığı ve öğretide de benimsendiği üzere taksirli suçlarda ayrıca aranması gereken unsurlar;

- 1- Fiilin taksirle işlenebilen bir suç olması,
  - 2- Hareketin iradi olması,
  - 3- Sonucun istenmemesi,
  - 4- Hareket ile sonuç arasında nedensellik bağının bulunması,
  - 5- Sonucun öngörülebilir olmasına rağmen öngörülmemiş olması,
- Şeklinde kabul edilmektedir.

Uyuşmazlığa konu olayda, diğer şartların gerçekleştiği konusunda bir tereddüt bulunmaması nedeniyle, 4. bentte yer alan hareketle netice arasında nedensellik bağının bulunması ve 5. bentte bulunan neticenin öngörülebilir olmasına rağmen öngörülmemiş olması şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediği üzerinde durulmalıdır.

Taksirle gerçekleştirilen bazı eylemlerin suç olarak tanımlanıp cezai yaptırıma bağlanmasıyla, insanların gittikçe yoğunlaşan ve karmaşık hale gelen toplum hayatı içinde daha dikkatli davranmalarının temin edilmesi amaçlanmaktadır. Kanun ve ortak hayat tecrübesinin sonucu olarak kendisine toplum tarafından yüklenen dikkat ve özen görevini ihlal eden ve bu hareketiyle öngörülebilir zararlı neticeye sebep olan kişinin taksirle işlenen suçlara ilişkin cezai sorumluluğu benimsenmiş, fakat taksirden söz edebilmek için de failin hareketi ile meydana gelen netice arasında nedensellik bağının bulunması ve neticenin öngörülebilir olmasına rağmen öngörülmemiş olması aranmıştır.

Somut olayın özelliklerine göre öncelikle genel anlamda, sonrasında ise taksirli suçlar açısından nedensellik bağı üzerinde durulmalıdır.

"Neden" kavramı, Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğünde; "Bir olayı ve durumu gerektiren, doğuran başka olay veya durum, sebep" şeklinde, "neden olmak" ise, "bir şeyin olmasına veya ortaya çıkmasına yol açmak, sebep olmak" biçiminde tanımlanmaktadır. Buradan hareketle "nedensellik" kavramı, neden sonuç ilişkisi ya da sonuç ile bu sonuca neden olan olgu veya durum arasındaki bağlantı olarak açıklanabilir.

Nedensellik bağı, 5237 sayılı TCK'nun hazırlanmasında esas alınan suç teorisinde, "kanunda tanımlanmış bir haksızlık" olarak öngörülen suçtan failin sorumlu tutulabilmesi için gerekli olan, maddi, manevi ve hukuka aykırılık unsurlarından maddi unsur içerisinde yer almaktadır.

Neticeli tüm suçlar bakımından araştırılması gerekli olan "nedensellik bağı", ceza hukukunda, bu kavramın mahiyeti gereği, suçun kanuni tanımında neticeye yer verilmiş olması halinde failin fiili ile netice arasında sebep-sonuç ilişkisini kuran bir bağ anlamına gelmektedir. Failin yapmak veya yapmamak şeklindeki eylemi sonucunda dış dünyada bir zarar veya tehlikenin meydana gelmiş olması halinde nedensellik söz konusu olacaktır. Doğaldır ki yapılan her hareket dış dünyada bir veya birden fazla neticeye sebebiyet verebilir, ancak dış dünyada vuku bulan her netice değil suçun kanuni tanımında belirtilmiş olan netice nazara alınacaktır. Nedensellik bağı ile ilgili olarak Türk Ceza Kanununda genel bir hükme yer verilmemekle birlikte, bazı suç tiplerinin temel şeklinde yahut nitelikli veya neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hallerinde; "neden olmak" (5237 sayılı TCK'nun 83/3, 85, 86, 87, 89. maddeleri vb.), "sebebiyet vermek" (TCK'nun 162, 173. maddeleri) veya "sonucunda" (TCK'nun 87/4, 90/5, 91/8, 95/4. maddeleri vb.) gibi ibarelere yer verilerek nedensellik bağı vurgulanmıştır. (Mahmut Koca-İlhan Üzülmöz, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara 2014, 7. Bası, s.121; Berrin Akbulut, Türk Ceza Kanunu ile Kabahatler Kanununun Genel Hükümlerinin Yaptırım Hükümleri Dışında Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, Adalet Yayınevi, Ankara 2010, s.235 vd.)

Nedensellik bağına ilişkin 5237 sayılı TCK'nda genel bir hüküm bulunmamakta olup konu öğretisi ve uygulamaya bırakılmıştır. Öğretide nedensellik bağı çeşitli teorilerle açıklanmaktadır. Öğretide hakim olan şart (şartların eşitliği ya da doğal nedensellik) teorisinde; netice bir çok şartın bir bütün oluşturarak meydana gelmesiyle oluştuğundan ve bunlardan birisinin bulunmaması neticenin gerçekleşmesini engelleyeceğinden, bu şartlardan birisini gerçekleştiren failin hareketi ile gerçekleşen netice arasında nedensellik bağı vardır. Uygun sebep (kuralcı nedensellik) teorisinde; bir hareket ile netice arasında nedensellik bağının bulunduğu kabul edilebilmesi için, hareketin o neticeyi meydana getirmeye uygun bir hareket olması gerekmektedir. Objektif isnadiyet teorisinde ise; şart teorisi anlamında hareketinin verdiği netice, ancak hareketin suçun konusu üzerinde hukuken tasvip edilmeyen bir tehlike veya risk yaratması ve kendini tipik olan neticeye yansıtması halinde objektif olarak faile yükletilebilir. (Mahmut Koca-İlhan Üzülmöz, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara 2014, 7. Bası, s.123-131; Nur Centel-Hamide Zafer-Özlem Çakmut, Türk Ceza Hukukuna Giriş, Beta Yayınevi, İstanbul 2014, 8. Bası, s.256-268; M.Emin Artuk-Ahmet Gökçen-A.Caner Yenidünya, Adalet Yayınevi, Ankara 2014, 8. Bası, s.250-

258, 262-267; Berrin Akbulut, Tıp Ceza Hukukunda Nedensellik Bağı, Tıp Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Konulu Türk-Alman Tıp Hukuku Sempozyumu, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2008, s. 222-234) Bununla birlikte objektif isnadiyet teorisinin bir nedensellik teorisi olmayıp bir değerlendirme teorisi olduğu da öğretilde belirtilmektedir. (Veli Özer Özbek, TCK İzmir Şerhi, Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2006, 3. Bası, s.321)

Uyuşmazlığa konu somut olayın özellikleri itibarıyla objektif isnadiyet kavramına ayrıca yer verilmesi gerekmektedir. Günümüz modern ceza hukuku anlayışında nedensellik bağının belirlenmiş olması tek başına failin cezalandırılması için yeterli olmayıp ayrıca gerçekleşen neticenin failin eseri olup olmadığının diğer bir ifadeyle ortaya çıkan neticenin belirli bir kişiye objektif olarak isnadının mümkün olup olmadığının tespit edilmesi de gerekmektedir. Olayda öncelikle şart teorisine göre nedensellik bağı ortaya konulmalı, sonrasında gerçekleşen neticenin faile isnat edilip edilemeyeceği araştırılmalıdır. Objektif isnadiyet, neticenin belirli bir insanın eseri olarak görülüp görülemeyeceği anlamına gelmektedir. Eğer meydana gelen netice, üçüncü kişinin veya bir rastlantının eseri ise faile isnat edilemeyecektir. Bu nedenle netice, insanın hükmedebileceği alanın dışında kalıyorsa hukuken önemli olan bir tehlike ya da risk bulunmamaktadır. Hükmedilebilirlik, neticenin önemli oranda idare edilebilirliği anlamına gelmekte olup, fail hukuken önemli bir tehlike ya da risk oluştursa bile, olayın tamamen hayatın olağan akışının ve genel hayat tecrübelerinin dışında kalması nedeniyle beklenebilir değilse, netice faile yüklenemeyecektir. Tıbbi müdahaleler örneğinde olduğu gibi bazı davranışlar "izin verilen risk" ya da "riziko" çerçevesinde yapılmaktadır. Hareketin izin verilen risk kapsamında gerçekleştirilmiş olması durumunda netice faile objektif olarak isnat edilemeyecektir. Keza gerçekleşen netice failin hareketiyle tesadüfen birleşen başka sebeplerden meydana gelmiş ise bu durumda da neticenin faile isnat edilmesinden bahsedilemeyecektir. Bunun gibi, sonradan gerçekleştirilen bir fiilin önceden gerçekleştirilmiş fiilin neticeye ulaşmasını engellemesi durumunda da önceki eylemi gerçekleştiren faile neticenin isnat edilmesi mümkün olmayacaktır. (Mahmut Koca-İlhan Üzülmmez, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara 2014, 7. Bası, s.128-131; M. Emin Artuk-Ahmet Gökçen-A. Caner Yenidünya, Adalet Yayınevi, Ankara 2014, 8. Bası, s.262-267; Berrin Akbulut, Türk Ceza Kanunu ile Kabahatler Kanununun Genel Hükümlerinin Yaptırım Hükümleri Dışında Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, Adalaet Yayınevi, Ankara 2010, s. 237; Nebahat Kayaer, Ceza Hukukunda Hekimin Tıbbi Müdahalesi Çerçevesinde İşlenen Taksirle Öldürme Suçu, Yayınlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Kamu Hukuku Anabilim Dalı, İzmir 2012, s.111-112)

Nedensellik bağı, öğretildeki görüşlere göre hukuki bir kavram değil mantıki (Nur Centel-Hamide Zafer-Özlem Çakmut, Türk Ceza Hukukuna Giriş, Beta Yayınevi, İstanbul 2014, 8. Bası, s.255) ya da doğal bir olgudur. (İzzet Özgenç, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, Ankara 2014, 10. Bası, s.171-173) Bu anlamda, dış dünyada gerçekleşen sonuç ile bu sonucu doğuran sebep arasındaki nedensellik bağı doğa bilimleri bağlamında değerlendirilmeli ve hayat tecrübelerimizle mantığımıza göre belirlenmelidir. Nedensellik bağının doğal olarak belirlenmesi icrai suçlar bakımından geçerlidir, zira ihmali suçlarda farklılık söz konusudur.

Konumuza ilişkin olan ihmali suçlar açısından da nedensellik bağının üzerinde durulması, bundan önce de icrai ve ihmali suçların kısaca açıklanması gerekmektedir. Hukuk normları, yasaklayıcı ve emredici normlar olmak üzere, iki şekilde ortaya çıkmaktadır. Sadece icrai bir hareketle ihlal edilebilecek olan ve belirli bir hareketin yapılmasının istenmediği yasaklayıcı normlarda, yasaklanan hareketin yapılması sonucunda bir hak ihlali gerçekleşmektedir. Örneğin; TCK'nun 81. maddesinde yer alan öldürmeyi yasaklayan norm bir kimsenin öldürülmesiyle ihlal edilmiş olacaktır. Emredici normlarda ise, belirli bir hareketin yapılması yasaklanmamakta, aksine belirli bir hareketin yapılması emredilmektedir. Bu emredici kurala uyulmaması başka bir anlatımla yapılması emredilen hareketin yerine getirilmemesi sonucunda haksızlık meydana gelmekte yani kanunda tanımlanan suç ihmali hareketle işlenmektedir. Örneğin; TCK'nun 98. maddesinde düzenlenen, kendini idare edemeyecek durumda olan kimseye hal ve şartların elverdiği ölçüde yardım etmemek ya da durumu derhal ilgili makamlara bildirmemek şeklindeki suç, emredici normun istediği şekilde davranılmaması nedeniyle yani ihmali hareketle oluşmaktadır. (Mahmut Koca-İlhan Üzülmmez, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, Ankara 2014, 7. Bası, s.362-363)

Emredici norma aykırı davranılmasıyla işlenen ihmali suçlar öğretide gerçek ihmali suçlar ve gerçek olmayan veya görünüşte (ya da garantörsel) ihmali suçlar olarak iki kategoride değerlendirilmektedir. Gerçek ihmali suçlar; kişinin kanunda tanımlanan icrai davranışı kasten yapmamasıyla oluşmakta olup suçun gerçekleşmesi için ayrıca neticenin de gerçekleşmesi zorunluluğu bulunmamaktadır. TCK'nun 98. maddesindeki; "yardım veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi", 175. maddesindeki; "akıl hastası üzerindeki bakım ve gözetim yükümlülüğünün ihlali", 176. maddesindeki; "inşaat veya yıkım faaliyeti sırasında, insan hayatı veya beden bütünlüğü açısından gerekli olan tedbirlerin alınmaması", 177. maddesindeki; "gözetimi altında bulunan hayvanın kontrol altına alınmasında ihmal gösterilmesi", 178. maddesindeki; "herkesin gelip geçtiği yerlerde yapılmakta olan işlerden veya bırakılan eşyadan doğan tehlikeyi önlemek için gerekli işaret veya engellerin konulmaması", 257/2. maddesindeki; "görevinin gereklerinin yapılmasında ihmal veya gecikme gösterilmesi", 278. maddesindeki; "işlenmekte olan bir suçun yetkili makamlara bildirmemesi", 279. maddesindeki; "kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunulmasının ihmal edilmesi veya bu hususta gecikme gösterilmesi", 280. maddesindeki; "sağlık mesleği mensubunun görevini yaptığı sırada bir suçun işlendiği yönünde bir belirti ile karşılaşmasına rağmen, durumu yetkili makamlara bildirmemesi veya bu hususta gecikme göstermesi", 284. maddesindeki; "hakkında tutuklama kararı verilmiş olan veya hükümlü bir kişinin bulunduğu yerin bildiği halde yetkili makamlara bildirilmemesi" gerçek ihmali suçlardandır. Gerçek olmayan veya görünüşte (ya da garantörsel) ihmali suçlar ise, neticenin önlenmesi bakımından hukuki yükümlülük altında bulunan fail tarafından kanunda tanımlanan neticenin meydana gelmesinin engellenmemesi şeklinde işlenen suçlardır. Bu nedenle kanunda düzenlenen ve kural olarak icrai bir hareketle işlenen suçun ihmali bir hareketle de işlenmesine gerçek olmayan ya da görünüşte ihmali suç denilmektedir. Öğretide neticenin meydana gelmesinin engellenmesi yükümlülüğü "garanti yükümlülüğü" ya da "garantörlük" olarak da adlandırılmaktadır. Kişinin yerine getirmekle yükümlü olduğu, başka bir anlatımla garanti yükümlülüğü altında bulunan davranışı gerçekleştirilmemesi nedeniyle meydana gelen neticeden sorumlu tutulabilmesi için söz konusu yükümlülük ihmalinin icrai davranışa eşdeğer olması zorunludur. TCK'nun 83. maddesinde düzenlenen; "kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesi" ile 88. maddesinde düzenlenen; "kasten yaralamanın ihmali davranışla işlenmesi" gerçek olmayan veya görünüşte ihmali suçlardandır. (Kayıhan İçel-Fusun Sokullu Akıncı-İzzet Özgenç-Adem Sözüer-F. Selami Mahmutoğlu, Yener Ünver, Suç Teorisi (2), İstanbul, 2004, 3. Baskı, s. 62; İzzet Özgenç, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, Ankara 2014, 10. Bası, s.216-227; Mahmut Koca-İlhan Üzülmüş, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, Ankara 2014, 7. Bası, s.362-386; M. Emin Artuk-Ahmet Gökçen-A. Caner Yenidünya, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2014, 8. Bası, s.233-242)

Gerçek ihmali suçlar hareketin yapılmasıyla gerçekleşen ve kanuni tanımlarında netice aranmayan suçlar olduğundan bu suçlarda nedensellik bağının araştırılmasına gerek yoktur. Görünüşte ihmali suçlarda ise, hareketsizlik doğal anlamda neticeye sebep olmadığından, ortaya çıkan netice ile belirli bir icrai davranışta bulunma yükümlülüğü altında bulunan kişinin hareketsizliği şeklindeki fiil arasında doğal anlamda değil normatif anlamda nedensellik aranmaktadır. İhmal edilen hareket yapılmış olsaydı netice engellenecekti denilebiliyorsa nedenselliğin söz konusu olduğu kabul edileceğinden gerçekleşen netice ile ihmal edilen hareket kanuna uygun bir nedensellik bağı içinde bulunmalıdır.

Nedensellik bağının tespiti, tabiatıyla genellikle neticeli suçlar şeklinde düzenlenmiş bulunan taksirli suçlar bakımından da gereklidir. Taksirle işlenen suçtan kaynaklanan netice failin hareketi olmasaydı gerçekleşmeyecek denilebiliyorsa bu durumda nedensellik bağının varlığı kabul edilir. Örneğin failin taksirli hareketi olmasaydı ölümün gerçekleşmeyeceği sonucuna varılıyorsa nedensellik bağının var olduğu kabul edilecektir. Taksirli suçlarda aranacak olan objektif isnat edilebilirlik, dikkat ve özen yükümlülüğünün yerine getirilmemesi sonucunda neticeye neden olunmasıdır. Fail gerekli dikkat ve özen yükümlülüğünü yerine getirmiş olsaydı netice gerçekleşmeyecekti denebilirse bu takdirde netice faile isnat edilebilecektir. Taksirli suçlarda netice sadece failin eyleminden kaynaklanmış ise nedensellik bağının belirlenmesi kolay ise de, mağdurun veya üçüncü kişilerin neticeye katkıda bulunduğu durumlarda bu bağın belirlenmesinde çeşitli zorluklar olacağı muhakkaktır.

Bu hususa ilişkin olarak öğretide; "Dış dünyada meydana gelen değişikliğin (neticenin) bir kimseye yüklenebilmesi ve dolayısıyla onun sorumlu olabilmesi, söz konusu neticenin o kimsenin hareketinden meydana gelmesine bağlıdır. Diğer bir deyişle hareket ile netice arasında bir nedensellik bağı, bir sebep-sonuç ilişkisi bulunmalıdır. Nedensellik bağlantısı yoksa neticenin faile yüklenebilmesi mümkün değildir. Tipiklikte hareketten ayrı neticenin arandığı suçlarda neticenin gerçekleştiğinin tespiti yeterli olmayıp ona sebebiyet veren fiilin de tespiti gerekir. Tıpe uygun hukuka aykırı fiilin icrasının, failin gerçekleştirilmesi için yeterli olduğu sırf hareket suçlarında nedensellik bağının araştırılması gerekmez. Ceza hukuku sadece suç tipinde yer alan neticeyi göz önüne alır" (M. Emin Artuk-Ahmet Gökçen-A. Caner Yenidünya, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, 8. Baskı, Ankara 2014, s. 249) şeklinde açıklamalara yer verilmiştir.

Nedensellik bağı hakimlik mesleğinin gerektirdiği genel bilgi ile çözümlenebiliyorsa bu bağlantı hakim tarafından ortaya konulmalı, uzmanlık veya teknik ya da özel bilgi gerektiren bir hususta ise bu bağ bilirkişiden görüş alınarak tespit edilmelidir. İfade etmek gerekir ki, tıbbi müdahalelerden dolayı ortaya çıkan hukuka aykırı sonuçlarla failerin eylemleri arasındaki nedensellik bağı bilirkişi marifetiyle tespit edilebilecek niteliktedir. (Berrin Akbulut, Tıp Ceza Hukukunda Nedensellik Bağı, Tıp Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Konulu Türk-Alman Tıp Hukuku Sempozyumu, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2008, s.217)

Nedensellik bağına ilişkin açıklamaların tamamlanmasından sonra taksirin unsurlarının incelenmesine dönülecek olunursa; taksirin unsurlarından birisi de neticenin öngörülebilir olmasına rağmen öngörülmemiş olmasıdır. 5237 sayılı TCK'nun 22. maddesinin gerekçesinde; "Taksirli suçların belirgin özelliği, icrai veya ihmali şekilde olabilen iradi hareketin varlığı ve kanuni tanımda yer alan unsurlardan birinin öngörülmemiş olmasıdır. Fakat bu öngörmemenin, 'gerekli dikkat ve özen' yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla ortaya çıkması gerekir. Çünkü, gerekli dikkat ve özen gösterilmediği için kanunda tanımlanmış olan neticenin gerçekleşeceği öngörülmemiştir.

Bu dikkat ve özen yükümlülüğünün belirlenmesinde, failin kişisel yetenekleri göz önünde bulundurulmaksızın, objektif esastan hareket edilir...

Taksirli suçlarda fail, kendi yetenekleri, algılama gücü, tecrübeleri, bilgi düzeyi ve içinde bulunduğu koşullar altında, objektif olarak var olan dikkat, özen yükümlülüğünü öngörebilecek ve yerine getirebilecek durumda olmalıdır" açıklamalarına yer verilmiştir.

Taksirli suçun kanuni tanımında yer alan unsurların özellikle neticenin fail tarafından öngörülmeyle davranışın gerçekleştirilmesi durumunda taksirden bahsedilebilecektir. Fail özenli davranış kurallarına aykırı davranıp gerekli dikkat ve özeni göstermediğinden kanuni tipikliğin gerçekleşeceğini öngörememektedir.

Neticenin öngörülebilir olması, failin yaptığı davranışın bir neticeye sebebiyet verebileceğinin veya bir neticeyi meydana getirme ihtimali bulunduğu bilinebilme imkanıdır. Gerçekleştirilen bir fiil nedeniyle neticenin meydana gelebilme imkan ve ihtimali varsa öngörülebilirliğin bulunduğu kabul edilecektir. Neticenin öngörülebilir olması, taksirin hem unsurunu hem de sınırını oluşturmaktadır. Başka bir ifadeyle taksiri, kaza ve tesadüften öngörülebilirlik ayırmaktadır. Hiç kimse tarafından öngörülemez bir neticenin söz konusu olduğu durumlarda dikkat ve özen yükümlülüğünden dolayısıyla taksirden bahsedilebilmesi mümkün değildir. Neticenin öngörülebilir olması ile failin neticeyi öngörebilir yetenekte bulunması arasında fark vardır. Neticenin öngörülebilmesi, failin niteliklerine, yeteneklerine, eğitim durumuna veya uzmanlık alanına göre değil objektif olarak ve failden bağımsız şekilde ortalama seviyedeki bir insanın öngörme yeteneğine göre tespit edilmelidir. Eğer objektif olarak neticenin öngörülebilmesi, ortalama bir insanın öngörebilirliği dışında ise bu takdirde neticenin öngörülebilirliğinden bahsedilemeyecektir. Örneğin; tıbbi bir eylem nedeniyle taksirli davranışının bulunup bulunmadığı araştırılan bir doktor bakımından öngörülebilirlik, ortalama bir doktorun eğitimine ve yeteneğine göre objektif olarak belirlenmelidir. Burada öngörülebilecek netice, failin iradi hareketinin

sebeplenebileceği netice veya neticelerden başkası değildir. Failin öngörebilme yeteneği ise, failin yaşı, zekası, eğitimi, yetenekleri ve uzmanlık alanına göre subjektif olarak belirlenebilecek farklı bir husustur. (Nebahat Kayaer, Ceza Hukukunda Hekimin Tıbbi Müdahalesi Çerçevesinde İşlenen Taksirle Öldürme Suçu, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Kamu Hukuku Anabilim Dalı, İzmir 2012, s.287-288)

Uyuşmazlık konusunun çözümüne ilişkin olarak görevi ihmal suçunun da üzerinde durulmalıdır.

5237 sayılı TCK'nun "Görevi kötüye kullanma" başlıklı 257. maddesinin 2. fıkrasında düzenlenen ihmali davranışlarla görevi kötüye kullanma suçu, suç tarihi itibarıyla; "Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir kazanç sağlayan kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır" şeklinde düzenlenmiş iken, suç tarihinden sonra 19.12.2010 tarihinde yürürlüğe giren 6086 sayılı Kanun ile maddede değişiklik yapılarak "kazanç" ibaresi "menfaat", "altı aydan iki yıla kadar" ibaresi "üç aydan bir yıla kadar" biçiminde değiştirilmiştir. Böylece bir yandan yaptırım miktarı yönünden lehe bir düzenleme getirilirken, diğer yandan suçun oluşumu açısından "kazanç" kavramı yerine daha geniş bir kavrama yani "menfaat" ibaresine yer verilmiştir.

Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlüğüne göre ihmal; "yapmama, savsama" anlamına gelmektedir. Gecikme ise; işin, yapılması gereken zaman geçtikten sonra yapılmasıdır. Bu suç bakımından ihmal ve gecikme, kamu görevlisinin, kanunun veya sair mevzuatın ya da amirinin hukuka uygun olarak yapmasını zorunlu kıldığı eylemleri bilerek ve isteyerek yapmaması veya geciktirmesi olarak anlaşılmalıdır.

Madde metninden de anlaşılacağı üzere, kamu görevlisinin, yapmakla görevli olduğu işi yapmaması veya kanuna göre yapılması gereken biçimde yerine getirmemesi ya da geciktirmesi suç sayılmıştır. Madde gerekçesinde belirtildiği gibi, öncelikle kamu görevlisinin hukuken yerine getirmek zorunda bulunduğu bir görevi bulunması gerekir. Kamu görevlisinin görevi kapsamında olmayan bir işi yapmamasından veya geciktirmesinden dolayı bu suçtan sorumlu tutulması mümkün değildir. Görevinin gerekleri kavramı, kamu görevlisinin yetki ve sorumluluğu kapsamına giren, hukuk düzeninin kamu görevlisinden yerine getirmesini istediği hususları ifade etmektedir. Bu suç kasten işlenebilen suçlardan olup, kamu görevlisinin görevini bilerek ve isteyerek ihmal etmesi veya geciktirmesi gerekir.

Bununla birlikte failin cezalandırılabilmesi için norma aykırı davranış yetmemekte; bu davranış nedeniyle, "kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olunması ya da kişilere haksız bir kazanç ya da suç tarihinden sonra yapılan değişiklik sonrası haksız bir menfaat sağlanması" gerekmektedir. Nitekim bu husus madde gerekçesinde; "Kamu görevinin gereklerine aykırı olan her fiili cezai yaptırım altına almak, suç ve ceza siyasetinin esaslarıyla bağdaşmamaktadır. Bu nedenle, görevin gereklerine aykırı davranışın belli koşulları taşıması halinde, görevi kötüye kullanma suçunu oluşturabileceği kabul edilmiştir. Buna göre, kamu görevinin gereklerine aykırı davranışın, kişilerin mağduriyetiyle sonuçlanmış olması veya kamunun ekonomik bakımdan zararına neden olması ya da kişilere haksız bir kazanç sağlamış olması halinde, görevi kötüye kullanma suçu oluşabilecektir" şeklinde, 6086 sayılı Kanunla yapılan değişikliğin gerekçesinde de; "bu suçun oluşabilmesi için, objektif cezalandırılabilme şartı olarak, görevin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olunması ya da kişilere haksız menfaat sağlanması gerekmektedir" biçiminde vurgulanmış, öğretide ise; "TCK'nun 257. maddesinde yer alan görevin gereklerine aykırı davranışın cezalandırılabilmesi, kişinin mağduriyetine, kamunun zararına neden olmasına ya da kişilere haksız bir menfaat sağlanmasına bağlı tutulmuştur. Bu hususlara yol açmayan bir hareket, görevin gereklerine aykırı ve suç olsa da bu hüküm kapsamında yaptırıma bağlanamaz." (M. Emin Artuk-Ahmet Gökçen-A. Caner Yenidünya, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara 2014, 14. Bası, s. 998) şeklinde açıklanmıştır.

Norma aykırı davranışın maddede belirtilen sonuçları doğurup doğurmadığının saptanabilmesi için öncelikle "mağduriyet", "kamunun zarara uğraması" ve "haksız menfaat" kavramlarının açıklanması ve somut olayda gerçekleşip gerçekleşmediklerinin belirlenmesi gerekmektedir.

Mağduriyet kavramının, sadece ekonomik bakımdan uğranılan zararlarla sınırlı olmayıp, bireysel hakların ihlali sonucunu doğuran her türlü davranışı ifade ettiği kabul edilmelidir. Bu husus madde gerekçesinde; "Görevin gereklerine aykırı davranışın, kişinin mağduriyetine neden olunması gerekir. Bu mağduriyet, sadece ekonomik bakımdan uğranılan zararı ifade etmez. Mağduriyet kavramı, zarar kavramından daha geniş bir anlama sahiptir" şeklinde açıkça vurgulanmış, öğretide de; mağduriyetin sadece ekonomik bakımdan ortaya çıkan zararı ifade etmeyeceği, mağduriyet kavramının ekonomik zarar kavramından daha geniş bir anlama sahip olduğu, bireyin, sosyal, siyasi, medeni her türlü haklarının ihlali sonucunu doğuran hareketlerin ve herhangi bir çıkarının zedelenmesine neden olmanın da bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiğine işaret edilmiştir. (M. Emin Artuk-Ahmet Gökçen-A. Caner Yenidünya, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Turhan Kitapevi, 11. Bası, Ankara, 2011, s.911 vd.; Mahmut Koca - İlhan Üzülmöz, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s.772; Veli Özer Özbek-Mehmet Nihat Kanbur-Koray Doğan-Pınar Bacaksız - İlker Tepe, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Seçkin Yayınevi, 2. Bası, Ankara, 2011, s.974)

Kişilere haksız kazanç sağlanmasını da içine alan kişilere haksız menfaat sağlanması da, bir başkasına hukuka aykırı olarak maddi ya da manevi yarar sağlanması olarak ifade edilebilecektir.

Kamunun zarara uğraması hususuna gelince; madde gerekçesinde "ekonomik bir zarar olduğu" vurgulanan anılan kavramla ilgili olarak yasal düzenleme içeren, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 71. maddesinde ise; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması şeklinde tanımlanan kamu zararı, her somut olayda hakim tarafından, iş, mal veya hizmetin rayiç bedelinden daha yüksek bir fiyatla alınıp alınmadığı veya aynı şekilde yaptırılıp yaptırılmadığı, somut olayın kendine özgü özellikleri de dikkate alınarak belirlenmelidir. Bu belirleme; uğranılan kamu zararının miktarının kesin bir biçimde saptanması anlamında olmayıp, miktarı saptanamasa dahi, işin veya hizmetin niteliği nazara alınarak, rayiç bedelden daha yüksek bir bedelle alım veya yapımın gerçekleştirildiğinin anlaşılması halinde de kamu zararının varlığı kabul edilmelidir. Ancak bu belirleme yapılırken, norma aykırı her davranışın, kamuya duyulan güveni sarstığı, dolayısıyla, kamu zararına yol açtığı veya zarara uğrama ihtimalini ortaya çıkardığı şeklindeki bir düşünceyle de hareket edilmemelidir.

Öte yandan, Acil Sağlık Hizmetleri Yönetmeliğinin "Acil Servis Tarafından Yürütülecek İşlemler" başlıklı 24. maddesinin somut olaya ilişkin ikinci ve üçüncü fıkrası; "Acil servis, hastanın sosyal güvencesi olup olmadığına, bağlı bulunduğu sosyal güvenlik kuruluşunun nevine ve hastanın diğer özelliklerine bakmaksızın, stabilizasyon sağlanıncaya kadar bütün tıbbi hizmetleri sunar.

Vakanın tedavisinin başka bir sağlık kuruluşunda sürdürülmesi, mevzuat veya bu kuruluşun tıbbi-teknik imkanları açısından zorunlu ise, hastanın sosyal güvenlik durumuna en uygun kuruluş ile mutabakat sağlandıktan sonra, tıbbi bakım ve tedavisine devam edilmesi için, acil servis sorumlu tabibi Merkezden sevk işleminin gerçekleştirilmesini ister" şeklinde düzenlenmiştir.

İstikrar veya dengeleştirme olarak da ifade edebileceğimiz stabilizasyon, hastanın maruz kaldığı ve acil servise gelmesine sebep olan tıbbi rahatsızlığının belli ölçüde giderilip vücut dengesinin yeniden sağlanması, rahatsızlığının ilerlemesinin durdurulması, vücut fonksiyonlarının sabitleştirilerek aynı kararda devam edecek hale getirilmesi, daha ileri müdahale gerektiren durumlarda o müdahale yapıncaya kadar hastaya tıbbi destekte bulunularak hastanın dengede tutulması ve yeni komplikasyonlar doğmasına engel olunmaya çalışılması anlamlarına gelmektedir. Acil servis görevlilerinin, acil bir tıbbi vaka nedeniyle acil servise gelmiş bir hastaya, sosyal güvencesinin olup olmadığını ve diğer özelliklerini nazara almadan stabilizasyonu sağlanıncaya kadar bütün tıbbi hizmetleri sunmaları zorunludur.

Bu açıklamalar ışığında uyumsuzluk konusu değerlendirildiğinde;

Olay günü saat 11.25 sıralarında inceleme dışı sanık E.'nin yönetimindeki kamyon ile kavşak çıkışına geldiğinde, sağ tarafından karşıdan karşıya geçmek üzere yola giren 76 yaşındaki yaya Hakkı Meydan'a

çarptığı, Erciş Devlet Hastanesi acil servisine yaralı olarak getirilen Hakkı Meydan'a ilk müdahalenin nöbetçi doktor olan sanık tarafından yapıldığı, röntgen çekilmesine, serum takılmasına ve açık olan yaralar için pansuman yapılmasına karar veren sanığın, ağrılarında şikayetçi olan ve bir defa da kusan H..ı serumu bittikten sonra taburcu ettiği, yakınları tarafından ayaklarından ve omuzlarından tutularak araca bindirilen H...'ın eve gittikten çok kısa bir süre sonra bilincini kaybetmesi üzerine tekrar hastaneye getirildiği, sanık tarafından yapılan müdahalelere rağmen hayatını kaybettiği olayda;

H..'ın ölümünün trafik kazasına bağlı kaburga, kalça, kafatası, köprücük kemiği kırıkları ile birlikte iç organ yaralanması ve bunlara bağlı gelişen komplikasyon sonucu meydana geldiğine dair Adli Tıp Kurumu 1. İhtisas Kurulunun 17.02.2006 tarihli raporu; sanığın tıbbin gereklerini yapmaması sebebiyle kusurlu olduğuna ancak bu kusurlarının kaza ile H..'ın ölümü arasındaki illiyet bağına kesmediğine ilişkin Yüksek Sağlık Şurası kararı ve kırıkların tespit edilememesinin eksiklik olduğuna ancak kişide tespit edilen travmatik değişimlerin ağırlıkları ve kişinin yaşı da dikkate alındığında, zamanında tespit edilip uygun tedaviye başlanması durumunda dahi kurtulmasının kesin olmadığına dair Adli Tıp Kurumu 1. İhtisas Kurulunun 13.03.2013 tarihli raporu birlikte değerlendirildiğinde; sanığın davranışları ile meydana gelen ölüm neticesi arasında nedensellik bağının kesin olarak belirlenmediği, bu nedenle sanığın meydana gelen ölüm neticesinden sorumlu tutulamayacağı, bununla birlikte Acil Sağlık Hizmetleri Yönetmeliğinin 24. maddesinin 2 ve 3. fıkraları gözetildiğinde sanığın, genel beden travmasına ve çoklu kemik kırıklarına maruz kalmış öleni stabilizasyonu sağlanıncaya kadar ve tıp çevrelerinde genel olarak kabul gördüğü şekilde yirmidört saat müşahede altında tutması veya başka bir sağlık kuruluşuna sevk etmesi gerekirken, beş saat sonunda taburcu ederek evine göndermesi suretiyle görevinin gereklerini yerine getirmekte ihmal gösterdiği, bu haliyle eyleminin TCK'nun 257/2. maddesinde düzenlenen görevi ihmal suçunu oluşturduğu ve bu suçtan mahkumiyetine karar verilmesi gerektiği gözetilmeden, sanığın eyleminin taksirle bir kişinin ölümüne neden olma suçu kabul edilerek TCK'nun 85/1. maddesi gereğince cezalandırılmasına karar verilmesinde isabet bulunmamaktadır.

Bu itibarla, yerel mahkeme direnme hükmünün, sanığın 5237 sayılı TCK'nun 257/2. maddesi uyarınca mahkumiyetine karar verilmesi gerektiği gözetilmeden aynı Kanununun 85/1. maddesi gereğince cezalandırılmasına karar verilmesi isabetsizliğinden bozulmasına karar verilmelidir.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

1- Erciş 3. Asliye Ceza Mahkemesinin 26.03.2015 gün ve 25-213 sayılı direnme hükmünün, sanığın 5237 sayılı TCK'nun 257/2. maddesi uyarınca mahkumiyetine karar verilmesi gerektiği gözetilmeden aynı Kanununun 85/1. maddesi gereğince cezalandırılmasına karar verilmesi isabetsizliğinden **BOZULMASINA**,

2- Dosyanın, mahalline gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİİNE, 16.05.2017 tarihinde yapılan müzakerede oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
CEZA GENEL KURULU

Esas : 2017/823
Karar : 2019/432
Tarih : 16.05.2019

- SUÇ ÜSTLENME SUÇU

(5237 s. TCK 270 , 283)

ÖZET

Gerçekleşen maddi hasarlı kazanın kasıtlı bir fiille işlenmemesi nedeniyle mala zarar verme suçunun oluşmaması, kaza tespit tutanağına göre, inceleme dışı sanığın aracı 1,85 promil alkollü olarak kullanmasından bağımsız olarak, aracın olay anındaki sevk ve idare ediliş biçimi, kazanın gerçekleşme şekli ve sonuçları itibarıyla maddi hasarlı kazaya konu eylemin başlı başına TCK'nın 179. maddesinde yer alan trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunun unsurlarını taşımaması ve sanıkta tespit edilen 0,14 promilden ibaret alkolün bilimsel verilere göre emniyetli bir şekilde araç kullanımını engellemeyecek miktarda olması karşısında; kolluk görevlilerince kazaya karışan aracın sanık tarafından kullanıldığının kabul edilmesi hâlinde dahi, inceleme dışı sanık yönünden sübut bulan trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunun sanık yönünden oluşmayacağı, dolayısıyla sanığın; kendisi hakkında ceza hukuku anlamında suç teşkil etmeyen bir fiili üstlenmekten ibaret ve trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunu işleyen inceleme dışı sanığa, adli makamlarca yapılacak soruşturma işlemlerinden kurtulması için imkân sağlamaya yönelik eyleminin suçluyu kayırma suçunu oluşturduğu kabul edilmelidir.

Kararı Veren

Yargıtay Dairesi : 16. Ceza Dairesi

Mahkemesi :Sulh Ceza

Sayı : 958-1280

Suç üstlenme suçundan sanık ...'nın TCK'nın 270/1, 50/1-a ve 52/2-4. maddeleri uyarınca 600 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına ve taksitlendirmeye, CMK'nın 231/5. maddesi uyarınca hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ve 5 yıl denetim süresine tabi tutulmasına ilişkin Sakarya (Kapatılan) 1. Sulh Ceza Mahkemesince verilen 14.02.2008 tarihli ve 881-142 sayılı kararın kesinleşmesinden sonra, sanığın denetim süresi içerisinde kasten yeni bir suç işlemesi nedeniyle dosyayı ele alan Sakarya (Kapatılan) 1. Sulh Ceza Mahkemesince 31.12.2013 tarih ve 958-1280 sayı ile, açıklanması geri bırakılan hükmün açıklanması suretiyle sanığın TCK'nın 270/1, 50/1-a ve 52/2-4. maddeleri uyarınca 600 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına ve taksitlendirmeye ilişkin hükmün, sanık tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 16. Ceza Dairesince 24.11.2016 tarih ve 5763-6017 sayı ile;

"1- 5237 sayılı TCK'nın 270. maddesinde tanımlanan suç üstlenme suçunun oluşması için, failin yetkili makamlara gerçeğe aykırı olarak suçu işlediğini veya suça katıldığını bildirmesi ve üstlenilen fiilin de suç oluşturması gerekir. Somut olayda ise; hakkında trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen diğer sanık ... ..'in 183 oranında alkollü olarak araç ile seyir halinde iken kaza yapması sonrasında yasal işlem sınırının altında 0.14 oranında alkollü olan sanık ...'in,

söz konusu aracı kendisinin kullandığını beyan etmesi ve diğer sanık ...'un da aynı doğrultuda beyanda bulunması şeklindeki eyleminin, trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunu işleyen diğer sanık ...'un yargılanmasının engellenmesine imkan sağlamaya yönelik olduğu ve eylemin de TCK'nın 283/1. maddesinde tanımlanan suçluyu kayırma suçunu oluşturacağı gözetilmeden suç vasfında yanılığa düşülerek yazılı şekilde hüküm kurulması,

Kabul ve uygulamaya göre de;

Seçenek yaptırım olan adli para cezalarının yerine getirilmemesi halinde 6545 sayılı kanunla değişik 5275 sayılı kanunun 106/3. maddesi uyarınca infaz aşamasında re'sen uygulama yapılabileceği nazara alındığında hüküm fıkrasında TCK'nın 52/4. maddesi gereğince ihtarata yapılamayacağına gözetilmemesi" isabetsizliklerinden bozulmasına karar verilmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ise 10.02.2017 tarih ve 260533 sayı ile;

"İtirazın konusu, sanığa atılı eylem hakkında yerel mahkemenin vasıflandırmasının yasaya uygun olduğuna dairdir.

... Suç üstlenme suçu TCK.nun 270. maddesinde, suçluyu kayırma suçu ise TCK.nun 283. maddesinde düzenlenmiştir. Her iki suç da 5237 sayılı TCK.nun 2. Kitap, 4. Kısım 2. Bölümde, Adliye Karşı Suçlar içinde düzenlenmiştir.

TCK.nun 270. maddesi '(1) Yetkili makamlara, gerçeğe aykırı olarak, suçu işlediğini veya suça katıldığını bildiren kimseye iki yıla kadar hapis cezası verilir. Bu suçun üstsoy, altsoy, eş veya kardeşi cezadan kurtarmak amacıyla işlenmesi hâlinde; verilecek cezanın dörtte üçü indirilebileceği gibi tamamen de kaldırılabilir' şeklindeki düzenleme suç üstlenme suçunun tanımı yapmıştır. Eylemin suç olarak tanımlanması ile korunan hukuki yarar, adliyenin yanıtı ve soruşturma ve kovuşturma makamlarının maddi gerçeğe aykırı bir biçimde işlev görmesi, bunun sonucu olarak bu makamların itibar kaybına uğraması, diğer yandan bireylerin ve toplum zarar görmesi gibi zararların ortaya çıkmasını önlenmesi, adil yargılanma hakkının korunması olarak ifade edilebilir. Suçun oluşması için bir zarar doğması aranmadığından soyut tehlike suçu olarak düzenlenmiştir. Suç, birden fazla suçun özelliklerini bünyesinde barındıran bir suçtur. Suçun adliye yanıtı ve suç soruşturmasını yanlış yöne sevk etme gibi olumsuz işlevleri bulunduğu gibi, suç uydurma ve iftira suçunun bazı özelliklerini de bünyesinde bulundurmaktadır (Yaşar - Gökcan - Artuç, Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C: IV, s. 7905).

Suç üstlenme suçu, yetkili makamlara gerçeğe aykırı olarak bir suçun kendisi tarafından işlendiği ya da iştirak edildiğinin beyan edilmesi ile oluşur. Bu şekli ile sırf hareket suçu niteliğindedir. Üstlenilen suç işlenmiş bir suç olabileceği gibi, işlenmemiş bir suç da olabilir. Ancak suç üstlenildiğinde asıl fail hakkında bir soruşturma veya kovuşturma başlatılmamış olmalıdır. Üstlenilen eylemin suç olması gerekir, kabahat veya disiplin suçu niteliğindeki eylemlerin üstlenilmesi bu suça vücut vermez.

Suçluyu kayırma suçu ise TCK.nun 283. maddesinde '(1) Suç işleyen bir kişiye araştırma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulması için imkân sağlayan kimse, altı aydan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suçun kamu görevlisi tarafından göreviyle bağlantılı olarak işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarısı oranında artırılır.

(3) Bu suçun üstsoy, altsoy, eş, kardeş veya diğer suç ortağı tarafından işlenmesi hâlinde, cezaya hükmolunmaz' şeklinde düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile korunmak istenen hukuki yarar adli işlemlerin sağlıklı bir şekilde yürütülmesini, böylece adil yargılanma hakkının korunmasını sağlamaktır. Daha önce işlenmiş bir suçun failinin araştırılma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulmasını sağlamak için imkan sağlamakla suç oluşur. Bu suç failinden kasıt, suçun şüphelisi, sanığı ya da hükümlüsüdür. Hükümlü olanlardan da hakkında infaz işlemleri başlatılmış veya yakalama emri çıkartılmış kişileri kayırmaya yönelik eylemler suç oluşturacaktır. Yine failin kim olduğunun anlaşılmasının önlemeye

yönelik hareketler de bu suça vücut verecektir.

Bu açıklamalar ışığında her iki suç birlikte değerlendirildiğinde; eylemlerin suç olarak düzenlenmesi ile korunmak istenen hukuki yararların benzer nitelikte olduğu, keza suç üstlenme suçunda suçu üstlenmek suretiyle adli soruşturmayı gerçek failden uzaklaştırmak, suçluyu kayırma suçunda ise, bir suç failine araştırma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulması için imkân sağlama eylemlerinden birisi olan araştırmadan kurtulmak konusunda imkan sağlamak şeklinde ortaya çıkan suç tiplerinin de neredeyse iç içe geçmiş olduğu görülmektedir. Bir eylemin iki ayrı yasal tipe uygun suçu oluşturması halinde sorun ne şekilde çözülecek, fail hangi hükme göre cezalandırılacaktır ? Neticede her iki eylem de adli soruşturmayı gerçek failden uzaklaştırmak suretiyle failin yargılanmasını önlemeye yöneliktir.

Sorunu çözüme konusunda iki ayrı yaklaşım söz konusudur. Bunlardan ilki, TCK.nun 44. maddesinde düzenlenmiş olan fikri içtima kurallarına göre eylemin kanunun birden fazla hükmünü ihlal ettiği gözetilerek, daha ağır cezayı gerektiren kanun hükmü uygulanmak suretiyle failin cezalandırılması yaklaşımıdır. Bu yaklaşımın kabulü halinde, TCK.nun 270. maddesi hukuken varlığının koruduğu halde, fiilen uygulanabilirliğini yitirecektir. Her iki hükmün hemzaman olarak düzenlenip yürürlüğe girdiği düşünüldüğünde, yasa koyucunun her iki hükmün de uygulanmasını istediği kabul edilmelidir. Bir diğer yaklaşım ise, suç üstlenme suçunun suçluyu kayırma suçunun özel bir şekli olduğunun kabulü ile özel norm - genel norm kuralları çerçevesinde sorunun çözülmesidir. Gerçekten de yasa koyucu, suçluyu kayırma suçunun özel bir şekli olan suç üstlenme suçunu bağımsız bir suç olarak görüp düzenlemiş, ona ayrıca bir yaptırım uygulanmasının öngörmüştür. Bu nedenle başkasının işlediği bir suçu üstlenen kişi hakkında TCK.nun 270. maddesinin uygulanması gerektiği düşünülmüştür.

Buna göre;

Hakkında trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen ... ..'in 1.83 oranında alkollü olarak araç ile seyir halinde iken kaza yapması sonrasında yasal işlem sınırının altında 0.14 promil alkollü olan sanık ...'in, söz konusu aracı kendisinin kullandığını beyan etmesi şeklinde gerçekleşen somut olayda, sanığın eyleminin TCK.nun 270. maddesi kapsamında suç üstlenme niteliğinde olduğu" düşüncesiyle itiraz kanun yoluna başvurmuştur.

CMK'nın 308. maddesi uyarınca inceleme yapan Yargıtay 16. Ceza Dairesince 06.04.2017 tarih ve 764-3623 sayı ile; itiraz nedeninin yerinde görülmediğinden bahisle Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

CEZA GENEL KURULU KARARI

... .. hakkında trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan ve suç üstlenme suçuna azmettirmeden verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararlara itiraz edilmemiş olup itirazın kapsamına göre inceleme, sanık ... hakkında kurulan mahkûmiyet hükmüyle sınırlı olarak yapılmıştır.

Özel Daire ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık; sanığın eyleminin "suçluyu kayırma" suçunu mu yoksa "suç üstlenme" suçunu mu oluşturduğunun belirlenmesine ilişkindir.

İncelenen dosya kapsamından;

İnceleme dışı sanık ... ..'in 02.09.2007 tarihinde saat 20.45 sıralarında sevk ve idaresindeki ... plaka sayılı aracıyla, Kol Sokağı üzerinde Palmiye Caddesi istikametine doğru seyir halindeyken park halinde bulunan aracı geçmek amacıyla karşı şeride kontrolsüz şekilde yön değiştirdiği esnada, aracının sol yan kısmıyla Palmiye Caddesi istikametinden gelip Hasırcılar istikametine seyreden ...'nın sevk ve idaresindeki ... plakalı aracın sol arka çamurluk ve tampon kısmına çarparak maddi hasarlı trafik kazasına neden olduğu,

Sürücü ...'nın kusurunun bulunmadığı bu kazada, doğrultu değiştirme manevralarını yanlış yapmak suretiyle asli kusurlu olan inceleme dışı sanık ... ..'in yapılan alkol muayenesinde de 1,83 promil alkollü olduğunun tespit edildiği,

09.2007 tarihli trafik kazası tespit tutanağında yer alan "Kazanın özeti" başlıklı bölümde; ...'nın ısrarla, kazaya karışan ... plakalı aracı inceleme dışı sanık ... ..'in kullandığını, sanık ... ..'nun kaza yerine telefonla çağırılması üzerine geldiği söylediği bilgisine yer verildiği,

Söz konusu kazaya ilişkin trafik suç tutanağında; kazaya karışan aracı inceleme dışı sanık ... ..'in kullandığının ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48. maddesinin beşinci fıkrasını ihlâl ettiğinin belirtildiği, trafik kazası tespit ve trafik suç tutanaklarının da inceleme dışı sanık ... .. tarafından imzalandığı,

Sanık ... ..'nun yapılan alkol muayenesinde ise 0,14 promil alkollü olduğunun tespit edildiği,

Anlaşılmaktadır.

... dava konusu olayda aracının hasar görmesi nedeniyle aşamalarda şikâyetçi olarak alınan ifadelerinde; yaşanan trafik kazası sonrası diğer aracın şoför mahallinden inceleme dışı sanık ... ..'in indiğini, aracı kesin olarak bu kişinin kullandığını, kendisiyle konuştukları esnada adını sonradan öğrendiği sanık ... ..'nun inceleme dışı sanık ... ..'un yanında olduğunu, olay yerine polisler geldiğinde sanık ... ..'nın polisler aracı kendisinin kullandığını söylese de bu beyanının doğru olmadığını, sanığın birden bire ortaya çıktığını, muhtemelen inceleme dışı sanık ... ..'un yanında, araç içerisinde olabileceğini, ancak araçta başka kimse olup olmadığına dikkat etmediği gibi araçtan inen başka bir kişiyi de görmediğini, sanık ... .. ve inceleme dışı sanık ... ..'un olay anında alkollü olduklarını,

İnceleme dışı sanık ... ..; olay akşamı alkollü olduğunu ve aracını kullanması için sanık ... ..'nu yanına çağırdığını, aracı sanığın kullanmakta olduğu sırada söz konusu kazaya karışıp olay yerinin ilerisinde durduklarını, daha sonra sanığın bir akrabasının evine gidip kendisini de aracın yanında bıraktığını, yanına gelen diğer araç sürücüsüyle görüşürken sanığı telefonla aradığını ve kazayı onun yapması nedeniyle aracın yanına gelmesi için çağırdığını, ardından da sanığın tekrar olay yerine geldiğini, polisler geldiğinde diğer araç sürücüsünün sanığın kullandığı aracı kendisinin kullandığını zannedip polisler bu şekilde söylediğini, ancak kendisinin alkollü araç kullanmaktan dolayı ehliyetine önceden el konulduğu için olay anında aracı sanığa kullandırdığını,

Beyan etmişler,

Sanık ... ..; olay gecesi yanında inceleme dışı sanık ... .. olduğu hâlde kendi sevk ve idaresindeki ... plaka sayılı araçla seyir hâlindeyken karşı şeritten gelen araca çarpıp ileride durduğunu, araçtan inip olay yerine yakın yerde bulunan bir akrabasının evine gittiğini, inceleme dışı sanık ... ..'un aracın yanında kaldığını ve bir süre sonra kendisini arayıp olay yerine çağırması üzerine tekrar aracın yanına geldiğini, her ne kadar diğer araç sürücüsü polisler kendi aracına çarpan aracı arkadaşı olan inceleme dışı sanık ... ..'un kullandığını söylese de, arkadaşı olay anında alkollü olduğu için aracı kendisinin kullandığını savunmuştur.

Uyuşmazlığın çözümünde isabetli bir hukuki sonuca varılabilmesi için öncelikle, sanığa atılı suç üstlenme ve suçluyu kayırma suçları üzerinde durulmasında fayda bulunmaktadır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun ikinci kitabının "Millete ve Devlete Karşı Suçlar ve Son Hükümler" başlıklı dördüncü kısmının "Adliye Karşı Suçlar" başlıklı ikinci bölümünde, "Suç Üstlenme" başlığıyla düzenlenen 270. maddesi;

"Yetkili makamlara, gerçeğe aykırı olarak, suçu işlediğini veya suça katıldığını bildiren kimseye iki yıla kadar hapis cezası verilir. Bu suçun, üstsoy, altsoy, eş veya kardeşi cezadan kurtarmak amacıyla işlenmesi hâlinde; verilecek cezanın dörtte üçü indirilebileceği gibi, tamamen de kaldırılabilir" şeklinde düzenlenmiştir.

Kişinin gerçekte hiç işlenmemiş veya başkası tarafından işlenmiş olan bir suçu kendisinin işlediğinden bahisle bildirimde bulunmasıyla oluşan suç üstlenme suçunun, belli akrabalık ilişkisi içinde bulunan kişilerin cezadan kurtulması amacıyla işlenmesini kanun koyucu cezadan indirim nedeni ya da şahsi cezasızlık hâli olarak kabul etmiştir.

Suç üstlenme, adli makamların hataya düşürülmelerini, isabetsiz hüküm vermelerini ve dolayısıyla itibarlarını kaybetmelerini önlemek amacıyla adliye aleyhine bir suç olarak düzenlenmiştir. Dolayısıyla bu suçun ihdasıyla, adliyenin kişisel bir takım düşüncelerle hataya düşürülmesi önlenmek istenmiştir. İşlemediği bir suçu yetkili makamlar önünde üstlenen fail, yalnız gerçek suç ve suçluları takiple görevli bulunan adli makamların var oluş amaçlarına aykırı hareket etmelerine neden olacaktır. Bu bağlamda, suç üstlenme suçunun hukuki konusu ile; adliye karşı hileli davranışlarla, suçların takibinin saptırılmamasının amaçlanmış olmasından dolayı, Devletin yükümlülüğü olan adil yargılanma hakkının sağlanmasına ilişkin kamusal yarar korunmak istenmiştir.

Suç üstlenme suçu, failin yetkili makamlara gerçeğe aykırı olarak bir suçu işlediğini veya suça katıldığını bildirmesi suretiyle işlenmektedir. Burada failin üstlendiği suç, gerçekte işlenmemiş bir fiile ilişkin olabileceği gibi, işlenmiş bir suç da olabilecektir. Dolayısıyla, failin üstlendiği suça dair gerçeğe aykırılık; üstlenilen fiilin kendisine ya da failine yönelik olabilmektedir (Osman Yaşar - Hasan Tahsin Gökcan - Mustafa Artuç, Türk Ceza Kanunu, Cilt: 6, Ankara 2014, s. 8149).

Bu suçun oluşabilmesi için, failin gerçeğe aykırı beyanını yetkili makamlara bildirmesi gerekmektedir. Burada önemli olan husus, kendisine yapılan bildirim hakkında soruşturma başlatmakla ya da bildirim soruşturma yapacak mercie iletmekle yükümlü olan bir makama başvurulmuş olmasıdır. Söz konusu makamlar da CMK'nın 158. maddesinde belirtilmiş olup buna göre konumuza ilişkin olarak bir suça ilişkin ihbar veya şikâyetin, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluk makamlarına yapılabileceği hüküm altına alınmıştır.

TCK'nın 270. maddesinde "suç" tabiri kullanıldığından, bu suçun oluşabilmesi için gereken diğer bir husus; üstlenilen fiilin, ceza hukuku anlamında bir suç teşkil etmesidir. Bu bağlamda kabahatler ve sadece idari yaptırımı gerektiren ihlâller bu suçu oluşturmayacaktır (Osman Yaşar - Hasan Tahsin Gökcan - Mustafa Artuç, s. 8150; Durmuş Tezcan - Mustafa Ruhan Erdem - R. Murat Önok, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 16. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Eylül 2018, s. 1220).

Uyuşmazlık konusuyla ilgili "Suçluyu kayırma" suçu ise aynı Kanun'un 283. maddesinde;

“(1) Suç işleyen bir kişiye araştırma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulması için imkan sağlayan kimse, altı aydan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suçun kamu görevlisi tarafından göreviyle bağlantılı olarak işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(3) Bu suçun üstsoy, altsoy, eş, kardeş veya diğer suç ortağı tarafından işlenmesi halinde, cezaya hükmolunmaz.” şeklinde düzenlenmiştir.

Maddenin gerekçesinde; “Madde metninde, işlenmiş olan bir suçun failine, suçun işlenişine herhangi bir şekilde iştirak etmeksizin, yardımda bulunulması cezaî müeyyide altına alınmıştır. Bununla güdülen amaç, suç işlendikten sonra failin herhangi bir şekilde yardım görmesini engellemektir. Bu suretle ceza adaletinin gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Ceza muhakemesinin amacını oluşturan maddî gerçeğin araştırılıp ortaya çıkarılması ve bu suretle adil bir yargıya varılması, suç şüphesi altında bulunan kişinin dahi esasta menfaatine bir husustur. Çünkü insan şahsiyetinin tekâmülü, ancak hakikat ve adaletle mümkün olabilecektir. Maddî gerçeğin tespitine dayalı olarak mahkemece hükmolunan ceza veya tedbirin infazı, suçlu kişinin işlediği suçtan dolayı içinde bulunduğu kusurluluk durumundan ibra olmasını, yani yeniden topluma kazandırılmasını sağlayacaktır. Bu bakımdan, suç şüphesi altında bulunan kişinin yargılanmasının veya hükümlü kişinin mahkûm olduğu cezanın veya tedbirin infazının engellenmesi, ceza

adaletinin gerçekleşmesini engelleyecektir.

Bu suçun konusu, daha önce işlenmiş olan bir suçun işlenişine herhangi bir şekilde iştirak etmiş olan bir kişidir. Kayırılan kişi, önceki suçun faili veya şeriki olabilir. Bu kişi, önceden işlenen bir suçtan mahkûm olmuş bir kişi olabileceği gibi, sadece şüpheli veya sanık olması nedeniyle aranan bir kişi de olabilir.

Sanık veya mahkûm olan kimsenin saklanmasına yönelik her hareket, bu suçun oluşmasını sağlayacaktır. Sanık veya mahkûmun belli bir yerde saklanmasının temin edilmesinden başka; bu kişi, soruşturmanın veya infazın engellenmesi amacıyla örneğin bir başka ülkeye kaçırılmış olabilir. Bu tür fiilleri de söz konusu suç kapsamında değerlendirmek gerekir.

Belirtmek gerekir ki, hakkında tutuklama veya mahkûmiyet kararı verilen kişinin bir yerde barınmasını temin etme durumunda dahi, bu suçun oluştuğunu kabul etmek gerekir.

Bu suçun oluşabilmesi için, kayırılan kişinin araştırma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulması amacıyla hareket edilmesi gerekir. Böyle bir amaç güdülmemekle beraber, kişinin insani mülhazalarla bazı ihtiyaçlarının karşılanmış olması durumunda, söz konusu suç oluşmayacaktır.

Bu suçun faili herkes olabilir. Ancak, izlenen suç siyaseti gereğince, kayırma suçundan dolayı cezalandırılabilmesi için, kişinin önceden işlenmiş olan suça herhangi bir şekilde iştirak etmemiş olması aranmıştır. Keza, kayırma suçunun konusunu belli akrabalık ilişkisi içinde bulunan kişilerin oluşturması hâlinde de cezaya hükmedilmeyecektir.

Kişinin önceden işlenmiş olan asıl suça fail veya şerik olarak iştirak etmiş olması veya suçun konusunu oluşturan kişilerle belli akrabalık ilişkisi içinde bulunması, bu suç açısından sadece bir şahsî cezasızlık sebebi oluşturmaktadır. Şahsî cezasızlık sebebinin bulunduğu hâllerde işlenen fiil suç ve dolayısıyla haksızlık oluşturma özelliğini muhafaza etmektedir. Ancak, kişinin ceza hukuku açısından sorumluluğu cihetine gidilmemektedir." şeklinde açıklamalar yapılmıştır.

Suçluyu kayırma suçu, adliye karşı işlenen suçlar arasında düzenlenen suçlardan biri olarak suçların önlenmesi ve adil yargılanma, ceza adaletini gerçekleştirmeyi amaçlayan adliyenin saygınlığı, adil, dürüst ve usulüne uygun bir yargılama anlamında adliye, adliyenin ceza muhakemesini düzgün bir biçimde yürütmesine ilişkin menfaatini koruma altına almak maksadıyla Kanun'da bağımsız bir suç olarak düzenlenmiştir. Bu suçun faili herhangi bir kimse olabilir. Ancak failin önceden işlenmiş olan suçun faili veya şeriki olmaması zorunludur. Failin kamu görevlisi olması ve suçun görevde bağlantılı olarak işlenmesi ikinci fıkradaki suçu nitelikli hâle girmektedir. Son fıkra ise şahsi cezasızlık hâline ilişkindir.

"Suçluyu kayırma" kavramı Kanun'da tanımlanmamış, ancak suç tipinin işlenebilmesi için çeşitli hareketler öngörülmüştür. Suç kapsamında yaptırım altına alınan fiil, suç işleyen bir kişiye araştırma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulması için imkân sağlamaktır. Madde metninde imkân sağlamanın hangi şekilde değil, hangi amaçla gerçekleşmesi gerektiği düzenlenmiştir. İmkân sağlamaya örnek olarak şüpheli, sanık veya mahkûmun saklanması, ele geçirilmesinin engellenmesi, bu amaçlarla ona imkân sağlanması gösterilmiştir. Sahte deliller uydurmak, mevcut delilleri gizlemek, değiştirmek, ortadan kaldırmak gibi davranışların bu kapsamda değerlendirilmesinin mümkün olduğu ifade edilebilir. Suçluyu kayırma suçu, Kanun'da seçimlik hareketli, ancak her bir seçimlik hareket bakımından serbest hareketli bir suç olarak düzenlenmiştir. Yani failin, suçluyu araştırma, yakalama, tutuklama, hükmün infazından kurtulması için imkân sağlayıcı her türlü hareketi madde kapsamında cezalandırılmaktadır (Zahit Yılmaz, Suçluyu Kayırma Suçu, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.18, s.1).

Görüldüğü üzere, suç üstlenme ve suçluyu kayırma suçlarının ortak yönü; işlenen suçun gerçek faili hakkında bir araştırma, soruşturma ya da kovuşturma yapılmasını engellemektir. Ancak suç üstlenme suçunda, suçu üstlenen fail üstlendiği suç nedeniyle soruşturma veya kovuşturmaya maruz kaldığı hâlde, suçluyu kayırma suçunda kayıran fail, kayırdığı kişinin işlediği suçu üzerine almamakta ve kayırılan kişinin

işlediği suçtan dolayı kendisi hakkında bir soruşturma veya kovuşturma yapılmamaktadır.

Son olarak, sanığın somut olayda inceleme dışı sanık ... .. tarafından işlenen trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunu, yetkili makamlara gerçeğe aykırı olarak kendisinin işlediğini bildirmekten ibaret fiilinin ceza hukuku anlamında suç teşkil edip etmediğinin belirlenmesi ve bu bağlamda uyuşmazlığın çözümü açısından, alkollü araç kullanımı sırasında gerçekleşen trafik kazalarındaki cezai sorumluluğa dair yasal düzenlemeler üzerinde de durulmalıdır.

5237 sayılı TCK'nın "Trafik güvenliğini tehlikeye sokma" başlıklı 179. maddesinin üçüncü fıkrasında; "Alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek hâlde olmasına rağmen araç kullanan kişi yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır" hükmüne yer verilip, fıkranın uygulanma şartları ise gerekçesinde; "Alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek hâlde olmasına rağmen araç kullanan kişinin cezalandırılması öngörülmüştür. Bu bakımdan, örneğin, uzun süre araç kullanmak dolayısıyla yorgun ve uykusuz olan kişilerin araç kullanmaya devam etmesi hâlinde de bu suçun oluştuğunu kabul etmek gerekir." şeklinde açıklanmıştır.

TCK'nın 179. maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenen suçun faili, alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek hâlde olmasına rağmen araç kullanan kişidir. Suçun oluşması için tek başına alkol veya uyuşturucu madde etkisinde araç kullanmak yeterli olmayıp ayrıca kişinin alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edip edemeyeceğinin, diğer bir deyişle güvenli araç kullanıp kullanamayacağını tespit edilmesi gerekmektedir (Ömer Metehan Aynural, Soyut Tehlike Bağlamında Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçu (TCK 179/3), On İki Levha Yayıncılık A. Ş., 1. Baskı, İstanbul, Mart 2018, s. 42-45).

TCK'nın 179/3. maddesinde sözü edilen alkol, alkollü içki yapımında kullanılan alkol türü olan etanoldür (etil alkol). Promil ise, alınan alkolün 100 mililitre kandaki oranını miligram cinsinden gösteren ölçü birimidir. Alkolün ağırlığı, kanın ise hacmi dikkate alınarak kurulan orantı üzerinden kandaki alkolün promil cinsinden seviyesi belirlenir. Örneğin 0,40 promil, 100 mililitre kanda 40 miligram alkol bulunduğunu gösterir. Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulunca vücuda alınan etil alkolün kandaki seviyesinin ortalama olarak saatte 0,15 promil azaldığının tıbben bilindiği belirtilmektedir.

Maddede hangi orandaki alkolün güvenli araç kullanma yeteneğini ortadan kaldıracığına ilişkin bir ölçüt belirlenmemiştir. Bu nedenle somut olaydaki durumun araştırılması gerekmektedir. Esasen bilimsel olarak da kanda bulunan belirli bir alkol oranının her insanda aynı sonuca yol açtığı söylenemez. Bunda kişinin bünyesel özellikleri, yaşı, cinsiyeti, alkol kullanma sıklığı vb. etmenler rol oynamaktadır. Kandaki alkol oranı, olay tarihi itibarıyla saptanabilmelidir. Önemli olan, suç oluşturduğu kabul edilen davranışın icra edildiği sırada failin kanındaki alkol oranıdır. Kandaki alkol oranının her saat için ortalama 0,15 promil azaldığının bilimsel olarak kabul edilmesi nedeniyle olaydan sonraki saatlerde yapılacak ölçümlerde bu hususun gözetilmesi gerekir. Hâkim, alkol oranını, olay tutanağını, bilimsel görüşleri ve failin aracı kullanma şekli, olay sonrasındaki konuşmaları ve diğer hareketleri gibi harici davranışlarına ilişkin tanık gözlemlerini değerlendirerek suçun oluşup oluşmadığını takdir etmelidir. Önemli olan husus, alkol oranı ve failin olay sırasındaki davranışları gibi bilgilerden hareketle alınan alkol nedeniyle aracı güvenli kullanma yeteneğinin azaldığının tespit edilebilmesidir (Osman Yaşar - Hasan Tahsin Gökcan - Mustafa Artuç, s. 5525-5531).

Öte yandan, Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulu tarafından, 0,30 promil ve altında kan alkol düzeyine sahip olan kişiler aksini ispatlanmadıkça güvenli sürüş (araç kullanma) yeteneklerinin bozulmadığının, 1,01 promil ve üzerinde kan alkol düzeyine sahip sürücülerin ise bireysel farklılıkları ortadan kaldıracabilecek ölçüde alkollü olduklarının ve bu seviyede alkol tesiri altındaki sürücülerin emniyetli sürüş yeteneklerinin olumsuz olarak etkilendiğinin kabulü gerektiği, 0,31-1,00 promil kan alkol seviyesine sahip sürücülerin ise güvenli sürüş yeteneğini kaybedip kaybetmedikleri hususunun ivedilikle yapılacak detaylı bir hekim

muayenesi ile tespit edilmesi gerektiği belirtilmekteydi (Faruk Aşıcıoğlu - Belkis Yapar - Aliye Tütüncüler - Ahmet Belce, Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçu Açısından Alkol, Adli Tıp Dergisi, cilt 23, sayı 3, 2009, s. 15).

Yine, Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulunca, belirlenen alkol seviyesine göre bulguların ortaya çıkma eşiğinde sayılan etkenlere bağlı olarak değişebilen derecelerde bireysel farklılıklar görülmekle birlikte; düşük konsantrasyondan itibaren alkol düzeyinin artışı ile paralel olarak artan derecelerde gevşeme, dikkat azalması, cesaretlenme, çevresel uyarıların algılanmasında yavaşlama, göz ve beyin arasındaki iletişim süresinde uzama, algılanan çevresel uyarıların beyinde işlenmiş veriler hâline dönüşmesinde gecikme dolayısıyla uyaranlara karşı reaksiyon zamanında uzama, beyinciğin etkilenmesi suretiyle denge ve koordinasyonun olumsuz yönde etkilenmesi, ani karar verebilme, direksiyon ve fren kontrolü gibi birden fazla hareketi bir arada yapabilme kabiliyetinde azalma, uyaranları erken fark edip doğru tepkiler verme, istemli göz hareketleri, gözün takip yeteneği, karanlığa adaptasyon, hız ve mesafe tayini gibi becerilerde olumsuz yönde etkilenme, istemsiz göz hareketlerinin ortaya çıkması, uykuya meyil gibi belirtilerin olduğu, bu durumdaki bir sürücünün risk alma eğiliminin arttığı, sürüşle ilgili becerilerinde azalma olduğu ve kaza ihtimalinin arttığına bilimsel olarak kabul edildiği belirtilmiştir.

Bu aşamada 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun suç tarihinde yürürlükte bulunan 48. maddesi ile suç tarihinden sonra anılan maddede yapılan değişiklikleri incelemek faydalı olacaktır.

2918 sayılı Kanun'un suç tarihinde yürürlükte bulunan "Alkollü içki, uyuşturucu veya keyif verici maddelerin etkisi altında araç sürme yasağı" başlıklı 48. maddesi;

"Uyuşturucu veya keyif verici maddeleri almış olanlar ile alkollü içki almış olması nedeniyle güvenli sürme yeteneklerini kaybetmiş kişilerin kara yolunda araç sürmeleri yasaktır.

Uyuşturucu veya keyif verici maddelerin cinsleri ile alkollü içkilerin etki dereceleri ve kandaki miktarlarını tespit amacıyla, trafik zabıtasınca teknik cihazlar kullanılır. Tespit usulleri ve muayene şartları, Sağlık Bakanlığının görüşüne uygun olarak hazırlanacak yönetmelikte düzenlenir.

Bu madde hükmüne uymayan sürücüler derhal araç kullanmaktan men olunur.

Toplu taşıma araçlarında sigara içilemez. Sigara içenler hakkında 4207 sayılı Tütün Mamüllerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanun hükümleri uygulanır.

Yönetmelik ile belirtilen miktarların üzerinde alkollü araç kullandığı tespit edilen sürücülerin, suçun işlendiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içinde; birinci defasında sürücü belgeleri altı ay süreyle geri alınır ve haklarında 265 300 000 lira para cezası uygulanır. İkinci defasında sürücü belgeleri iki yıl süreyle geri alınır ve haklarında 332 600 000 lira para cezası uygulanır ve bu sürücüler Sağlık Bakanlığınca, esas ve usulleri Sağlık ve İçişleri Bakanlıklarınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilen sürücü davranışlarını geliştirme eğitimine tabi tutulurlar, eğitimi başarıyla tamamlayanların belgeleri süresi sonunda iade edilir. Üç veya üçten fazlasında ise, sürücü belgeleri beş yıl süreyle geri alınır ve altı aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis cezası ile birlikte 532 600 000 lira hafif para cezası uygulanır. Ayrıca, psiko-teknik değerlendirme ve psikiyatri uzmanı muayenesine tabi tutulurlar. Bu değerlendirme ve muayene sonrasında uygun görülenlere, geri alma süresi sonunda sürücü belgeleri iade edilir. Psiko-teknik değerlendirme ve psikiyatri uzmanı muayenesinin yapılmasına dair esas ve usuller yönetmelikte gösterilir.

Uyuşturucu ve keyif verici maddeleri alarak araç kullananlara, eylemi başka bir suç oluştursa bile ayrıca, altı ay hafif hapis cezası ile birlikte 532 600 000 lira hafif para cezası uygulanır ve sürücü belgeleri süresiz olarak geri alınır." şeklinde iken suç tarihinden sonra, 11.06.2013 tarihli ve 28674 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6487 sayılı Kanun'un 19. maddesi ile 2918 sayılı Kanun'un 48. maddesinin başlığı "Alkol, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin etkisi altında araç sürme yasağı" olarak, metni de;

"Uyuşturucu veya uyarıcı maddeleri almış olan sürücüler ile alkollü olan sürücülerin karayolunda araç sürmeleri yasaktır.

Uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılıp kullanılmadığı ya da alkolün kandaki miktarını tespit amacıyla, kollukça teknik cihazlar kullanılır.

Kişinin yaralanmak veya ölümlü ya da kollukça müdahil olunan maddi hasarlı trafik kazasına karışması hâlinde, ikinci fıkrada belirtilen muayeneye tabi tutulması zorunludur. Teknik cihaz ile yapılan ölçüme itiraz eden veya bu cihaz ile ölçüm yapılmasına müsaade etmeyen bu sürücüler, en yakın adli tıp kurumuna veya adli tabipliğe veya Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık kuruluşlarına götürülerek uyuşturucu veya uyarıcı madde ya da alkol tespitinde kullanılmak üzere vücutlarından kan, tükürük veya idrar gibi örnekler alınır. Bu işlem bakımından 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 75 inci maddesi hükümleri, beşinci fıkrası hariç olmak üzere uygulanır.

Trafik kazası sonucunda kişinin ölmesi veya teknik cihaza üfleyemeyecek kadar yaralanmış olması hâlinde, üçüncü fıkra hükümlerine göre bu kişilerden kan, tükürük veya idrar gibi örnekler alınır.

Yapılan tespit sonucunda, 0.50 promilin üzerinde alkollü olarak araç kullandığı tespit edilen sürücüler hakkında, fiili bir suç oluştursa bile, 700 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgesi altı ay süreyle geri alınır. Hususi otomobil dışındaki araçları alkollü olarak kullanan sürücüler bakımından promil alt sınırı 0.21 olarak uygulanır. Alkollü olarak araç kullanma nedeniyle sürücü belgesi geri alınan kişiye, son ihlalin gerçekleştiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içinde; ikinci defasında 877 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgeleri iki yıl süreyle, üç veya üçten fazlasında ise, 1.407 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgeleri her seferinde beşer yıl süreyle geri alınır. Sürücü belgelerinin herhangi bir nedenle geçici olarak geri alınmış olması hâlinde belirtilen süreler, geçici alma süresinin bitiminde başlar.

Yapılan tespit sonucunda, 1.00 promilin üzerinde alkollü olduğu tespit edilen sürücüler hakkında ayrıca Türk Ceza Kanununun 179 uncu maddesinin üçüncü fıkrası hükümleri uygulanır.

Hususi otomobil sürücüleri bakımından 0.50 promilin, diğer araç sürücüleri bakımından 0.20 promilin üzerinde alkollü olan sürücülerin trafik kazasına sebebiyet vermesi hâlinde, ayrıca Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde aldığı tespit edilen sürücülere 3.600 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgesi beş yıl süreyle geri alınır. Bu kişiler hakkında ayrıca Türk Ceza Kanunu hükümleri uygulanır.

Uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılıp kullanılmadığı ya da alkolün kandaki miktarını tespit amacıyla, kollukça teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmeyen sürücülere 2000 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgesi iki yıl süreyle geri alınır.

Sürücünün uyuşturucu veya uyarıcı madde kullandığından şüphe edilmesi hâlinde 5271 sayılı Kanunun adli koluğa ilişkin hükümleri uygulanır.

Alkollü olarak araç kullanması nedeniyle son ihlalin gerçekleştiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içinde sürücü belgeleri ikinci defa geri alınan sürücüler Sağlık Bakanlığınca, usul ve esasları İçişleri, Millî Eğitim ve Sağlık bakanlıklarınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilen sürücü davranışlarını geliştirme eğitimine; üç veya üçten fazla geri alınan sürücüler ise psiko-teknik değerlendirmeye ve psikiyatri uzmanının muayenesine tabi tutulurlar.

Sürücü belgelerinin geçici geri alma işlemleri bu Kanunun 6 ncı maddesinde sayılan görevliler tarafından yapılır.

Bu madde hükümlerine göre geri alınan sürücü belgesinin iade edilebilmesi için; ilgili kişi hakkında trafik kurallarına aykırılık dolayısıyla bu Kanun hükümlerine göre verilmiş olan idari para cezalarının tamamının tahsil edilmiş olması; uyuşturucu veya uyarıcı madde alması nedeniyle sürücü belgesi geri alınanların ayrıca sürücü olmasında sakınca bulunmadığına dair resmi sağlık kurumlarından alınmış sağlık kurulu raporunun ibraz edilmesi şarttır.

Alkol, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin tespiti için kullanılacak teknik cihazların sahip olacağı asgari koşullar ile diğer usul ve esaslar yönetmelikte gösterilir." şeklinde değiştirilmiş olup maddenin 6. fıkrasında, yapılan tespit sonucunda kandaki alkol miktarı 1,00 promilin üzerinde çıkan sürücüler hakkında TCK'nın 179. maddesinin 3. fıkrası hükümlerinin uygulanacağı, 7. fıkrasında ise, hususi otomobil sürücüleri bakımından 0,50 promilin, diğer araç sürücüleri bakımından 0,20 promilin üzerinde alkollü olan sürücülerin trafik kazasına sebebiyet vermeleri hâlinde, ayrıca TCK'nın ilgili hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Düzenlemenin yürürlüğe girdiği 11.06.2013 tarihinde ve sonrasında gerçekleştirilen eylemlerin zikredilen suçu oluşturup oluşturmadığına ilişkin hâkim tarafından yapılacak değerlendirmede "6487 sayılı Kanun'un 19. maddesi ile değişik 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48/6. maddesi; '1.00 promilin üzerinde alkollü olduğu tespit edilen sürücüler hakkında ayrıca Türk Ceza Kanununun 179 uncu maddesinin üçüncü fıkrası hükümleri uygulanır.' şeklinde düzenlenmiş olup, bu maddeye göre sürücünün 1.00 promilin üzerinde olkollü şekilde araç kullanmasının atılı suçun oluşması için yeterli olduğu...tespit edilen alkol promil miktarının 1.00 promilin altında olması hâlinde ne yapılacağı hususuna gelince; 2918 sayılı Kanun'un...48. maddesinin 7. fıkrasında; hususi otomobil sürücüleri bakımından 0,50 promilin, diğer araç sürücüleri bakımından 0,20 promilin üzerinde alkollü olan sürücülerin trafik kazasına sebebiyet vermesi hâlinde, ayrıca Türk Ceza Kanunu'nun ilgili hükümlerinin uygulanacağı belirtildiğinden, burada taksirle öldürme ve yaralama suçlarında bilinçli taksir hâlinde farklı olarak, maddi hasarlı kazaya karışan bir otomobil sürücüsünün alkol promil miktarının 0,50 promilin üzerinde, yine maddi hasarlı bir trafik kazasına karışan diğer araç sürücülerinin ise alkol promil miktarının 0,20 promilin üzerinde olması hâlinde, 2918 sayılı Kanun'un 48. maddesinin 7. fıkrası kapsamında, TCK'nın 179. maddesinin 3. fıkrasında belirtilen suçun oluştuğu kabul edilecektir." (Serap Kaygusuz, Yargıtay Uygulamaları Kapsamında Taksirle Öldürme Taksirle Yaralama Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, s. 687).

2918 sayılı Kanun'un 48. maddesinin değiştirilmesinden önceki dönemde gerçekleştirilen eylemler yönünden ise, Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulunun bilimsel değerlendirmeleri de dikkate alınarak, kanında 0,30 promil ve altında alkol tespit edilen kişilerin aksi ispatlanmadıkça emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edecek durumda oldukları, kanında 0,31 - 1,00 promil alkol tespit edilen kişilerin emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edip edemeyecek hâlde olup olmadıkları hususunun olaydan sonra en kısa sürede yapılacak ayrıntılı bir doktor muayenesiyle belirlenmesi gerektiği, bunun mümkün olmadığı hâllerde bu hususun failin olay sırasındaki davranışları değerlendirilmek suretiyle belirlenebileceği, kanında 1,01 promil ve üzerinde alkol tespit edilen kişilerin ise her hâlükârda emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek hâlde oldukları kabul edilmelidir.

Nitekim, Ceza Genel Kurulunun 04.12.2018 tarihli ve 708-608 sayılı kararında da aynı sonuca ulaşılmıştır.

Bu açıklamalar ışığında uyuşmazlık konusu değerlendirildiğinde;

Olay tarihinde 1,85 promil alkollü olması nedeniyle emniyetli bir şekilde araç kullanamayacak hâlde bulunan inceleme dışı sanık ... ..'in, kendi sevk ve idaresindeki araçla seyir hâlindeyken, park halinde bulunan aracı geçmek amacıyla ve doğrultu değiştirme manevralarını yanlış yapmak suretiyle asli kusurlu olarak diğer şeride kontrolsüz şekilde yön değiştirdiği esnada, karşı şeritten gelen ...'nın sevk ve idaresindeki araca çarpıp maddi hasarlı trafik kazasına neden olduğu, bu eylemi nedeniyle trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan hakkında verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının kesinleştiği ve kaza sonrasında aracın yanına gelen sanık ... ..'nın kolluk görevlilerine inceleme dışı sanık ... ..'in kullandığı aracı gerçeğe aykırı olarak kendisinin kullandığını ve kazayı kendisinin yaptığını bildirdiği olayda; gerçekleşen maddi hasarlı kazanın kasıtlı bir fiille işlenmemesi nedeniyle mala zarar verme suçunun oluşmaması, kaza tespit tutanağına göre, inceleme dışı sanık ... ..'in aracı 1,85 promil alkollü olarak kullanmasından bağımsız olarak, aracın olay anındaki sevk ve idare ediliş biçimi, kazanın gerçekleşme şekli ve sonuçları itibarıyla maddi hasarlı kazaya konu eylemin başlı başına TCK'nın 179. maddesinde yer alan trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunun unsurlarını taşımaması ve sanık ...'nda

tespit edilen 0,14 promilden ibaret alkolün bilimsel verilere göre emniyetli bir şekilde araç kullanımını engellemeyecek miktarda olması karşısında; kolluk görevlilerince kazaya karışan aracın sanık tarafından kullandığının kabul edilmesi hâlinde dahi, inceleme dışı sanık ... .. yönünden sübut bulan trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunun sanık ... .. yönünden oluşmayacağı, dolayısıyla sanık ...'nın; kendisi hakkında ceza hukuku anlamında suç teşkil etmeyen bir fiili üstlenmekten ibaret ve trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunu işleyen inceleme dışı sanık ... ..'e, adli makamlarca yapılacak soruşturma işlemlerinden kurtulması için imkan sağlamaya yönelik eyleminin suçluyu kayırma suçunu oluşturduğu kabul edilmelidir.

Bu itibarla, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının reddine karar verilmelidir.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının REDDİNE,

Dosyanın mahalline gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİ EDİLMESİNE,
16.05.2019 tarihinde yapılan müzakerede oy birliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
CEZA GENEL KURULU

Esas : 2018/250
Karar : 2020/520
Tarih : 15.12.2020

- **TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA SUÇUNU ÜSTLENEN KİŞİ**
- **SUÇLUYU KAYIRMA SUÇU**
- **SUÇ ÜSTLENME SUÇU**

(5237 s.TCK 53 , 58 , 179 , 270 , 283)

ÖZET

Uyuşmazlık; sanığın eyleminin "suçluyu kayırma" suçunu mu yoksa "suç üstlenme" suçunu mu oluşturduğunun belirlenmesine ilişkindir. Sanık ...'ın gerçeğe aykırı olarak kazaya karışan aracı kendisinin kullandığını beyan etmekten ibaret eyleminin, 1,80 promil alkollü şekilde araç kullanan inceleme dışı sanık ... hakkında trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan araştırma, soruşturma ya da kovuşturma yapılmasını engellemek suretiyle "Suçluyu kayırma" suçunu da oluşturduğu görülmektedir. Her iki suç tipi arasında özel norm-genel norm türünde bir görünüşte içtima ilişkisi de söz konusu olmadığından bu durumda TCK'nın 44. maddesinde düzenlenen "Fikri içtima" kuralı uyarınca işlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren sanık ...'ın, TCK'nın 270. maddesinde düzenlenen "Suç üstlenme" suçuna göre daha ağır cezayı gerektiren "Suçluyu kayırma" suçundan TCK'nın 283/1. maddesi uyarınca cezalandırılması gerekmektedir.

Kararı Veren

Yargıtay Dairesi : 8. Ceza Dairesi

Mahkemesi :Sulh Ceza

Sayısı : 650-8

Suç üstlenme suçundan sanık ...'ın TCK'nın 270/1, 53 ve 58. maddeleri uyarınca 3 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına, hak yoksunluğuna ve cezasının mükerrirlere özgü infaz rejimine göre çektirilmesine ilişkin Çubuk (Kapatılan) Sulh Ceza Mahkemesince verilen 22.01.2014 tarihli ve 650-8 sayılı hükmün sanık tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 8. Ceza Dairesince 28.09.2017 tarih ve 8251-10616 sayı ile;

"Sanık ... 1,80 promil alkollü olarak ... plakalı araç ile seyir hâlinde iken alkolün de etkisiyle maddi hasarlı kazaya sebebiyet vermesi üzerine, alkolsüz olduğu anlaşılan arkadaşı ...'ın polis karakolunda trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunu işleyen sanık ...'nın yargılanmasının engellenmesine imkân sağlamak için aracı kendisinin kullandığını beyan etmesi şeklinde gerçekleşen olayda; eyleminin TCK'nın 283. maddesinde düzenlenen suçluyu kayırma suçunu oluşturacağı, hukuki durumunun buna göre takdir ve tayini gerektiği gözetilmeden suç vasfında yanılığa düşülerek suç üstlenme suçundan mahkûmiyet kararı verilmesi" isabetsizliğinden bozulmasına karar verilmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ise 02.11.2017 tarih ve 119847 sayı ile;

"Suç üstlenme suçu TCK'nın 270. maddesinde, suçluyu kayırma suçu ise TCK'nın 283. maddesinde düzenlenmiştir. Her iki suç da 5237 sayılı TCK'nın 2. Kitap, 4. Kısım, 2. Bölümde, Adliyeye Karşı Suçlar içinde düzenlenmiştir.

TCK'nın 270. maddesi '(1) Yetkili makamlara, gerçeğe aykırı olarak, suçu işlediğini veya suça katıldığını bildiren kimseye iki yıla kadar hapis cezası verilir. Bu suçun üstsoy, altsoy, eş veya kardeşi cezadan kurtarmak amacıyla işlenmesi hâlinde; verilecek cezanın dörtte üçü indirilebileceği gibi tamamen de kaldırılabilir.' şeklindeki düzenleme suç üstlenme suçunun tanımını yapmıştır. Eylemin suç olarak tanımlanması ile korunan hukuki yarar, adliyenin yanıtı ve soruşturma ve kovuşturma makamlarının maddi gerçeğe aykırı bir biçimde işlev görmesi, bunun sonucu olarak bu makamların itibar kaybına uğraması, diğer yandan bireylerin ve toplumun zarar görmesi gibi zararların ortaya çıkmasının önlenmesi, adil yargılanma hakkının korunması olarak ifade edilebilir. Suçun oluşması için bir zarar doğması aranmadığından soyut tehlike suçu olarak düzenlenmiştir. Suç, birden fazla suçun özelliklerini bünyesinde barındıran bir suçtur. Suçun adliyeyi yanıltma ve suç soruşturmasını yanlış yöne sevk etme gibi olumsuz işlevleri bulunduğu gibi, suç uydurma ve iftira suçunun bazı özelliklerini de bünyesinde bulundurmaktadır (Yaşar-Gökcan-Artuç, Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. IV, s. 7905.).

Suç üstlenme suçu, yetkili makamlara gerçeğe aykırı olarak bir suçun kendisi tarafından işlendiği ya da iştirak edildiğinin beyan edilmesi ile oluşur. Bu şekli ile sırf hareket suçu niteliğindedir. Üstlenilen suç işlenmiş bir suç olabileceği gibi, işlenmemiş bir suç da olabilir. Ancak suç üstlenildiğinde asıl fail hakkında bir soruşturma veya kovuşturma başlatılmamış olmalıdır. Üstlenilen eylemin suç olması gerekir, kabahat veya disiplin suçu niteliğindeki eylemlerin üstlenilmesi bu suça vücut vermez.

Suçluyu kayırma suçu ise TCK'nın 283. maddesinde '(1) Suç işleyen bir kişiye araştırma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulması için imkân sağlayan kimse, altı aydan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suçun kamu görevlisi tarafından göreviyle bağlantılı olarak işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(3) Bu suçun üstsoy, altsoy, eş, kardeş veya diğer suç ortağı tarafından işlenmesi hâlinde, cezaya hükmolunmaz.' şeklinde düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile korunmak istenen hukuki yarar adli işlemlerin sağlıklı bir şekilde yürütülmesini, böylece adil yargılanma hakkının korunmasını sağlamaktır. Daha önce işlenmiş bir suçun failinin araştırılma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulmasını sağlamak için imkân sağlamakla suç oluşur. Bu suç failinden kasıt, suçun şüphelisi, sanığı ya da hükümlüsüdür. Hükümlü olanlardan da hakkında infaz işlemleri başlatılmış veya yakalama emri çıkartılmış kişileri kayırmaya yönelik eylemler suç oluşturacaktır. Yine failin kim olduğunun anlaşılmasının önlemeye yönelik hareketler de bu suça vücut verecektir.

Bu açıklamalar ışığında her iki suç birlikte değerlendirildiğinde; eylemlerin suç olarak düzenlenmesi ile korunmak istenen hukuki yararların benzer nitelikte olduğu, keza suç üstlenme suçunda suçu üstlenmek suretiyle adli soruşturmayı gerçek failden uzaklaştırmak, suçluyu kayırma suçunda ise, bir suç failine araştırma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulması için imkân sağlama eylemlerinden birisi olan araştırmadan kurtulmak konusunda imkân sağlamak şeklinde ortaya çıkan suç tiplerinin de neredeyse iç içe geçmiş olduğu görülmektedir. Bir eylemin iki ayrı yasal tipe uygun suçu oluşturması hâlinde sorun ne şekilde çözülecek, fail hangi hükme göre cezalandırılacaktır? Neticede her iki eylem de adli soruşturmayı gerçek failden uzaklaştırmak suretiyle failin yargılanmasını önlemeye yöneliktir.

Sorunu çözüme konusunda iki ayrı yaklaşım söz konusudur. Bunlardan ilki, TCK'nın 44. maddesinde düzenlenmiş olan fikri içtima kurallarına göre eylemin kanunun birden fazla hükmünü ihlal ettiği gözetilerek, daha ağır cezayı gerektiren kanun hükmü uygulanmak suretiyle failin cezalandırılması yaklaşımıdır. Bu yaklaşımın kabulü hâlinde, TCK'nın 270. maddesi hukuken varlığının koruduğu hâlde, fiilen uygulanabilirliğini yitirecektir. Her iki hükmün hem zaman olarak düzenlenip yürürlüğe girdiği düşünüldüğünde, yasa koyucunun her iki hükmün de uygulanmasını istediği kabul edilmelidir. Bir diğer

yaklaşım ise, suç üstlenme suçunun suçluyu kayırma suçunun özel bir şekli olduğunun kabulü ile özel norm-genel norm kuralları çerçevesinde sorunun çözülmesidir. Gerçekten de yasa koyucu, suçluyu kayırma suçunun özel bir şekli olan suç üstlenme suçunu bağımsız bir suç olarak görüp düzenlemiş, ona ayrıca bir yaptırım uygulanmasını öngörmüştür. Bu nedenle başkasının işlediği bir suçu üstlenen kişi hakkında TCK'nın 270. maddesinin uygulanması gerektiği düşünülmüştür.

Buna göre;

Hakkında trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan mahkûmiyet kararı verilen ...'nın 1,80 oranında alkollü olarak araç ile seyir hâlinde iken kaza yapması sonrasında sanık ...'ın söz konusu aracı kendisinin kullandığını beyan etmesi şeklinde gerçekleşen somut olayda, sanığın eyleminin TCK'nın 270. maddesi kapsamında suç üstlenme niteliğinde olduğu" görüşüyle itiraz kanun yoluna başvurmuştur.

CMK'nın 308. maddesi uyarınca inceleme yapan Yargıtay 8. Ceza Dairesince, 26.04.2018 tarih ve 22105-4805 sayılı ile itiraz nedeni yerinde görülmediğinden bahisle Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

CEZA GENEL KURULU KARARI

İnceleme dışı sanık ... hakkında trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan verilen mahkûmiyet kararı Özel Dairece bozulmuş olup itirazın kapsamına göre inceleme sanık ... hakkında suç üstlenme suçundan kurulan mahkûmiyet hükmüyle sınırlı olarak yapılmıştır.

Özel Daire ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık; sanığın eyleminin "suçluyu kayırma" suçunu mu yoksa "suç üstlenme" suçunu mu oluşturduğunun belirlenmesine ilişkindir.

İncelenen dosya kapsamından;

Kolluk tarafından düzenlenen ölümlü/yaralamalı trafik kazası tespit tutanağında; 25.09.2013 tarihinde saat 06.00 sıralarında Ankara-Çubuk 06-10 il yolunun 11. km'sinde meydana gelen yaralamalı ve maddi hasarlı trafik kazasına yönelik yapılan incelemede; Ankara ili istikametinden Çubuk ilçesi yönüne seyir hâlinde olan sürücüsü tespit edilemeyen ... plakalı aracın belirtilen mevkiye geldiğinde sürücünün direksiyon hâkimiyetini kaybetmesi sonucu gidiş istikametine göre yoldan çıkarak yolun sağ tarafında bulunan yaya kaldırımına, Ceyhanlar Tel Örgü isimli iş yerinin sürgülü demir kapısına, beton duvarına ve üzerinde "Panel Çit" yazılı reklam panosuna çarparak sürüklenmesi neticesinde kazanın meydana geldiği, kaza sonucunda ... plaka sayılı aracın tamamen hasara uğradığı, kaza mahalline gelindiğinde kazaya karışan şahısların olmadığı, kazada yaralanan inceleme dışı sanık ...'nın Çubuk Devlet Hastanesine sevk edilmiş olduğu, bu kişinin alınan sözlü beyanında kendisinin sürücü olmadığını, aracın ön koltuğunda yolcu olarak bulunduğunu, araç sürücüsünün tanık...olduğunu ve kazadan sonra olay mahallinden ayrılmış olduğunu ifade ettiği, sürücü olarak belirtilen tanık...'a ulaşamadığı ve bahse konu şahsın sürücü olarak tespitinin yapılamadığı, kaza mahallinde yapılan inceleme esnasında aracın ön sürücü koltuğu paspası üzerinde beyaz kağıda sarılı vaziyette tütün-esrar karışımı maddenin bulunduğu, bu maddenin Çubuk İlçe Emniyet Müdürlüğü ekiplerine teslim edildiği, yolcu olduğunu beyan eden inceleme dışı sanık ...'nın alkol kontrolünde 1,80 promil alkollü olduğu ayrıca uyuşturucu, uyarıcı veya keyif verici madde kullanımı şüphesinin bulunduğu, kaza sonucunda ... plaka sayılı aracı kullanan ve tespit edilemeyen araç sürücüsünün 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun diğer kusurağlardan madde: 52/1-b (Araçların hızlarını, aracın yük ve teknik özelliğine, görüş, yol, hava ve trafik durumunun gerektirdiği şartlara uydurmamak) kuralını ihlal ettiği bilgilerine yer verildiği,

İnceleme dışı sanık ... hakkında Halil Şıvgın Çubuk Devlet Hastanesi tarafından 25.09.2013 tarihinde saat 07.00'de düzenlenen adli raporda; inceleme dışı sanığın, sağ elinin dış yüzeyinde birkaç adet minimal kanama olduğunun, aktif kanamasının olmadığını, sağ dizinin dış tarafında 2x3 cm'lik yüzeysel sıyrık

bulunduğunun, yaralanmasının basit tıbbi müdahale ile giderilebilir nitelikte olduğunun, istenilen grafileri çektiirmediğinin, fiziki muayenesinde orta derece alkollü olduğunun, tedaviye direnç gösterdiğinden polis eşliğinde hastaneyi terkettiğinin ve alkolmetreyi üflemediğinin belirtildiği,

Kolluk tarafından 25.09.2013 tarihinde saat 08.00'de düzenlenen tutanakta; aynı gün saat 06.30 sıralarında Muhsin Yazıcıoğlu Mahallesi, Yükselen Koleji karşısında meydana gelen tek taraflı yaralamalı trafik kazası ile ilgili olarak kazaya karışan araç sürücüsü inceleme dışı sanık ...'nın Devlet Hastanesi acil polikliniğinde kendisine tıbbi müdahale yapılmasını reddettiğinin ve alkol durumunun tespiti için promil ölçümünün de yapılmasını istemediğinin belirtildiği,

Kolluk tarafından düzenlenen görgü ve tespit tutanağında; 25.09.2013 tarihinde saat 07.00 sıralarında Ceyhan Tel Örgü isimli iş yerine ... plaka sayılı aracın çarpması sonucunda iş yeri girişinde bulunan 6,5 metre uzunluğundaki istinat duvarı ile iş yeri kapısının girişe göre sol tarafında bulunan kapı demirinin yıkılmış olduğu bilgilerine yer verildiği,

Tanık...hakkında Halil Şıvgın Çubuk Devlet Hastanesi tarafından 25.09.2013 tarihinde saat 21.05'te düzenlenen adli raporda; tanığın üzerinde herhangi bir darp ve cebir izine rastlanılmadığının ayrıca alkolsüz olduğunun belirtildiği,

Sanık ... Vuruşhan hakkında Halil Şıvgın Çubuk Devlet Hastanesi tarafından 12.10.2013 tarihinde saat 14.13'te düzenlenen adli raporda; sanık ...'ın, üzerinde herhangi bir darp ve cebir izine rastlanılmadığının ayrıca alkolsüz olduğunun belirtildiği,

... plaka sayılı özel otomobile ilişkin düzenlenen trafik ve tescil belgesi fotokopisine göre bahse konu aracın YAP Otomotiv Turizm Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi adına kayıtlı olduğu,

Çubuk İlçe Emniyet Müdürlüğü tarafından düzenlenen 21.10.2013 tarihli fezlekedede; kazaya karışan ... plaka sayılı araçtan elde edilen esrar maddesine ilişkin olarak 2013/1436 sayı ile ayrı bir tahkikat evrakı hazırlandığının belirtildiği,

Çubuk Cumhuriyet Başsavcılığınca 28.10.2013 tarih ve 2182 sayı ile inceleme dışı sanık ... hakkında mala zarar verme, tanık...ile sanık ... hakkında ise mala zarar verme ve taksirle bir kişinin yaralanmasına neden olma suçlarından kovuşturmaya yer olmadığına dair ek karar verildiği,

İnceleme dışı sanık ...'nın trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan TCK'nın 179/3. maddesi yollaması ile aynı Kanun'un 179/2. maddesi uyarınca 3 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına ilişkin Yerel Mahkemece verilen 22.01.2014 tarihli ve 650-8 sayılı hükmün inceleme dışı sanık ... tarafından temyiz edilmesi üzerine Özel Dairece 28.09.2017 tarih ve 8251-10616 sayı ile; UYAP ortamından alınan nüfus kayıt örneğinde inceleme dışı sanık ...'nın hükümden sonra 18.10.2015 tarihinde vefat ettiğinin belirtilmesi karşısında, bu husus araştırılarak sonucuna göre TCK'nın 64. maddesi uyarınca inceleme dışı sanığın hukuki durumunun değerlendirilmesinde zorunluluk bulunması isabetsizliğinden bozulmasına karar verildiği,

Anlaşılmaktadır.

İnceleme dışı sanık ... 25.09.2013 tarihinde kollukta; olay günü saat 06.30 sıralarında ... plaka sayılı aracı ile Ankara ilinden Çubuk ilçesine gitmek için yola çıktıklarını, aracı yanında bulunan ve arkadaşı olan tanık...'ın kullandığını, kendisinin ise sağ ön koltukta oturduğunu, alkollü olduğu için yolda uyuyakaldığını, birden kaza yaptıklarını, araçlarının takla atarak yoldan çıktığını, kaza sonrası araçtan nasıl çıktığını hatırlamadığını, kendine geldiğinde hastanede olduğunu, arkadaşı olan tanık...'ın ise yanında olmadığını, nereye gittiğini de bilmediğini, kaza sonrası olay yerine giden trafik polisleri ile jandarna ekipleri tarafından aracının içerisinde bir miktar esrar maddesi bulunduğunu sonradan öğrendiğini, bulunan esrar maddesinin kendisine ait olmadığını, bu konuyla ilgili ayrıca ifade vereceğini, kaza yaptıkları aracın kendisine ait olmadığını, kiralık olduğunu, yaklaşık iki hafta kadar önce İstanbul'dan kiraladığını, kaza anında aracı kesinlikle kendisinin kullanmadığını, olay nedeniyle ciddi bir yaralanmasının bulunmadığını, bu nedenle de kimseden şikâyetçi olmadığını,

Mahkemede; olay tarihinde iş görüşmesi için gittiği gazonoda bir miktar alkol aldığını, araç kullanamayacak durumda olduğundan ve geçmişte de alkollü araç kullanması nedeniyle trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan sabıkası bulunduğundan tanık...dan kendisini Çubuk ilçesine götürmesini istediğini, tanık Fatih Mehmet'in de kendi şoförü olan sanık ...'ı çağırarak aracı onun kullanmasını istediğini, aracın sağ ön koltuğunda uyuyakalması nedeniyle aracı kimin kullandığının farkında olmadığını, kaza sırasında aracın üç kez takla attığını, bu sırada emniyet kemerinin takılı olmadığını, kaza meydana geldikten sonra gözünü araç içerisinde açtığını, araçtan nasıl çıktığını hatırlamadığını, kendine geldiğinde hastanede olduğunu, yanında da kimsenin bulunmadığını, aracı kullanmadığı için hakkındaki suçlamayı kabul etmediğini,

Tanık...25.09.2013 tarihinde kollukta; olay günü saat 01.00 sıralarında Ankara ili, Keçiören ilçesi, Hasköy Mahallesiinde bulunan bir kahvehaneye gittiğini, bir süre sonra da inceleme dışı sanık ...'nın geldiğini, birlikte çay içip oyun oynadıklarını, yaklaşık iki saat sonra inceleme dışı sanık ...'ın bir iş görüşmesi için Ankara ili, Çankaya ilçesi, Cebeci Mahallesiinde bulunan bir gazinoya gideceğini söylediğini, alkollü olması nedeniyle de kendisinden aracını kullanmasını istediğini, bunun üzerine inceleme dışı sanık ...'ın aracıyla bahse konu Anatolia isimli gazinoya gittiklerini, inceleme dışı sanık ...'ın orada iş görüşmesi yaptığını, yaklaşık bir saat orada kaldıklarını, inceleme dışı sanık ...'ın bu süre içinde bir miktar daha alkol aldığını, gazinodan çıkınca inceleme dışı sanık ...'ın iyice sarhoş olduğunu fark ettiğini, kendisini arabaya bindirip tekrar Hasköy Mahallesiinde bulunan kahvehanenin önüne gittiklerini, inceleme dışı sanık ...'ın yol boyunca yanında uyduğunu, kendisinin ertesi gün işe gitmesi ve inceleme dışı sanık ...'ın da Çubuk ilçesinde bulunan evine bırakılması gerektiğinden inceleme dışı sanık ...'ın cep telefonundan şoförü olan sanık ...'ı aradığını, sanıktan Hasköy Mahallesiinde bulunan kahvehanenin önüne gelmesini istediğini, ardından bahse konu yerde buluştuklarını, inceleme dışı sanık ...'ın hâlen araçta uyduğunu, aracı sanık ...'a teslim ettiğini, daha sonra da kendi aracı ile evine gittiğini, inceleme dışı sanık ...'ı Çubuk ilçesine sanık ...'ın götürdüğünü, kazayı da muhtemelen onun yaptığını, inceleme dışı sanık ...'ın aşırı derecede alkollü olması nedeniyle ne dediğini bilmeyerek kendisinin adını verdiğini, söz konusu trafik kazasını kendisinin yapmadığını, kazayı daha sonradan polislerin aramasıyla öğrendiğini, kaza yapan araçta bulunan esrar maddesinden haberi olmadığını, esrarın kime ait olduğunu bilmediğini,

İnceleme dışı şikâyetçi Adil Ceyhan 26.09.2016 tarihinde kollukta; 25.09.2013 tarihinde saat 06.30 sıralarında inceleme dışı sanık ...'nın sevk ve idaresindeki ... plaka sayılı özel otomobilin Ankara Bulvarı üzerinde seyir hâlindeyken yapmış olduğu kaza sonucunda yol kenarında bulunan Ceyhanlar Tel Örgü isimli iş yerine ait reklam panosunun, iş yerinin raylı kapısının ve yedi metre uzunluğundaki duvar panelinin zarar gördüğünü, yaklaşık zararın 3.500 TL civarında olduğunu, olay ile ilgili olarak ... plaka sayılı araç sürücüsü olan inceleme dışı sanık ...'dan şikâyetçi olduğunu,

İfade etmişlerdir.

Sanık 12.10.2013 tarihinde kollukta; inceleme dışı sanık ...'yu tanıdığını, yaklaşık bir aydır kendisinin şoförlüğünü yaptığını, olay tarihinde saat 05.00 sıralarında Fatih isimli bir şahsın, inceleme dışı sanık ...'nın telefonundan kendisini arayarak inceleme dışı sanık ... ile birlikte Ankara ili, Çankaya ilçesi, Cebeci Mahallesiinde bulunan Anatolia isimli gazinodan çıktıklarını ve Ankara ili, Keçiören ilçesi, Hasköy Mahallesiinde bulunan, sürekli takıldıkları kahvehaneye doğru gittiklerini söylediğini, ayrıca inceleme dışı sanık ...'ın aşırı derecede alkollü olduğunu belirtip söz konusu kahvehaneye gelmesini istediğini, bahse konu kahvehanenin oraya gittikten bir süre sonra Fatih isimli şahsın araçla geldiğini, aracın sağ ön koltuğunda inceleme dışı sanık ...'nın uyduğunu, görünüşünden aşırı derecede alkollü olduğunun anlaşıldığını, Fatih isimli şahsın sabah işe gideceğini söyleyerek kendisinden inceleme dışı sanık ...'ı Çubuk ilçesine bırakmasını istediğini, bu şahsın teklifini kabul ederek araca bindiğini, Çubuk ilçesine doğru yola çıktıklarını, saat 06.00 sıralarında Yükselen Kolejinin karşısında birden önüne bir karaltı çıkınca ani manevra yaptığını, bunun üzerine direksiyon hâkimiyetini kaybettiğini, ardından araçlarının yoldan çıkarak takla attığını, daha sonra kendi imkânları ile araçtan çıktığını, yaralanmadığını, birden panikleyerek yola çıkıp durdurduğu bir araçla evine gittiğini, kazanın etkisiyle inceleme dışı sanık ...'ı olay yerinde bıraktığını, inceleme dışı sanık ...'ın daha sonradan hastaneye kaldırıldığını ve durumunun iyi olduğunu basından

öğrendiğini, ilk etapta gelip ifade vermediğini, işini kaybetmenin korkusuyla birkaç gün inceleme dışı sanık ...'ın telefonlarına da cevap vermediğini, daha sonra inceleme dışı sanık ...'ın kendisine ifade vermesi gerektiğini söylemesi üzerine karakola geldiğini, kaza sonrasında araçta bulunan esrar maddesinin kendisine ait olmadığını, kimin olduğunu da bilmediğini, araçta esrar bulunduğundan haberi olmadığını,

Mahkemede ise hazırlıkta verdiği ifadesini değiştirmek istediğini, olay tarihinden önce birkaç kez rica üzerine inceleme dışı sanık ...'nın şoförlüğünü yaptığını ancak olay tarihinde inceleme dışı sanık ...'ın şoförü olarak aracını kullanmadığını, bu kişinin maaşlı şoförlüğünü de yapmadığını, olayın kesinlikle kendisi ile bir ilgisinin olmadığını, bu nedenle inceleme dışı sanık ...'ın suçunu da üstlenmediğini, atılı suçlamayı kabul etmediğini, olaydan sonra kendisine gelip ricada buldukları için hazırlıkta o şekilde ifade verdiğini, ancak hazırlık ifadesinin doğru olmadığını, bu nedenle mahkemede verdiği ifadesine itibar edilmesini talep ettiğini,

Savunmuştur.

Uyuşmazlığın çözümünde isabetli bir hukuki sonuca varılabilmesi için öncelikle, sanığa atılı suç üstlenme ve suçluyu kayırma suçları üzerinde durulmasında fayda bulunmaktadır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun ikinci kitabının "Millete ve Devlete Karşı Suçlar ve Son Hükümler" başlıklı dördüncü kısmının "Adliye Karşı Suçlar" başlıklı ikinci bölümünde, "Suç Üstlenme" başlığıyla düzenlenen 270. maddesi;

"Yetkili makamlara, gerçeğe aykırı olarak, suçu işlediğini veya suça katıldığını bildiren kimseye iki yıla kadar hapis cezası verilir. Bu suçun, üstsoy, altsoy, eş veya kardeşi cezadan kurtarmak amacıyla işlenmesi hâlinde; verilecek cezanın dörtte üçü indirilebileceği gibi, tamamen de kaldırılabilir." şeklinde düzenlenmiştir.

Kişinin gerçekte hiç işlenmemiş veya başkası tarafından işlenmiş olan bir suçu kendisinin işlediğinden bahisle bildirimde bulunmasıyla oluşan suç üstlenme suçunun, belli akrabalık ilişkisi içinde bulunan kişilerin cezadan kurtulması amacıyla işlenmesini kanun koyucu cezadan indirim nedeni ya da şahsi cezasızlık hâli olarak kabul etmiştir.

Suç üstlenme, adli makamların hataya düşürülmelerini, isabetsiz hüküm vermelerini ve dolayısıyla itibarlarını kaybetmelerini önlemek amacıyla adliye aleyhine bir suç olarak düzenlenmiştir. Dolayısıyla bu suçun ihdasıyla, adliyenin kişisel bir takım düşüncelerle hataya düşürülmesi önlenmek istenmiştir. İşlemediği bir suçu yetkili makamlar önünde üstlenen fail, yalnız gerçek suç ve suçluları takiple görevli bulunan adli makamların var oluş amaçlarına aykırı hareket etmelerine neden olacaktır. Bu bağlamda, suç üstlenme suçunun hukuki konusu ile; adliye karşı hileli davranışlarla, suçların takibinin saptırılmamasının amaçlanmış olmasından dolayı, Devletin yükümlülüğü olan adil yargılanma hakkının sağlanmasına ilişkin kamusal yarar korunmak istenmiştir.

Suç üstlenme suçu, failin yetkili makamlara gerçeğe aykırı olarak bir suçu işlediğini veya suça katıldığını bildirmesi suretiyle işlenmektedir. Burada failin üstlendiği suç, gerçekte işlenmemiş bir fiile ilişkin olabileceği gibi, işlenmiş bir suç da olabilecektir. Dolayısıyla, failin üstlendiği suça dair gerçeğe aykırılık; üstlenilen fiilin kendisine ya da failine yönelik olabilmektedir (Osman Yaşar - Hasan Tahsin Gökcan - Mustafa Artuç, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, 6. Cilt, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 8149.).

Failin, gerçekte hiç işlenmemiş veya başkası tarafından işlenmiş olan bir suça ilişkin bildirimde bulunduğunu bilerek ve isteyerek hareket etmesi gerekmektedir. TCK'nın 270. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde; "Bu suçun, üstsoy, altsoy, eş veya kardeşi cezadan kurtarmak amacıyla işlenmesi hâlinde; verilecek cezanın dörtte üçü indirilebileceği gibi, tamamen de kaldırılabilir." şeklinde düzenlenen hâl dışında suçun manevi unsurunun oluşabilmesi için genel kast yeterlidir. Fail hangi saikle hareket etmiş olursa olsun suç oluşur. Örneğin, fail cezaevine girdiği takdirde beslenme ve barınma

ihtiyaçlarının giderileceği düşüncesi ile hiç tanımadığı bir kişinin işlediği suçu da üstlenmiş olabilir.

Failin gerçeğe aykırı beyanını yetkili makamlara bildirmesi gerekmektedir. Burada önemli olan husus, kendisine yapılan bildirim hakkında soruşturma başlatmakla ya da bildiri soruşturma yapacak mercie iletmekle yükümlü olan bir makama başvurulmuş olmasıdır. Söz konusu makamlar da CMK'nın 158. maddesinde belirtilmiş olup buna göre konumuza ilişkin olarak bir suça ilişkin ihbar veya şikâyetin, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluk makamlarına yapılabileceği hüküm altına alınmıştır.

TCK'nın 270. maddesinde "suç" tabiri kullanıldığından, bu suçun oluşabilmesi için gereken diğer bir husus; üstlenilen fiilin, ceza hukuku anlamında bir suç teşkil etmesidir. Bu bağlamda kabahatler ve sadece idari yaptırımı gerektiren ihlaller bu suçu oluşturmayacaktır (Osman Yaşar - Hasan Tahsin Gökcan - Mustafa Artuç, s. 8150; Durmuş Tezcan - Mustafa Ruhan Erdem - R. Murat Önok, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 16. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Eylül 2018, s. 1220.).

Uyuşmazlık konusuyla ilgili "Suçluyu kayırma" suçu ise aynı Kanun'un 283. maddesinde;

"(1) Suç işleyen bir kişiye araştırma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulması için imkan sağlayan kimse, altı aydan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suçun kamu görevlisi tarafından göreviyle bağlantılı olarak işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(3) Bu suçun üstsoy, altsoy, eş, kardeş veya diğer suç ortağı tarafından işlenmesi halinde, cezaya hükmolunmaz." şeklinde düzenlenmiştir.

Maddenin gerekçesinde; "Madde metninde, işlenmiş olan bir suçun failine, suçun işlenişine herhangi bir şekilde iştirak etmeksizin, yardımda bulunulması cezaî müeyyide altına alınmıştır. Bununla güdülen amaç, suç işlendikten sonra failin herhangi bir şekilde yardım görmesini engellemektir. Bu suretle ceza adaletinin gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Ceza muhakemesinin amacını oluşturan maddî gerçeğin araştırılıp ortaya çıkarılması ve bu suretle adil bir yargıya varılması, suç şüphesi altında bulunan kişinin dahi esasta menfaatine bir husustur. Çünkü insan şahsiyetinin tekâmülü, ancak hakikat ve adaletle mümkün olabilecektir. Maddî gerçeğin tespitine dayalı olarak mahkemece hükmolunan ceza veya tedbirin infazı, suçlu kişinin işlediği suçtan dolayı içinde bulunduğu kusurluluk durumundan ibra olmasını, yani yeniden topluma kazandırılmasını sağlayacaktır. Bu bakımdan, suç şüphesi altında bulunan kişinin yargılanmasının veya hükümlü kişinin mahkûm olduğu cezanın veya tedbirin infazının engellenmesi, ceza adaletinin gerçekleşmesini engelleyecektir.

Bu suçun konusu, daha önce işlenmiş olan bir suçun işlenişine herhangi bir şekilde iştirak etmiş olan bir kişidir. Kayrılan kişi, önceki suçun faili veya şeriki olabilir. Bu kişi, önceden işlenen bir suçtan mahkûm olmuş bir kişi olabileceği gibi, sadece şüpheli veya sanık olması nedeniyle aranan bir kişi de olabilir.

Sanık veya mahkûm olan kimsenin saklanmasına yönelik her hareket, bu suçun oluşmasını sağlayacaktır. Sanık veya mahkûmun belli bir yerde saklanmasının temin edilmesinden başka; bu kişi, soruşturmanın veya infazın engellenmesi amacıyla örneğin bir başka ülkeye kaçırılmış olabilir. Bu tür fiilleri de söz konusu suç kapsamında değerlendirmek gerekir.

Belirtmek gerekir ki, hakkında tutuklama veya mahkûmiyet kararı verilen kişinin bir yerde barınmasını temin etme durumunda dahi, bu suçun oluştuğunu kabul etmek gerekir.

Bu suçun oluşabilmesi için, kayrılan kişinin araştırma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulması amacıyla hareket edilmesi gerekir. Böyle bir amaç güdülmemekle beraber, kişinin insani mülahazalarla bazı ihtiyaçlarının karşılanmış olması durumunda, söz konusu suç oluşmayacaktır.

Bu suçun faili herkes olabilir. Ancak, izlenen suç siyaseti gereğince, kayırma suçundan dolayı cezalandırılabilmesi için, kişinin önceden işlenmiş olan suça herhangi bir şekilde iştirak etmemiş olması

aranmıştır. Keza, kayırma suçunun konusunu belli akrabalık ilişkisi içinde bulunan kişilerin oluşturması hâlinde de cezaya hükmedilmeyecektir.

Kişinin önceden işlenmiş olan asıl suça fail veya şerik olarak iştirak etmiş olması veya suçun konusunu oluşturan kişilerle belli akrabalık ilişkisi içinde bulunması, bu suç açısından sadece bir şahsî cezasızlık sebebi oluşturmaktadır. Şahsî cezasızlık sebebinin bulunduğu hâllerde işlenen fiil suç ve dolayısıyla haksızlık oluşturma özelliğini muhafaza etmektedir. Ancak, kişinin ceza hukuku açısından sorumluluğu cihetine gidilmemektedir." şeklinde açıklamalar yapılmıştır.

Suçluyu kayırma suçu, adliyeye karşı işlenen suçlar arasında düzenlenen suçlardan biri olarak suçların önlenmesi ve adil yargılanma, ceza adaletini gerçekleştirmeyi amaçlayan adliyenin saygınlığı, adil, dürüst ve usulüne uygun bir yargılama anlamında adliye, adliyenin ceza muhakemesini düzgün bir biçimde yürütmesine ilişkin menfaatini koruma altına almak amacıyla Kanun'da bağımsız bir suç olarak düzenlenmiştir. Bu suçun faili herhangi bir kimse olabilir. Ancak failin önceden işlenmiş olan suçun faili veya şeriki olmaması zorunludur. Failin kamu görevlisi olması ve suçun görevle bağlantılı olarak işlenmesi ikinci fıkradaki nitelikli hâli oluşturmaktadır. Son fıkra ise şahsi cezasızlık hâline ilişkindir.

"Suçluyu kayırma" kavramı Kanun'da tanımlanmamış, ancak suç tipinin işlenebilmesi için çeşitli hareketler öngörülmüştür. Suç kapsamında yaptırım altına alınan fiil, suç işleyen bir kişiye araştırma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulması için imkân sağlamaktır. Madde metninde imkân sağlamanın hangi şekilde değil, hangi amaçla gerçekleşmesi gerektiği düzenlenmiştir. İmkân sağlamaya örnek olarak şüpheli, sanık veya mahkûmun saklanması, ele geçirilmesinin engellenmesi, bu amaçlarla ona imkân sağlanması gösterilmiştir. Sahte deliller uydurmak, mevcut delilleri gizlemek, değiştirmek, ortadan kaldırmak gibi davranışların bu kapsamda değerlendirilmesinin mümkün olduğu ifade edilebilir. Suçluyu kayırma suçu, Kanun'da seçimlik hareketli, ancak her bir seçimlik hareket bakımından serbest hareketli bir suç olarak düzenlenmiştir. Yani failin, suçluyu araştırma, yakalama, tutuklama, hükmün infazından kurtulması için imkân sağlayıcı her türlü hareketi madde kapsamında cezalandırılmaktadır (Zahit Yılmaz, Suçluyu Kayırma Suçu, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.18, s.1.).

Fail, yaptığı yardım ile suç işleyen bir kişiye, araştırma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulması için imkân sağladığını bilerek ve isteyerek hareket etmelidir. Dolayısıyla failde, maddede belirtilen hususlarda imkân sağlama maksadının diğer bir ifade ile özel kastın bulunması gerekmektedir. Bu nedenle söz konusu suç genel kastla işlenemez (Osman Yaşar, Hasan Tahsin Gökcan, Mustafa Artuç, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, 6. Cilt, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 8389; Yener Ünver, TCK'da Düzenlenen Adliyeye Karşı Suçlar, 5. Baskı, Seçkin Hukuk, Ankara, 2019, s. 486.). Gereğede de böyle bir amaç güdülmemekle beraber, kişinin insani mülahazalarla bazı ihtiyaçlarının karşılanmış olması durumunda, söz konusu suçun oluşmayacağı belirtilmiştir.

Görüldüğü üzere, iki ayrı suç tipi olarak düzenlenen suç üstlenme ve suçluyu kayırma suçları, işlenen suçun gerçek faili hakkında bir araştırma, soruşturma ya da kovuşturma yapılamaması sonucunu doğursalar da suç üstlenme suçunda, suçu üstlenen fail üstlendiği suç nedeniyle soruşturma veya kovuşturmaya maruz kaldığı hâlde, suçluyu kayırma suçunda kayıran fail, kayırdığı kişinin işlediği suçu üzerine almamakta ve kayırılan kişinin işlediği suçtan dolayı kendisi hakkında bir soruşturma veya kovuşturma yapılmamaktadır.

Bu aşamada "farklı neviden fikri içtima" ve "görünüşte içtima" kavramlarına değinilmesinde fayda bulunmaktadır.

Tek fiille birden fazla suç normunun ihlali hâlinde, bu normlar arasındaki içtima ilişkisi ya "farklı neviden fikri içtima" ya da "görünüşte içtima" kapsamında kalmaktadır.

Farklı neviden fikri içtima TCK'nın 44. maddesinde; "İşlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır" şeklinde

düzenlenmiş olup bu hükmün uygulanabilmesi için işlenen bir fiille birden fazla farklı suçun oluşması gerekmektedir. Kanun koyucu, işlediği bir fiille birden fazla farklı suç işleyen failin, fiilin tek olması nedeniyle en ağır ceza ile cezalandırılmasını yeterli görmüş, bu şekilde "non bis in idem" kuralı gereğince bir fiilden dolayı kişinin birden fazla cezalandırılmasının da önüne geçilmesini amaçlamış, "erime sistemi"ni benimsemek suretiyle, bu suçlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı ceza verilmesi ile yetinilmesini tercih etmiştir.

Görünüşte içtima ise çeşitli normların aynı fiille ilgili görünmelerine rağmen, aslında bunlardan yalnız birinin uygulanabilmesidir (Kayıhan İçel, Suçların İctimai, İstanbul, 1972, s. 167.). Görünüşte içtima kanunda düzenlenmemiştir, ancak ceza normlarının birbirleriyle olan ilişkisi ve bunların yorumundan aynı fiille ilgili görülen çeşitli normlardan sadece birinin uygulanabileceği sonucuna varmak mümkün olduğundan, kanun koyucunun görünüşte içtima şekillerine yer vermesi gerekmemektedir (Mahmut Koca-İlhan Üzülmüş, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, Ankara Eylül 2015, 8. Bası, s. 519.).

Fikri içtima ve görünüşte içtimanın ortak özelliği fiilin tek ve aynı olmasıdır. Ancak fikri içtima hükmünün uygulanabilmesi için görünüşte içtima hâllerinden birinin bulunmaması gerekmektedir. Bu nedenle, tek fiille ilgili suç tipleri arasında öncelikle görünüşte içtima ilişkisinin bulunup bulunmadığının tespiti gerekli olup görünüşte içtima ilişkisinin bulunması, fikri içtima hükmünün uygulanmasına engel teşkil eder. Fikri içtimanın görünüşte içtimadan en önemli farkı, fikri içtima hâlinde sebebiyet verilen suç tiplerine ilişkin normların hepsinin uygulanabilmesine karşılık görünüşte içtimada normlardan sadece birinin uygulanabilir olmasıdır. Başka bir deyişle, görünüşte içtima hâlinde gerçekte sadece bir norm ihlal edilmekte olup diğer normların ihlali sadece görünüştedir. Çünkü suç tiplerine ilişkin normların hepsi fiilin haksızlık muhtevasını tümü ile kapsamakla beraber gerçekte uygulanacak olan norm, haksızlık muhtevası itibarı ile diğer normları da tüketmekte, tüm normlar haksızlık ilişkisi bakımından tamamen örtüşmektedir. Dolayısıyla, normlardan sadece biri gerçekte uygulanma kabiliyetine sahiptir (Neslihan Göktürk, Fikri İctima, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s. 73-74.).

Görünüşte içtima hâllerinde hangi kanunun uygulanması gerektiği, "tüketen-tüketilen norm ilişkisi", "yardımcı (tali) normun sonralığı" ve "özel normun önceliği" gibi ilkelere göre belirlenmektedir. Konumuzla ilgisi bakımından "özel normun önceliği" ilkesi üzerinde durulması gerekmektedir.

Genel norm ile aynı hukuki yararı koruyan özel norm, genel normun tüm unsurlarını taşımakla birlikte genel normda yer almayan özel bazı unsurları da ihtiva etmektedir. Böyle bir durumda "özel normun önceliği" ilkesi uyarınca olaya genel norm değil özel norm uygulanacaktır. Suçun temel ve nitelikli hâlleri arasındaki ilişki, özgü suç ve genel suç arasındaki ilişki ile genel ve özel kanun arasındaki ilişki, özel-genel norm ilişkisi içinde değerlendirilmektedir (M. Emin Artuk-A. Gökçen- A. Caner Yenidünya, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 8. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 636; Veli Özer Özbek, Mehmet Nihat Kanbur, Koray Doğan, Pınar Bacaksız, İlker Tepe, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, 6. Bası, 2015, s. 612-613; Berrin Akbulut, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 3. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016, s. 685-686; Mahmut Koca-İlhan Üzülmüş, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, 8. Bası, Ankara, 2015, s.520.). Diğer bir ifade ile özel norm-genel norm türünde bir içtima ilişkisinin söz konusu olabilmesi için özel normun ihlal edildiği her durumda genel normun da evleviyetle ihlal edilmiş olması gerekir. Örneğin, 5237 sayılı Kanun'da zimmet suçunu düzenleyen 247. madde hükmü genel norm niteliğinde iken 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 160. maddesinde düzenlenmiş olan zimmet suçu özel norm niteliği taşıdığından, Bankacılık Kanunu kapsamındaki bir banka görevlisinin zimmet suçunu işlemesi durumunda özel normun önceliği ilkesi gereğince 5237 sayılı TCK'nın 247. maddesi değil Bankacılık Kanunu'nun ilgili hükmü uygulanmalıdır.

Bu itibarla, suç üstlenme suçunun oluştuğu her durumda suçluyu kayırma suçunun da oluştuğundan söz edilemeyeceğinden, yasal unsurları bakımından farklılık gösteren suç üstlenme suçu ile suçluyu kayırma suçu arasında özel norm-genel norm türünde bir görünüşte içtima ilişkisinin söz konusu olmadığı kabul edilmelidir.

Diğer taraftan suçluyu kayırma suçunun suç üstlenmek suretiyle işlendiği durumlarda hem suç üstlenme suçu hem de suçluyu kayırma suçu oluşmaktadır. Bu durumda TCK'nın 44. maddesinde düzenlenen "Fikri içtima" kuralı uyarınca işlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren failin, TCK'nın 270. maddesinde düzenlenen "Suç üstlenme" suçuna göre daha ağır cezayı gerektiren "Suçluyu kayırma" suçundan TCK'nın 283/1. maddesi uyarınca cezalandırılması gerekmektedir. Böyle bir durumda suç üstlenme suçunun suçluyu kayırma suçuna göre özel norm niteliğinde olduğu kabul edilerek, suçluyu kayırma suçunu suç üstlenmek suretiyle işleyen failin daha az ceza gerektiren suç üstlenme suçundan sorumlu tutulup aynı saikle hareket eden diğer failerin (sanık veya mahkûmu saklayan, başka bir ülkeye kaçıran vb.) daha ağır cezayı gerektiren suçluyu kayırma suçundan sorumlu tutulmaları kanun koyucunun amacı ile bağdaşmayacağı gibi ceza adaletinin sağlanması için de zedenlenmesine yol açacaktır.

Son olarak, sanığın somut olayda inceleme dışı sanık ... tarafından işlenen trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunu, yetkili makamlara gerçeğe aykırı olarak kendisinin işlediğini bildirmekten ibaret fiilinin ceza hukuku anlamında suç teşkil edip etmediğinin belirlenmesi ve bu bağlamda uyuşmazlığın çözümü açısından, alkollü araç kullanımı sırasında gerçekleşen trafik kazalarındaki cezai sorumluluğa dair yasal düzenlemeler üzerinde de durulmalıdır.

5237 sayılı TCK'nın "Trafik güvenliğini tehlikeye sokma" başlıklı 179. maddesinin üçüncü fıkrasında; "Alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek hâlde olmasına rağmen araç kullanan kişi yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır." hükmüne yer verilip, fıkranın uygulanma şartları ise gerekçesinde; "Alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek hâlde olmasına rağmen araç kullanan kişinin cezalandırılması öngörülmüştür. Bu bakımdan, örneğin, uzun süre araç kullanmak dolayısıyla yorgun ve uykusuz olan kişilerin araç kullanmaya devam etmesi hâlinde de bu suçun oluştuğunu kabul etmek gerekir." şeklinde açıklanmıştır.

TCK'nın 179. maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenen suçun faili, alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek hâlde olmasına rağmen araç kullanan kişidir. Suçun oluşması için tek başına alkol veya uyuşturucu madde etkisinde araç kullanmak yeterli olmayıp ayrıca kişinin alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edip edemeyeceğinin, diğer bir deyişle güvenli araç kullanıp kullanamayacağının tespit edilmesi gerekmektedir (Ömer Metehan Aynural, Soyut Tehlike Bağlamında Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçu (TCK 179/3), On İki Levha Yayıncılık AŞ, 1. Baskı, İstanbul, Mart 2018, s. 42-45.).

TCK'nın 179/3. maddesinde sözü edilen alkol, alkollü içki yapımında kullanılan alkol türü olan etanoldür (etil alkol). Promil ise, alınan alkolün 100 mililitre kandaki oranını miligram cinsinden gösteren ölçü birimidir. Alkolün ağırlığı, kanın ise hacmi dikkate alınarak kurulan orantı üzerinden kandaki alkolün promil cinsinden seviyesi belirlenir. Örneğin 0,40 promil, 100 mililitre kanda 40 miligram alkol bulunduğunu gösterir. Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulunca vücuda alınan etil alkolün kandaki seviyesinin ortalama olarak saatte 0,15 promil azaldığının tıbben bilindiği belirtilmektedir.

Maddede hangi orandaki alkolün güvenli araç kullanma yeteneğini ortadan kaldıracığına ilişkin bir ölçüt belirlenmemiştir. Bu nedenle somut olaydaki durumun araştırılması gerekmektedir. Esasen bilimsel olarak da kanda bulunan belirli bir alkol oranının her insanda aynı sonuca yol açtığı söylenemez. Bunda kişinin bünyesel özellikleri, yaşı, cinsiyeti, alkol kullanma sıklığı vb. etmenler rol oynamaktadır. Kandaki alkol oranı, olay tarihi itibarıyla saptanabilmelidir. Önemli olan, suç oluşturduğu kabul edilen davranışın icra edildiği sırada failin kanındaki alkol oranıdır. Kandaki alkol oranının her saat için ortalama 0,15 promil azaldığının bilimsel olarak kabul edilmesi nedeniyle olaydan sonraki saatlerde yapılacak ölçümlerde bu hususun gözetilmesi gerekir. Hâkim, alkol oranını, olay tutanağını, bilimsel görüşleri ve failin aracı kullanma şekli, olay sonrasındaki konuşmaları ve diğer hareketleri gibi harici davranışlarına ilişkin tanık gözlemlerini değerlendirerek suçun oluşup oluşmadığını takdir etmelidir. Önemli olan husus, alkol oranı ve failin olay sırasındaki davranışları gibi bilgilerden hareketle alınan alkol nedeniyle aracı güvenli

kullanma yeteneğinin azaldığının tespit edilebilmesidir (Osman Yaşar - Hasan Tahsin Gökcan - Mustafa Artuç, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, 4. Cilt, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 5525-5531.).

Öte yandan, Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulu tarafından, 0,30 promil ve altında kan alkol düzeyine sahip olan kişilerin aksi ispatlanmadıkça güvenli sürüş (araç kullanma) yeteneklerinin bozulmadığının, 1,01 promil ve üzerinde kan alkol düzeyine sahip sürücülerin ise bireysel farklılıkları ortadan kaldıracabilecek ölçüde alkollü olduklarının ve bu seviyede alkol tesiri altındaki sürücülerin emniyetli sürüş yeteneklerinin olumsuz olarak etkilendiğinin kabulü gerektiği, 0,31-1,00 promil kan alkol seviyesine sahip sürücülerin ise güvenli sürüş yeteneğini kaybedip kaybetmedikleri hususunun ivedilikle yapılacak detaylı bir hekim muayenesi ile tespit edilmesi gerektiği belirtilmekteydi (Faruk Aşıcıoğlu - Belkıs Yapar - Aliye Tütüncüler - Ahmet Belce, Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçu Açısından Alkol, Adli Tıp Dergisi, cilt 23, sayı 3, 2009, s. 15.).

Yine, Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulunca, belirlenen alkol seviyesine göre bulguların ortaya çıkma eşiğinde sayılan etkenlere bağlı olarak değişebilen derecelerde bireysel farklılıklar görülmekle birlikte; düşük konsantrasyondan itibaren alkol düzeyinin artışı ile paralel olarak artan derecelerde gevşeme, dikkat azalması, cesaretlenme, çevresel uyarıların algılanmasında yavaşlama, göz ve beyin arasındaki iletişim süresinde uzama, algılanan çevresel uyarıların beyinde işlenmiş veriler hâline dönüşmesinde gecikme dolayısıyla uyarılara karşı reaksiyon zamanında uzama, beyinciğin etkilenmesi suretiyle denge ve koordinasyonun olumsuz yönde etkilenmesi, ani karar verebilme, direksiyon ve fren kontrolü gibi birden fazla hareketi bir arada yapabilme kabiliyetinde azalma, uyarıların erken fark edip doğru tepkiler verme, istemli göz hareketleri, gözün takip yeteneği, karanlığa adaptasyon, hız ve mesafe tayini gibi becerilerde olumsuz yönde etkilenme, istemsiz göz hareketlerinin ortaya çıkması, uykuya meyil gibi belirtilerin oluştuğu, bu durumdaki bir sürücünün risk alma eğiliminin arttığı, sürüşle ilgili becerilerinde azalma olduğu ve kaza ihtimalinin arttığına bilimsel olarak kabul edildiği belirtilmiştir.

Diğer taraftan 2918 sayılı Kanun'un "Alkollü içki, uyuşturucu veya keyif verici maddelerin etkisi altında araç sürme yasağı" başlıklı 48. maddesi;

"Uyuşturucu veya keyif verici maddeleri almış olanlar ile alkollü içki almış olması nedeniyle güvenli sürme yeteneklerini kaybetmiş kişilerin kara yolunda araç sürmeleri yasaktır.

Uyuşturucu veya keyif verici maddelerin cinsleri ile alkollü içkilerin etki dereceleri ve kandaki miktarlarını tespit amacıyla, trafik zabıtasınca teknik cihazlar kullanılır. Tespit usulleri ve muayene şartları, Sağlık Bakanlığının görüşüne uygun olarak hazırlanacak yönetmelikte düzenlenir.

Bu madde hükmüne uymayan sürücüler derhal araç kullanmaktan men olunur.

Toplu taşıma araçlarında sigara içilemez. Sigara içenler hakkında 4207 sayılı Tütün Mamüllerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanun hükümleri uygulanır.

Yönetmelik ile belirtilen miktarların üzerinde alkollü araç kullandığı tespit edilen sürücülerin, suçun işlendiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içinde; birinci defasında sürücü belgeleri altı ay süreyle geri alınır ve haklarında 265 300 000 lira para cezası uygulanır. İkinci defasında sürücü belgeleri iki yıl süreyle geri alınır ve haklarında 332 600 000 lira para cezası uygulanır ve bu sürücüler Sağlık Bakanlığınca, esas ve usulleri Sağlık ve İçişleri Bakanlıklarınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilen sürücü davranışlarını geliştirme eğitimine tabi tutulurlar, eğitimi başarıyla tamamlayanların belgeleri süresi sonunda iade edilir. Üç veya üçten fazlasında ise, sürücü belgeleri beş yıl süreyle geri alınır ve altı aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis cezası ile birlikte 532 600 000 lira hafif para cezası uygulanır. Ayrıca, psiko-teknik değerlendirme ve psikiyatri uzmanı muayenesine tabi tutulurlar. Bu değerlendirme ve muayene sonrasında uygun görülürse, geri alma süresi sonunda sürücü belgeleri iade edilir. Psiko-teknik değerlendirme ve psikiyatri uzmanı muayenesinin yapılmasına dair esas ve usuller yönetmelikte gösterilir.

Uyuşturucu ve keyif verici maddeleri alarak araç kullananlara, eylemi başka bir suç oluştursa bile ayrıca,

altı ay hafif hapis cezası ile birlikte 532 600 000 lira hafif para cezası uygulanır ve sürücü belgeleri süresiz olarak geri alınır." şeklinde iken 11.06.2013 tarihli ve 28674 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6487 sayılı Kanun'un 19. maddesi ile 2918 sayılı Kanun'un 48. maddesinin başlığı "Alkol, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin etkisi altında araç sürme yasağı" olarak, metni de;

"Uyuşturucu veya uyarıcı maddeleri almış olan sürücüler ile alkollü olan sürücülerin karayolunda araç sürmeleri yasaktır.

Uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılıp kullanılmadığı ya da alkolün kandaki miktarını tespit amacıyla, kollukça teknik cihazlar kullanılır.

Kişinin yaralanmak veya ölümlü ya da kollukça müdahil olunan maddi hasarlı trafik kazasına karışması hâlinde, ikinci fıkrada belirtilen muayeneye tabi tutulması zorunludur. Teknik cihaz ile yapılan ölçüme itiraz eden veya bu cihaz ile ölçüm yapılmasına müsaade etmeyen bu sürücüler, en yakın adli tıp kurumuna veya adli tabipliğe veya Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık kuruluşlarına götürülerek uyuşturucu veya uyarıcı madde ya da alkol tespitinde kullanılmak üzere vücutlarından kan, tükürük veya idrar gibi örnekler alınır. Bu işlem bakımından 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 75 inci maddesi hükümleri, beşinci fıkrası hariç olmak üzere uygulanır.

Trafik kazası sonucunda kişinin ölmesi veya teknik cihaza üfleyemeyecek kadar yaralanmış olması hâlinde, üçüncü fıkra hükümlerine göre bu kişilerden kan, tükürük veya idrar gibi örnekler alınır.

Yapılan tespit sonucunda, 0.50 promilin üzerinde alkollü olarak araç kullandığı tespit edilen sürücüler hakkında, fiili bir suç oluştursa bile, 700 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgesi altı ay süreyle geri alınır. Hususi otomobil dışındaki araçları alkollü olarak kullanan sürücüler bakımından promil alt sınırı 0.21 olarak uygulanır. Alkollü olarak araç kullanma nedeniyle sürücü belgesi geri alınan kişiye, son ihlalin gerçekleştiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içinde; ikinci defasında 877 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgeleri iki yıl süreyle, üç veya üçten fazlasında ise, 1.407 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgeleri her seferinde beşer yıl süreyle geri alınır. Sürücü belgelerinin herhangi bir nedenle geçici olarak geri alınmış olması hâlinde belirtilen süreler, geçici alma süresinin bitiminde başlar.

Yapılan tespit sonucunda, 1.00 promilin üzerinde alkollü olduğu tespit edilen sürücüler hakkında ayrıca Türk Ceza Kanununun 179 uncu maddesinin üçüncü fıkrası hükümleri uygulanır.

Hususi otomobil sürücülerini bakımından 0.50 promilin, diğer araç sürücülerini bakımından 0.20 promilin üzerinde alkollü olan sürücülerin trafik kazasına sebebiyet vermesi hâlinde, ayrıca Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde aldığı tespit edilen sürücülere 3.600 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgesi beş yıl süreyle geri alınır. Bu kişiler hakkında ayrıca Türk Ceza Kanunu hükümleri uygulanır.

Uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılıp kullanılmadığı ya da alkolün kandaki miktarını tespit amacıyla, kollukça teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmeyen sürücülere 2000 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgesi iki yıl süreyle geri alınır.

Sürücünün uyuşturucu veya uyarıcı madde kullandığından şüphe edilmesi hâlinde 5271 sayılı Kanunun adli kolluğa ilişkin hükümleri uygulanır.

Alkollü olarak araç kullanması nedeniyle son ihlalin gerçekleştiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içinde sürücü belgeleri ikinci defa geri alınan sürücüler Sağlık Bakanlığınca, usul ve esasları İçişleri, Millî Eğitim ve Sağlık bakanlıklarınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilen sürücü davranışlarını geliştirme eğitimine; üç veya üçten fazla geri alınan sürücüler ise psiko-teknik değerlendirmeye ve psikiyatri uzmanının muayenesine tabi tutulurlar.

Sürücü belgelerinin geçici geri alma işlemleri bu Kanunun 6 ncı maddesinde sayılan görevliler tarafından

yapılır.

Bu madde hükümlerine göre geri alınan sürücü belgesinin iade edilebilmesi için; ilgili kişi hakkında trafik kurallarına aykırılık dolayısıyla bu Kanun hükümlerine göre verilmiş olan idari para cezalarının tamamının tahsil edilmiş olması; uyuşturucu veya uyarıcı madde alması nedeniyle sürücü belgesi geri alınanların ayrıca sürücü olmasında sakınca bulunmadığına dair resmi sağlık kurumlarından alınmış sağlık kurulu raporunun ibraz edilmesi şarttır.

Alkol, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin tespiti için kullanılacak teknik cihazların sahip olacağı asgari koşullar ile diğer usul ve esaslar yönetmelikte gösterilir." şeklinde değiştirilmiş olup maddenin 6. fıkrasında, yapılan tespit sonucunda kandaki alkol miktarı 1,00 promilin üzerinde çıkan sürücüler hakkında TCK'nın 179. maddesinin 3. fıkrası hükümlerinin uygulanacağı, 7. fıkrasında ise hususi otomobil sürücüleri bakımından 0,50 promilin, diğer araç sürücüleri bakımından 0,20 promilin üzerinde alkollü olan sürücülerin trafik kazasına sebebiyet vermeleri hâlinde, ayrıca TCK'nın ilgili hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Düzenlemenin yürürlüğe girdiği 11.06.2013 tarihinde ve sonrasında gerçekleştirilen eylemlerin zikredilen suçu oluşturup oluşturmadığına ilişkin hâkim tarafından yapılacak değerlendirmede "6487 sayılı Kanun'un 19. maddesi ile değişik 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48/6. maddesi; '1.00 promilin üzerinde alkollü olduğu tespit edilen sürücüler hakkında ayrıca Türk Ceza Kanununun 179 uncu maddesinin üçüncü fıkrası hükümleri uygulanır.' şeklinde düzenlenmiş olup, bu maddeye göre sürücünün 1.00 promilin üzerinde alkollü şekilde araç kullanmasının atılı suçun oluşması için yeterli olduğu...tespit edilen alkol promil miktarının 1.00 promilin altında olması hâlinde ne yapılacağı hususuna gelince; 2918 sayılı Kanun'un...48. maddesinin 7. fıkrasında; hususi otomobil sürücüleri bakımından 0,50 promilin, diğer araç sürücüleri bakımından 0,20 promilin üzerinde alkollü olan sürücülerin trafik kazasına sebebiyet vermesi hâlinde, ayrıca Türk Ceza Kanunu'nun ilgili hükümlerinin uygulanacağı belirtildiğinden, burada taksirle öldürme ve yaralama suçlarında bilinçli taksir hâlinde farklı olarak, maddi hasarlı kazaya karışan bir otomobil sürücüsünün alkol promil miktarının 0,50 promilin üzerinde, yine maddi hasarlı bir trafik kazasına karışan diğer araç sürücülerinin ise alkol promil miktarının 0,20 promilin üzerinde olması hâlinde, 2918 sayılı Kanun'un 48. maddesinin 7. fıkrası kapsamında, TCK'nın 179. maddesinin 3. fıkrasında belirtilen suçun oluştuğu kabul edilecektir." (Serap Kaygusuz, Yargıtay Uygulamaları Kapsamında Taksirle Öldürme Taksirle Yaralama Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, s. 687.).

2918 sayılı Kanun'un 48. maddesinin değiştirilmesinden önceki dönemde gerçekleştirilen eylemler yönünden ise Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulunun bilimsel değerlendirmeleri de dikkate alınarak, kanında 0,30 promil ve altında alkol tespit edilen kişilerin aksi ispatlanmadıkça emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edecek durumda oldukları, kanında 0,31 - 1,00 promil alkol tespit edilen kişilerin emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edip edemeyecek hâlde olup olmadıkları hususunun olaydan sonra en kısa sürede yapılacak ayrıntılı bir doktor muayenesiyle belirlenmesi gerektiği, bunun mümkün olmadığı hâllerde bu hususun failin olay sırasındaki davranışları değerlendirilmek suretiyle belirlenebileceği, kanında 1,01 promil ve üzerinde alkol tespit edilen kişilerin ise her hâlükârda emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek hâlde oldukları kabul edilmelidir.

Nitekim, Ceza Genel Kurulunun 04.12.2018 tarihli ve 708-608 sayılı kararında da aynı sonuca ulaşılmıştır.

Ceza Genel Kurulunun 21.05.2020 tarihli ve 23-227 sayılı kararında da uygulanan yasa maddeleri ve hukuk kurulları aynı olmakla birlikte TCK'nın 44. maddesi uygulanırken daha ağır cezayı gerektiren suç belirleme bakımından o olayda baba-oğul ilişkisi nedeniyle TCK'nın 273. maddesinin 3. fıkrasının uygulama koşulları bulunduğundan daha ağır cezayı gerektiren suç "suç üstlenme" suçu olup olaylar farklı özellik taşıdığından içtihat çelişkisinden söz edilemez.

Bu açıklamalar ışığında uyuşmazlık konusu değerlendirildiğinde;

09.2013 tarihinde saat 06.00 sıralarında 1,80 promil alkollü olması nedeniyle emniyetli bir şekilde araç kullanamayacak hâlde bulunan inceleme dışı sanık ...'nın ... plaka sayılı araçla, tek başına Ankara ilinden, Çubuk ilçesine doğru seyir hâlindeyken direksiyon hâkimiyetini kaybederek yoldan çıktığı, ardından yolun sağ tarafında bulunan yaya kaldırımı ile "Ceyhanlar Tel Örgü" isimli iş yerinin sürgülü demir kapısına, beton duvarına ardından da reklam panosuna çarptığı, bu olay sonucunda inceleme dışı sanık ...'nın basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek şekilde yaralandığı, 12.10.2013 tarihinde Çubuk Polis Merkezi Amirliğine müracaat eden sanık ...'ın alınan ifadesinde ise olay günü inceleme dışı sanık ...'nin kullandığı aracı gerçeğe aykırı olarak kendisinin kullandığını, aracın ön yolcu koltuğunda da inceleme dışı sanık ...'nin bulunduğunu ve kazayı kendisinin yaptığını beyan ettiği anlaşılan olayda; kaza anında 1,80 promil alkollü olması nedeniyle emniyetli bir şekilde araç kullanamayacak hâlde bulunan inceleme dışı sanık ... yönünden sübut bulan trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunun olay günü alkol veya uyuşturucu madde etkisi altında olduğuna ilişkin tespit bulunmayan sanık ... bakımından oluşmayacağı, söz konusu eylemin kasıtlı bir fiille işlenmemesi nedeniyle de mala zarar verme suçundan bahsedilemeyeceğinden sanığın kendisi hakkında ceza hukuku anlamında suç teşkil etmeyen bir fiili üstlenmekten ibaret eyleminin "Suç üstlenme" suçunu oluşturmayacağı düşünülebilir ise de kaza nedeniyle inceleme dışı sanık ...'nin yaralanması nedeniyle takibi şikâyete bağlı olsa da olayda taksirle yaralama suçu olduğundan, sonuç itibarıyla yetkili makamlara gerçeğe aykırı olarak taksirle yaralama suçunu işlediğini bildirmiş sayılan sanığın eyleminin bu yönüyle "Suç üstlenme" suçunu oluşturduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan sanık ...'ın gerçeğe aykırı olarak kazaya karışan aracı kendisinin kullandığını beyan etmekten ibaret eyleminin, 1,80 promil alkollü şekilde araç kullanan inceleme dışı sanık ... hakkında trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan araştırma, soruşturma ya da kovuşturma yapılmasını engellemek suretiyle "Suçluyu kayırma" suçunu da oluşturduğu görülmektedir. Her iki suç tipi arasında özel norm-genel norm türünde bir görünüşte içtima ilişkisi de söz konusu olmadığından bu durumda TCK'nın 44. maddesinde düzenlenen "Fikri içtima" kuralı uyarınca işlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren sanık ...'ın, TCK'nın 270. maddesinde düzenlenen "Suç üstlenme" suçuna göre daha ağır cezayı gerektiren "Suçluyu kayırma" suçundan TCK'nın 283/1. maddesi uyarınca cezalandırılması gerekmektedir.

Bu itibarla, haklı nedene dayanmayan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının reddine karar verilmelidir.

Çoğunluk görüşüne katılmayan Ceza Genel Kurulu Üyesi ...;

"Failin, suçluyu kayırma saikiyle şüpheliyi veya sanığı araştırılmaktan, yakalanmaktan, tutuklanmaktan kurtulması için, suç üstlenmek suretiyle imkân sağlaması fiilinde özel norm-genel norm ilişkisi vardır şöyle ki;

Failin gerçekleştirdiği aynı eyleme görünüşte uygulanabilir normlardan birisinin diğer normun unsurları yanında buna ek bazı unsur ve özellikleri içermesi hâlinde özel norm – genel norm ilişkisi söz konusu olur. Bu durumda, özel normun önceliği ilkesi gereğince eyleme uygulanması mümkün olan genel norm uygulanmayarak, bu eylem ve benzerlerinin özelliklerine uygun olan özel norm uygulama alanı bulur. Özel normun önceliği ilkesinin geçerli olabilmesi için gerekli olan ilk koşul özel normun ve genel normun aynı hukuksal değeri korumasıdır. Bu denudation ikinci koşul ise özel norm, genel normun tüm unsurlarını kapsamlı ve ayrıca bazı özel unsurları da içeriğinde taşımalıdır (İçel, Kayıhan, Görünüşte Birleşme (İçtima) İlkeleri ve Yeni Türk Ceza Kanunu.).

TCK'nın 270. maddesinde düzenlenmiş olan suç üstlenme suçu, gerçek faile karşı ceza soruşturması ve kovuşturmasına engel olan bir fiildir. Suç üstlenme suçunda kişinin kendi kendini gerçeğe aykırılıkla işlemediği bir suçun faili olarak ihbar etmesi söz konusu olup adliye bu açıdan aldatılmaktadır. Diğer yandan bu suçta, hakikate aykırı olarak gerçek suçluya ya da suç ortağına karşı ceza soruşturması engellenmiş olduğundan söz konusu suç hakkında suçu üstlenen kişi bakımından herhangi bir ceza soruşturmasının başlamamış olması gereklidir.

TCK'nın 283. maddesinde düzenlenmiş olan suçluyu kayırma suçunda ise fiil 'Suç işleyen bir kişiye

araştırma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulması için imkân sağlayan...' olarak tanımlanmıştır. Sağlanan ya da sağlanmaya teşebbüs edilen 'İmkân'ın özelliği ise bir ceza soruşturmasında şüpheli olan kişinin araştırılmasına, yakalanmasına, hakkında verilmiş tutuklama kararının infazına; yine kovuşturma evresinde sanığın yakalanmasına, hakkında verilmiş tutuklama kararının infazına; kovuşturma evresinden sonra ise hakkında mahkûmiyet hükmü verilmiş kişinin, diğer deyişle hükümlünün cezasının infazına engel olabilmidir.

Her iki suç da 5237 s. TCK'da 'Adliyeye Karşı Suçlar' bölümünde yer almıştır. Adliyeye karşı suçlarda; hukuk ve adalet aldatılmaktadır. Dolayısıyla TCK'nın 283. maddesindeki suçluyu kayırma suçu, maddenin başlığının da işaret ettiği gibi, maddenin içeriğinde sınırlı ceza muhakemesi ve infaz işlemlerini engellemeyi, suçluyu kayırma saikiyle ve bu işlemlerden şüphelinin veya sanığın veya hükümlünün kurtulması amacıyla özel kastla işlenebilirken, TCK'nın 270. maddesindeki suç tipinde özel kastı gösteren bir unsur yoktur. Bu bakımdan TCK'nın 270. maddesindeki suç üstlenme suçu herhangi bir saik veya amaçla işlenebilir; bu bakımdan kast, genel kاستtır. Suçluyu kayırma saikiyle, onun TCK'nın 283. maddesindeki ceza muhakemesi işlemlerinden ya da infazdan kurtulmasını sağlama amacı da suç üstlenme suçundaki herhangi bir saik veya amaç kavramı içinde yer alır doğal olarak. Bu nedenle, failin, suçluyu kayırma saikiyle şüphelinin veya sanığın araştırılmaktan, yakalanmaktan, tutuklanmaktan veya hükümlünün infazdan kurtulması için, suç üstlenmek suretiyle imkân sağlaması fiilinde özel norm ilişkisi ortaya çıkar. Sonuç olarak özetlemek gerekir ise; TCK'nın 270. maddesindeki suç üstlenme suçu, TCK'nın 283. maddesindeki suçluyu kayırma suçuna göre özel norm özelliği sergiler. Bu nedenle -hangi saik ve/veya amaçla olursa olsun- ehliyetsiz ve/veya alkollü araç kullanan ve yaralanmalı bir kaza yapan kişinin suçunu, ister en başında isterse de ceza soruşturması başladıktan sonra üstlenen diğer kişi, özel normun genel norma önceliği ilkesi gereğince yalnızca TCK'nın 270. maddesinden sorumlu tutulabilir (Suç Üstlenme Suçu Suçluyu Kayırma Suçunun Özel Şekli midir? S. Keskin Kiziroğlu <https://www.hukukihaber.net.>).

Somut olayda; ...'nın 1,80 oranında alkollü olarak araç ile seyir hâlinde iken kaza yapması sonrasında, sanık ...'ın, söz konusu aracı kendisinin kullandığını beyan etmesi şeklinde gerçekleşen eyleminin özel normun önceliği ilkesi uyarınca TCK'nın 270. maddesindeki suç üstlenme suçunu oluşturduğunu",

Çoğunluk görüşüne katılmayan Ceza Genel Kurulu Üyesi ...;

"Olay tarihinde sevk ve idaresindeki araç ile 1,80 promil alkollü vaziyette seyrederken maddi hasarla sonuçlanan kazaya sebebiyet veren ... hakkında trafik güvenliğini tehlikeye düşürmek suçundan yapılacak olan soruşturmayı engellemek amacıyla harekete geçen sanık ...'ın aracı kendisinin kullandığını beyan eylemekten ibaret eyleminin TCK'nın 44. maddesi aracılığıyla aynı Kanun'un 283. maddesindeki suçluyu kayırma suçunu oluşturduğunu kabul eden sayın çoğunluk ile aramızda uyuşmazlık doğmuştur.

Uyuşmazlığın çözümü için 5237 sayılı TCK'nın 270. maddesinde düzenlenen suç üstlenme suçu ile aynı Kanun'un 283. maddesinde düzenlenen suçluyu kayırma suçu arasında özel norm-genel norm ilişkisinin bulunup bulunmadığı ile fikri içtima koşullarının oluşup oluşmadığı irdelenerek; anılan maddelerdeki düzenlemelerin, kanunilik prensibi, hakkaniyet ve kanun önünde eşitlik gibi hukukun evrensel ilkeleri ile ilişkilendirilmesi, buna göre de somut olayımızda hangi suçun oluşacağına yasal düzenleme, yargı kararları ve öğretide ki görüşlerden yararlanılarak ortaya konması gerekmektedir.

Her iki suç da 5237 s. TCK'da 'Adliyeye Karşı Suçlar' bölümünde yer almıştır. Adliyeye karşı suçlarda; amacı hakiki suçun ve suçlunun cezalandırılması olan ceza muhakemesi yanıltılmakta, hukuk ve adalet aldatılmaktadır.

TCK'nın 270. maddesindeki suç üstlenme suçunda, kişinin kendi kendini gerçeğe aykırılıkla işlemediği bir suçun faili olarak ihbar etmesi söz konusudur; adliye bu açıdan aldatılmaktadır.

Bu nedenle bir kişi hakkında aslında işlemediği suçtan ceza soruşturması-kovuşturması başlatılmış ve zaten şüpheli veya sanık sıfatını almış bu kişinin suçu hakikate aykırı olarak ikrarı suç üstlenme suçunu

oluşturmaz. Fakat kendisine yüklenen suç değil de aleyhinde ceza soruşturması başlatılmamış başka bir hakiki suç işlediği savunmasını yapacak olursa suç üstlenme suçunu işlemiş olur.

Her ne kadar TCK'nın 270. maddesinin gerekçesinde, gerçekte işlenilmeyen bir suçun da üstlenilebileceğine yer verilmiş ise de; ortada bir suç olmadığı için işlenmemiş bir suçun üstlenilmesinin mümkün olamayacağı gibi böyle bir kabulün maddenin hem lafzına hem de ruhuna aykırı olacağı ve ayrıca madde metninde yer almayan bir hususun sırf gerekçede yer aldığından bahisle madde kapsamına dahil edilmesinin TCK m. 2'de düzenlenen 'suçta ve cezada kanunilik' ilkesine aykırı olacağı tartışmayı gerektirmeyecek kadar açıktır. Kaldı ki kanun koyucu, işlenmemiş bir suçun ihbar edilmesini ya da üstlenilmesini TCK'nın 271. maddesinde bağımsız bir suç olarak düzenlemek suretiyle TCK'nın 270. maddesindeki suçun oluşabilmesi için işlenmiş bir suçun varlığını suç tipinde unsur olarak aradığını çok net bir şekilde ortaya koymuştur. Ayrıca TCK'nın 270. madde başlığının suç üstlenme, aynı Kanun'un 271. madde başlığının ise suç uydurma olarak adlandırılmış olması; gerçekte işlenen bir suçun başkaları tarafından üstlenilmesinin ihtimal dahilinde olmasına karşın, işlenmeyen bir suçun üstlenilmesinin ihtimal dahilinde olmaması nedeniyle madde başlığına uygun olarak sadece uydurulabileceğinin mümkün olması ve madde başlığının madde metni ile birlikte değerlendirilmesinin zorunlu olacağı hususunda gerek uygulamada gerek öğretilerde herhangi bir duraksamanın bulunmaması karşısında; TCK'nın 270. maddesindeki suçun oluşabilmesi için gerçekte var olan bir suçun üstlenebileceği şeklinde bir sonuca ulaşılmışının anılan maddenin konuluş amacına daha uygun olacağı açıktır.

5237 s. TCK'nın 283. maddesinde düzenlenmiş olan suçluyu kayırma suçunda fiil, 'Suç işleyen bir kişiye araştırma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulması için imkân sağlayan...' olarak tanımlanmıştır. TCK'nın 283. maddesinde suçluyu kayıran failin fiili 'imkân' sağlamaktır.

Böylelikle failin; şüphelinin, sanığın ya da hükümlünün, sırasıyla ceza soruşturmasından veya kovuşturmasından veya hükmün infazından geçici ya da sürekli kurtulmasını sağlayıcı bir imkân oluşturduğunu bilerek ve isteyerek bu fiili işlemesi yeterlidir. Ayrıca failin söz konusu elverişli imkânı şüphelinin, sanığın, hükümlünün '...kurtulması için' sağlaması da suç tipinde unsurdur. Sağlanan veya sağlanmaya teşebbüs edilen imkânın amacı da şüphelinin, sanığın, hükümlünün 'kurtulması' dır. Bu bakımdan 'suçluyu kayırma' suç, özel kastla işlenebilen bir suç tipidir.

Kişinin yetkili makamlara, hem nesnel hem de öznel bakımdan gerçeğe aykırı olarak bir suç işlediğini veya suça katıldığını; gerçeğe uygun olarak bir başkası hakkında yürütülen ceza soruşturmasında-kovuşturmasında veya infaz aşamasında bildirmesi, 5237 s. TCK'nın 283. maddesindeki 'araştırma, yakalama, tutuklama, infaz'dan kurtulmayı sağlayıcı bir imkân biçimidir.

Bu açıklamalar ışığında her iki suç birlikte değerlendirildiğinde; eylemlerin suç olarak düzenlemesi ile korunmak istenen hukuki yararların benzer nitelikte olduğu, keza suç üstlenme suçunda suç üstlenmek suretiyle adli soruşturmayı gerçek failden uzaklaştırmak, suçluyu kayırma suçunda ise, bir suç failine araştırma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulması için imkân sağlama eylemlerinden birisi olan araştırmadan kurtulmak konusunda imkân sağlamak şeklinde ortaya çıkan suç tiplerinin de neredeyse iç içe geçmiş olduğu görülmektedir. Bir eylemin iki ayrı yasal tipe uygun suç oluşturması hâlinde sorun ne şekilde çözülecek, fail hangi hükme göre cezalandırılacaktır? Neticede her iki eylem de adli soruşturmayı gerçek failden uzaklaştırmak suretiyle failin yargılanmasını önlemeye yöneliktir.

Öğretilerde, Prof. Dr. ...; internet sitesinde kaleme aldığı bir yazıda, uyuşmazlığa konu olayla ilgili olarak TCK'nın 270 ve 283. maddeleri arasındaki özel norm-genel norm ilişkisinin mevcut olduğunu aşağıdaki şekilde özetlemiştir.

'TCK'nın 283. maddesindeki suçluyu kayırma suçunda "imkân sağlama" fiili serbest hareketli bir fiildir; bu bakımdan harekete göre suç, serbest hareketli bir suçtur. Yasa koyucu 283. maddede bu "imkân sağlama" fiilinin ne şekilde olacağı hususunda herhangi bir belirleme yapmamıştır. Ancak, yasa koyucu serbest herhangi bir hareketin, TCK'nın 283. maddesinde sınırlı sayıda ceza muhakemesi işlemi (araştırma, yakalama, tutuklama) ile infazdan kurtulmayı sağlama imkânını oluşturabilmesini suçluyu kayırma suç

için yeterli görmüşken, bu nitelikteki hareketlerden suç üstlenmeyi ayırarak ayrı bir maddede ayrı bir suç tipi hâlinde düzenlemiştir. Bu bakımdan 5237 s. TCK'nın 270. maddesindeki suç üstlenme suçu, harekete göre bağlı hareketli bir suçtur ve yetkili makamlara gerçeğe aykırı olarak bildirimde bulunmak suretiyle yalnızca suç işlediğini veya suça katıldığını bildirmek seçimlik hareketleriyle sınırlı bağlı hareketli bir suçtur.

Fakat TCK'nın 283. maddesindeki suçluyu kayırma suçu, maddenin başlığının da işaret ettiği gibi, maddenin içeriğinde sınırlı ceza muhakemesi ve infaz işlemlerini engellemeyi, suçluyu kayırma saikiyle ve bu işlemlerden şüphelinin veya sanığın veya hükümlünün kurtulması için (amacıyla), özel kastla işlenebilirken, TCK'nın 270. maddesindeki suç tipinde özel kastı gösteren bir unsur yoktur. Bu bakımdan TCK'nın 270. maddesindeki suç üstlenme suçu herhangi bir saik veya amaçla işlenebilir; bu bakımdan kast, genel kasttır. Suçluyu kayırma saikiyle, onun TCK'nın 283. maddesindeki ceza muhakemesi işlemlerinden ya da infazdan kurtulmasını sağlama amacı da suç üstlenme suçundaki herhangi bir saik veya amaç kavramı içinde yer alır doğal olarak. Bu nedenle, failin, suçluyu kayırma saikiyle şüphelinin veya sanığın araştırılmaktan, yakalanmaktan, tutuklanmaktan veya hükümlünün infazdan kurtulması için, suç üstlenmek suretiyle imkân sağlaması fiilinde özel norm ilişkisi ortaya çıkar.

Dolayısıyla TCK'nın 270. maddesindeki suç üstlenme suçu, TCK'nın 283. maddesindeki suçluyu kayırma suçuna göre özel norm özelliği sergiler. Bu nedenle -hangi saik ve/veya amaçla olursa olsun- ehliyetsiz ve/veya alkollü araç kullanan ve yaralanmalı bir kaza yapan kişinin suçunu, ister en başında isterse de ceza soruşturması başladıktan sonra üstlenen diğer kişi, özel normun genel norma önceliği ilkesi gereğince yalnızca TCK'nın 270. maddesinden sorumlu tutulabilir.'

Öğretide yukarıda açıklanan görüşü destekleyen yazarların olduğu gibi TCK'nın 270 ve 283. maddeleri arasında fikri içtima hükümlerinin uygulanması gerektiğini savunan Prof. Dr. ...'in karşı görüşünde fikri içtima hükümlerinin uygulanması şeklinde bir sonuca ulaşırlarken aşağıda gerekçelere yer vermiştir.

'TCK'nın 270. maddede düzenlenen suç üstlenme suçunu işleyen failin fiili aynı zamanda TCK m. 283'de düzenlenen suçluyu kayırma suçunu oluşturduğunda fikri içtima kuralı uygulanmalıdır. Her iki madde de incelendiğinde, bu suçlardan birisinin diğerine göre özel hüküm niteliği olduğu sonucuna varmak mümkün değildir. Dolayısıyla; failin icra ettiği fiilin hem suç üstlenme ve hem de suçluyu kayırma suçunun unsurlarını taşıdığı tespit edildiğinde, TCK m. 44 gereğince fikri içtima kuralı tatbik edilmelidir. Örneğin; ölümlü veya yaralanmalı bir trafik kazasında, kazanın gerçekleşmesine sebebiyet veren aracın sürücüsünü kayırmak amacıyla, kolluk görevlilerine aracın sürücüsü olduğunu söyleyen failin fiili, hem suçluyu kayırma ve hem de suç üstlenme suçlarını oluşturmaktadır. İlk bakışta; ölümlü veya yaralanmalı trafik kazasında gerçekte işlemediği bir suç üstlenen bir kişinin fiili suç üstlenme gibi görülmektedir. Burada fail sadece suç üstlendiği, pasif kaldığı ve bundan ötesine geçip suç işleyen bir kişiye araştırma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulmak için imkân sağlamadığı iddia edilebilir, ancak TCK m. 283/1'de failin suç işleyen kişiye adaletten kaçmasına yardım etmesi aranır ki, örneğimizde failin suç üstlenmesi suçluyu kayırma suçunun maddi unsuru olan yardım fiilini oluşturmaktadır. Failin suç üstlenme fiilinin, gerçekte aracı kullanan kişiyi kayırmak amacı taşıdığı ispat edilirse, suçun manevi unsuru da olduğundan, hem suç üstlenme ve hem de suçluyu kayırma suçları gündeme gelecektir. Kanaatimizce somut olayda her iki suçun unsurları da olduğunda, suç üstlenme suçunun suçluyu kayırma suçunun özel hâli olduğu kabulü ile fikri içtima kuralının tatbik edilmemesi isabetli değildir.'

Öğretide ki farklı görüşler ve benzer olaylardaki yerleşik uygulamalar ışığında; somut olayımıza baktığımızda; sayın çoğunluğun görüşüne iştirak etmemekle birlikte bir an için yargılamaya konu edilen eylemin TCK'nın 44. maddesi uyarınca daha ağır cezayı gerektiren suçluyu kayırma suçunu oluşturacağı şeklindeki çoğunluk görüşünün doğru olduğunun kabulü hâlinde, TCK'nın 270. maddesi hukuken varlığını koruduğu hâlde, fiilen uygulanabilirliğini yitirebileceği gibi adliye karşı işlenen suçlar bölümünde düzenlenen TCK'nın 267, 272, 278, 281 ve 284. maddelerinde düzenlenen iftira-yalan tanıklık-suçluyu bildirmeme-suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme - tutuklu, hükümlü veya suç delillerini bildirmeme gibi benzeri suçların da uygulama alanının son derece sınırlanacağı kaçınılmaz bir gerçek

olarak karşımıza çıkacaktır. Zira anılan suçların tamamında; genellikle gerçek suçlunun kayrılması amaçlanmaktadır. Ancak suçlunun kayrılması suçunda, diğer suçlara göre farklı seçimlik hareketler öngörüldüğü gibi 'imkan sağlama' şeklinde çok genel bir sonuç amaçlandığı için örnek gösterilen suçların ya tamamını ya da önemli bir bölümünü kapsamaları nedeniyle anılan suçlara göre genel norm niteliğinde olduğu çok net bir şekilde görülmektedir. Yasa koyucu, daha özel normları düzenlemek suretiyle iradesini bu yönde açıkladıktan sonra, özel düzenlemelerin kanun koyucunun iradesini yok sayarak içtihat yoluyla ya tamamen ya da kısmen uygulanamaz hâle getirilmesinin kanunilik ilkesine aykırı olacağı gibi benzer olaylardaki yerleşik uygulamalara da aykırı olacağı açıktır. Örneğin, Ceza Kanunumuzda, görevi kötüye kullanmak suçu ile rüşvet, zimmet, irtikap ..vb. bazı suçlar arasında ve ayrıca eylemlerin nitelikli hâli ile basit hâli arasında genel norm, özel norm ilişkisi mevcut olup, özel normda düzenlenen suçun unsurlarının oluşması hâlinde genel normun bütün unsurlarının oluştuğu hâlde özel normun öncelikle uygulanacağı hususunda gerek öğretide gerekse uzun yıllar öncesine dayanan içtihatlarda geçen zaman içerisinde herhangi bir duraksama yaşanmamasına karşın, somut olayımızda kanaatimizce özel normun neredeyse uygulanamaz hâle getirilmesi suretiyle, çağdaş bütün anayasalarda temel bulan 'kanun koyucu abesle iştigal etmez' kuralına aykırı davranılmıştır.

Sonuç itibarıyla somut olayımızda hakkında trafik güvenliğini tehlikeye sokmak suçundan mahkûmiyet kararı verilen kişiyi kurtarmak amacıyla aracı kendisinin kullandığını beyan eden Atlıhan Vuruşan'ın eyleminin TCK'nın 270. maddesindeki özel norm niteliğindeki suçu oluşturduğu",

Görüşleriyle,

Çoğunluk görüşüne katılmayan bir Ceza Genel Kurulu Üyesi de; benzer düşüncelerle,

Karşı oy kullanmışlardır.

Öte yandan, suç tarihinin gerekçeli karar başlığında 12.10.2013 tarihi yerine 25.09.2013 olarak yazılması, sanık hakkında doğrudan hükmedilen kesin nitelikteki adli para cezasının tekerrüre esas alınıp alınamayacağı ve TCK'nın 51. maddesinin uygulanmamasına ilişkin Yerel Mahkemece gösterilen gerekçenin dosya kapsamına uygun, yasal ve yeterli olup olmadığı hususları Özel Dairece denetlenmediğinden bu aşamada değerlendirilmemiş ve yine sanık hakkında kurulan mahkûmiyet hükmüne yönelik aleyhe temyiz bulunmadığının anlaşılması karşısında 1412 sayılı CMUK'nın 5320 sayılı Kanun'un 8. maddesi gereğince karar tarihi itibarıyla uygulanması gereken 326/son maddesi uyarınca ceza miktarı bakımından sanığın kazanılmış hakkının saklı tutulması gerektiği hususu bozma ilamında belirtilmese de tüm bu hususların mahallinde yeniden hüküm kurulurken dikkate alınması mümkün görülmüştür.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının REDDİNE,

Dosyanın, mahalline gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİ EDİLMESİNE, 15.12.2020 tarihinde yapılan müzakerede oy çokluğuyla karar verildi.

T.C.
YARGITAY
CEZA GENEL KURULU

Esas : 2019/23
Karar : 2020/227
Tarih : 21.05.2020

Kararı Veren

Yargıtay Dairesi : 9. Ceza Dairesi

Mahkemesi :Sulh Ceza Mahkemesi

Sayısı : 319-412

Suç üstlenme suçundan sanık ...'in beraatine ilişkin Çine (Kapatılan) Sulh Ceza Mahkemesince verilen 15.11.2012 tarihli ve 144-662 sayılı hükmün Cumhuriyet savcısı tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 9. Ceza Dairesince 10.06.2013 tarih ve 3581-8873 sayı ile;

"Oluşa ve tüm dosya kapsamına göre, ...'in alkollü olarak araç kullanırken kaza yapıp yaralanması ve sanık ...'in gerçeğe aykırı olarak, yetkili makamlara kaza sırasında aracı kendisinin kullandığını söylemesi şeklinde gerçekleşen eyleminin suç üstlenme suçunu oluşturduğu gözetilmeden sanığın yüklenen suçtan mahkûmiyeti yerine yazılı gerekçe ile beraatine karar verilmesi," isabetsizliğinden bozulmasına karar verilmiştir.

Çine (Kapatılan) Sulh Ceza Mahkemesi ise 07.11.2013 tarih ve 319-412 sayı ile;

"...Suç üstlenme suçunun oluşması için üstlenilen eylemin suç teşkil eder nitelikte olmasının gerekli oluşu, suç teşkil etmeyen bir eyleminin üstlenilmesinin bu suçu oluşturmayağı, sanık ...'in kendisinin gerçekleştirdiğini belirttiği alkolsüz bir vaziyette iken araç kullanma eyleminin suç teşkil etmemesi ve buna bağlı olarak sanığın eyleminin bir suçu işlediğini bildirmek olarak değerlendirilemeyecek olması karşısında sanığın eyleminin suç üstlenme suçunu oluşturmayacağı..." gerekçesiyle bozmaya direnerek önceki hüküm gibi sanığın beraatine karar vermiştir.

Direnme kararına konu bu hükmün de Cumhuriyet savcıları tarafından temyiz edilmesi üzerine, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 18.04.2014 tarihli ve 17173 sayılı "bozma" istekli tebliğnamesiyle Yargıtay Birinci Başkanlığına gelen dosya, Ceza Genel Kurulunca 14.12.2016 tarih ve 244-1768 sayı ile; 6763 sayılı Kanun'un 38. maddesi ile 5320 sayılı Kanun'a eklenen geçici 10. madde uyarınca kararına direnilen daireye gönderilmiş, aynı madde uyarınca inceleme yapan Yargıtay 9. Ceza Dairesince 18.12.2018 tarih ve 48-48 sayı ile, direnme kararının yerinde görülmemesi üzerine Yargıtay Birinci Başkanlığına iade edilen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

CEZA GENEL KURULU KARARI

İnceleme dışı sanık ... hakkında trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin karar itiraz edilmeksizin kesinleşmiş olup direnmenin kapsamına göre inceleme, sanık ... hakkında suç üstlenme suçundan verilen beraat hükmü ile sınırlı olarak yapılmıştır.

Özel Daire ile Yerel Mahkeme arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık; sanığın sabit kabul edilen eyleminin suç oluşturup oluşturmadığının belirlenmesine ilişkindir.

İncelenen dosya kapsamından,

Aydın ili, Çine ilçesi, Akçaova beldesinde 11.04.2012 tarihinde ... plaka sayılı araç şoförünün direksiyon hâkimiyetini kaybederek yol kenarında bulunan duvara çarpması sonucu soruşturma başlatıldığı,

04.2012 tarihli tutanağa göre; Akçaova Beldesi, Altınabat köy yolunda, saat 01.00 sıralarında meydana gelen tek taraflı yaralamalı ve maddi hasarlı trafik kazası ile ilgili olarak aynı gün saat 01.40'ta kazada sürücü olduğunu beyan eden sanık ... ile birlikte kazanın meydana geldiği yerde eğimsiz, düz kesimli ve yüzeyi asfalt kaplama olan 5,20 metre genişliğindeki yol üzerinde yapılan incelemede, 10 metre fren izinin olduğu, ...'a ait binanın yolun bulunduğu köşesindeki duvarında döküntü ve sürtme izinin olduğu, duvarın alt kısmına ve yol üzerine dağılmış vaziyette cam kırıkları ile kırık plastik araç aksamalarının, yol üstünde ve yol kenarında dağınık şekilde kan izleri ile kaza mahallinde yol kenarına bırakılmış boş ve dolu bira şişelerinin tespit edildiği, kaza yerinden kaldırılarak 49 metre uzaklıktaki araziye bırakılmış ... plaka sayılı araç üzerinde yapılan incelemede, aracın ön kısmının içe çökmüş vaziyette tamamen hasarlı, ön camının kırılmış olduğu, araç içinde özellikle sürücü mahallinde, direksiyon üzerinde, direksiyon ile ön cam bölümü arasında, sürücü koltuğu ile sürücü kapısı iç tarafında ve vites bölümünde kan izlerinin bulunduğu, aracın ön yolcu koltuğu tarafında bulunan torpido ve göğüs kısmı ile yolcu kapısının iç kısmında herhangi bir kan izinin olmadığı ayrıca araç içinde alkol olduğu değerlendirilen yoğun koku ile sürücü tarafının ayak kısmında dökülmüş vaziyette yoğun sıvının belirlendiği, kazada sürücü olduğunu beyan eden ve kazaya müteakip Çine Devlet Hastanesinden aldırılan adli raporda vücudunda herhangi bir kesik ve yara izi bulunmayan sanık ...'in sürücü olamayacağı, kazada aynı araçta yolcu olarak gösterilen, adli rapor formunda yaralı ve aynı zamanda alkollü olduğu belirtilen inceleme dışı sanık ...'in sürücü olabileceğinin değerlendirildiği,

İnceleme dışı sanık ... hakkında Çine Devlet Hastanesince 11.04.2012 tarihinde düzenlenen adli muayene raporuna göre; ...'in sol kolunda 3 cm uzunluğunda, burun orta bölgesine 1 cm ve çene alt bölgesinde 2 cm uzunluğunda kesi ve kan izlerinin bulunduğu, yaralanmasının basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif nitelikte olduğu,

Sanık ... hakkında Çine Devlet Hastanesince 11.04.2012 tarihinde düzenlenen adli muayene raporuna göre; vücudunda darp ve cebir izinin bulunmadığı,

Çine Devlet Hastanesinin 11.04.2012 tarihli ve 092224D seri numaralı alkolmetre çıktısına göre; sanık ...'in 0,73 promil alkollü olduğu,

Adli Tıp Kurumu Başkanlığı Aydın Adli Tıp Şube Müdürlüğünün 04.10.2012 tarihli uzmanlık raporunda; alkollü şekilde trafikte seyreden bir sürücünün alkol konsantrasyonunun hangi seviyede olursa olsun bireysel farklılıklar göstermekle birlikte trafik güvenliği açısından değişen derecelerde risk oluşturabileceği ancak bu durumun tehlike arz edecek düzeyde olup olmadığının dolayısıyla sürücünün tesiri altında bulunduğu alkol seviyesinde araç kullanması hâlinde "Emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek hâlde" olup olmadığının tespitinin bireyin o andaki sürüş ehliyetini belirleyebilecek, dikkat, algı, denge, refleks, psikomotor ve nöromotor koordinasyonu gibi nörolojik, nistogmus, akomodasyon, görme gibi, oftalmolojik ve genel durumun tespitine yönelik detaylı dahili muayenesine ait tıbbi verilerin değerlendirilmesi ile mümkün olabileceği ancak alkol seviyesi 0,73 promil saptanan inceleme dışı sanık ...'in muayeneleri yapılmadığından, bu alkol oranındaki bireyin emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edip edemeyeceği hususunun tespit edilemeyeceğinin bildirildiği,

Anlaşılmaktadır.

Tanık ... aşamalarda; olay günü Sarıköy'deki bir tanıdığını bıraktığını, dönüş yolunda kazayı gördüğünü, kaza yerinde inceleme dışı sanık ...'in aracın dışında olduğunu, direksiyon koltuğunda oturan babasının dışarı çıkmaya çalıştığını, kendisinin de yardım ettiğini, daha sonra hastaneye götürdüklerin, olaya ilişkin bilgisinin bundan ibaret olduğunu,

İnceleme dışı sanık ... Kollukta; 11.04.2012 tarihinde saat 01.00 sıralarında Akçaova belde merkezinde olduğunu, babası olan sanık ...'in yanına gelerek "Eve gidiyoruz" dediğini ve babasına ait olan ... plaka

sayılı araç ile Altınabat'ta bulunan evlerine gittiklerini, evde otururken midyesinden rahatsızlandığını ve babasından kendisini Çine Devlet Hastanesine götürmesini istediğini, sanık ...'nin kullandığı araca binerek yola çıktıklarını, Akçaova belde girişine geldiklerinde karşıdan bir araç geldiğini ve babasının aracın direksiyon hâkimiyetini kaybederek yoldan çıkıp duvara çarptığını, çarpma esnasında yüzünün çeşitli yerlerinden yaralandığını, babasının yardımı ile araçtan indiğini, tanık Sezgin'e telefon ederek kendilerini alması için aradıklarını ve beraber Çine Devlet Hastanesine gittiklerini, bu kazadan ve yaralanmasından dolayı kimseden şikâyetçi ve davacı olmadığını,

İnceleme dışı sanık ... Mahkemede önceki beyanlarına ek olarak; kendisinin rahatsız oluşu sebebiyle kazanın nasıl olduğunu bilmediğini, sağ ön koltukta oturduğunu ve kaza sırasında yaralandığını, kaza sonrası aracın sağ ön kapısının sıkışması sebebiyle şoför mahallindeki sol ön kapıdan inmek zorunda kaldığını, şoför mahallindeki kanların bu şekilde bulaşmış olabileceğini, aracı sanık ...'nin kullandığını,

İfade etmişlerdir.

Sanık ... Kollukta; 11.04.2012 tarihinde, akşam saatlerinde oğlu olan inceleme dışı sanık ...'nin eve gelmediğini, oğluna bakmak için Akçaova belde merkezine doğru aracıyla gittiğini, oğlunu alarak Altınabat köyündeki evlerine geldiklerini, Ali'nin alkollü olması nedeniyle rahatsızlanması üzerine oğlunu Çine Devlet Hastanesine götürmek için kendisine ait olan ... plaka sayılı araç ile saat 01.00 sıralarında yola çıktığını, belde girişine geldiğinde karşıdan gelen bir aracın farlarının gözünü alması nedeniyle direksiyon hâkimiyetini kaybederek yoldan çıktığını, yol kenarında bulunan duvara çarptığını, çarpma esnasında yanında bulunan oğlu Ali'nin yüzünün çeşitli yerlerinden yaralandığını, kendisi ve oğlunun hemen araçtan çıktıklarını, arkadaşı olan tanık Sezgin'i telefonla arayarak çağırdığını ve tanıgın aracı ile Çine Devlet Hastanesine gittiklerini,

Sanık ... Mahkemede önceki beyanlarına ek olarak; çarpmanın etkisi ile sağ ön kapının sıkıştığını, bu sebeple her ikisinin de sol ön kapıdan çıktıklarını, kendisinin kesinlikle oğlunun suçunu üstlenmediğini,

Savunmuştur.

Uyuşmazlığın çözümünde isabetli bir hukuki sonuca varılabilmesi için öncelikle, sanığa atılı suç üstlenme suçu ile ayrıca suçluyu kayırma suçu üzerinde durulmasında fayda bulunmaktadır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun ikinci kitabının "Millete ve Devlete Karşı Suçlar ve Son Hükümler" başlıklı dördüncü kısmının "Adliye Karşı Suçlar" başlıklı ikinci bölümünde, "Suç Üstlenme" başlığıyla düzenlenen 270. maddesi;

"Yetkili makamlara, gerçeğe aykırı olarak, suçu işlediğini veya suça katıldığını bildiren kimseye iki yıla kadar hapis cezası verilir. Bu suçun, üstsoy, altsoy, eş veya kardeşi cezadan kurtarmak amacıyla işlenmesi hâlinde; verilecek cezanın dörtte üçü indirilebileceği gibi, tamamen de kaldırılabilir" şeklinde düzenlenmiştir.

Kişinin gerçekte hiç işlenmemiş veya başkası tarafından işlenmiş olan bir suçu kendisinin işlediğinden bahisle bildirimde bulunmasıyla oluşan suç üstlenme suçunun, belli akrabalık ilişkisi içinde bulunulan kişilerin cezadan kurtulması amacıyla işlenmesini kanun koyucu cezadan indirim nedeni ya da şahsi cezasızlık hâli olarak kabul etmiştir.

Suç üstlenme, adli makamların hataya düşürülmelerini, isabetsiz hüküm vermelerini ve dolayısıyla itibarlarını kaybetmelerini önlemek amacıyla adliye aleyhine bir suç olarak düzenlenmiştir. Dolayısıyla bu suçun ihdasıyla, adliyenin kişisel bir takım düşüncelerle hataya düşürülmesi önlenmek istenmiştir. İşlemediği bir suçu yetkili makamlar önünde üstlenen fail, yalnız gerçek suç ve suçluları takiple görevli bulunan adli makamların var oluş amaçlarına aykırı hareket etmelerine neden olacaktır. Bu bağlamda, suç üstlenme suçunun hukuki konusu ile; adliye karşı hileli davranışlarla, suçların takibinin saptırılmamasının amaçlanmış olmasından dolayı, Devletin yükümlülüğü olan adil yargılanma hakkının sağlanmasına ilişkin kamusal yarar korunmak istenmiştir.

Suç üstlenme suçu, failin yetkili makamlara gerçeğe aykırı olarak bir suçu işlediğini veya suça katıldığını bildirmesi suretiyle işlenmektedir. Burada failin üstlendiği suç, gerçekte işlenmemiş bir fiile ilişkin olabileceği gibi, işlenmiş bir suç da olabilecektir. Dolayısıyla, failin üstlendiği suça dair gerçeğe aykırılık; üstlenilen fiilin kendisine ya da failine yönelik olabilmektedir (Osman Yaşar - Hasan Tahsin Gökcan - Mustafa Artuç, Türk Ceza Kanunu, Cilt: 6, Ankara 2014, s. 8149).

Bu suçun oluşabilmesi için, failin gerçeğe aykırı beyanını yetkili makamlara bildirmesi gerekmektedir. Burada önemli olan husus, kendisine yapılan bildirim hakkında soruşturma başlatmakla ya da bildirim soruşturma yapacak merciye iletmekle yükümlü olan bir makama başvurulmuş olmasıdır. Söz konusu makamlar da CMK'nın 158. maddesinde belirtilmiş olup bir suça ilişkin ihbar veya şikâyetin, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluk makamlarına yapılabileceği hüküm altına alınmıştır.

TCK'nın 270. maddesinde "suç" tabiri kullanıldığından, bu suçun oluşabilmesi için gereken diğer bir husus; üstlenilen fiilin, ceza hukuku anlamında bir suç teşkil etmesidir. Bu bağlamda kabahatler ve sadece idari yaptırım gerektiren ihlaller bu suçu oluşturmayacaktır (Osman Yaşar - Hasan Tahsin Gökcan - Mustafa Artuç, s. 8150; Durmuş Tezcan - Mustafa Ruhan Erdem - R. Murat Önok, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 16. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Eylül 2018, s. 1220).

Uyuşmazlık konusuyla ilgili "Suçluyu kayırma" suçu ise aynı Kanun'un 283. maddesinde;

“(1) Suç işleyen bir kişiye araştırma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulması için imkan sağlayan kimse, altı aydan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suçun kamu görevlisi tarafından göreviyle bağlantılı olarak işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(3) Bu suçun üstsoy, altsoy, eş, kardeş veya diğer suç ortağı tarafından işlenmesi halinde, cezaya hükmolunmaz.” şeklinde düzenlenmiştir.

Maddenin gerekçesinde; “Madde metninde, işlenmiş olan bir suçun failine, suçun işlenişine herhangi bir şekilde iştirak etmeksizin, yardımda bulunulması cezaî müeyyide altına alınmıştır. Bununla güdülen amaç, suç işlendikten sonra failin herhangi bir şekilde yardım görmesini engellemektir. Bu suretle ceza adaletinin gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Ceza muhakemesinin amacını oluşturan maddî gerçeğin araştırılıp ortaya çıkarılması ve bu suretle adil bir yargıya varılması, suç şüphesi altında bulunan kişinin dahi esasta menfaatine bir husustur. Çünkü insan şahsiyetinin tekâmülü, ancak hakikat ve adaletle mümkün olabilecektir. Maddî gerçeğin tespitine dayalı olarak mahkemece hükmolunan ceza veya tedbirin infazı, suçlu kişinin işlediği suçtan dolayı içinde bulunduğu kusurluluk durumundan ibra olmasını, yani yeniden topluma kazandırılmasını sağlayacaktır. Bu bakımdan, suç şüphesi altında bulunan kişinin yargılanmasının veya hükümlü kişinin mahkûm olduğu cezanın veya tedbirin infazının engellenmesi, ceza adaletinin gerçekleşmesini engelleyecektir.

Bu suçun konusu, daha önce işlenmiş olan bir suçun işlenişine herhangi bir şekilde iştirak etmiş olan bir kişidir. Kayrılan kişi, önceki suçun faili veya şeriki olabilir. Bu kişi, önceden işlenen bir suçtan mahkûm olmuş bir kişi olabileceği gibi, sadece şüpheli veya sanık olması nedeniyle aranan bir kişi de olabilir.

Sanık veya mahkûm olan kimsenin saklanmasına yönelik her hareket, bu suçun oluşmasını sağlayacaktır. Sanık veya mahkûmun belli bir yerde saklanmasının temin edilmesinden başka; bu kişi, soruşturmanın veya infazın engellenmesi amacıyla örneğin bir başka ülkeye kaçırılmış olabilir. Bu tür fiilleri de söz konusu suç kapsamında değerlendirmek gerekir.

Belirtmek gerekir ki, hakkında tutuklama veya mahkûmiyet kararı verilen kişinin bir yerde barınmasını temin etme durumunda dahi, bu suçun oluştuğunu kabul etmek gerekir.

Bu suçun oluşabilmesi için, kayrılan kişinin araştırma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulması amacıyla hareket edilmesi gerekir. Böyle bir amaç güdülmemekle beraber, kişinin insani

mülahazalarla bazı ihtiyaçlarının karşılanmış olması durumunda, söz konusu suç oluşmayacaktır.

Bu suçun faili herkes olabilir. Ancak, izlenen suç siyaseti gereğince, kayırma suçundan dolayı cezalandırılabilmesi için, kişinin önceden işlenmiş olan suça herhangi bir şekilde iştirak etmemiş olması aranmıştır. Keza, kayırma suçunun konusunu belli akrabalık ilişkisi içinde bulunan kişilerin oluşturması hâlinde de cezaya hükmedilmeyecektir.

Kişinin önceden işlenmiş olan asıl suça fail veya şerik olarak iştirak etmiş olması veya suçun konusunu oluşturan kişilerle belli akrabalık ilişkisi içinde bulunması, bu suç açısından sadece bir şahsî cezasızlık sebebi oluşturmaktadır. Şahsî cezasızlık sebebinin bulunduğu hâllerde işlenen fiil suç ve dolayısıyla haksızlık oluşturma özelliğini muhafaza etmektedir. Ancak, kişinin ceza hukuku açısından sorumluluğu cihetine gidilmemektedir." şeklinde açıklamalar yapılmıştır.

Suçluyu kayırma suçu, adliyeye karşı işlenen suçlar arasında düzenlenen suçlardan biri olarak suçların önlenmesi ve adil yargılanma, ceza adaletini gerçekleştirmeyi amaçlayan adliyenin saygınlığı, adil, dürüst ve usulüne uygun bir yargılama anlamında adliye, adliyenin ceza muhakemesini düzgün bir biçimde yürütmesine ilişkin menfaatini koruma altına almak amacıyla Kanun'da bağımsız bir suç olarak düzenlenmiştir. Bu suçun faili herhangi bir kimse olabilir. Ancak failin önceden işlenmiş olan suçun faili veya şeriki olmaması zorunludur. Failin kamu görevlisi olması ve suçun görevle bağlantılı olarak işlenmesi ikinci fıkradaki suç nitelikli hâle girmektedir. Son fıkra ise şahsi cezasızlık hâline ilişkindir.

"Suçluyu kayırma" kavramı Kanun'da tanımlanmamış, ancak suç tipinin işlenebilmesi için çeşitli hareketler öngörülmüştür. Suç kapsamında yaptırım altına alınan fiil, suç işleyen bir kişiye araştırma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulması için imkân sağlamaktır. Madde metninde imkân sağlamanın hangi şekilde değil, hangi amaçla gerçekleşmesi gerektiği düzenlenmiştir. İmkân sağlamaya örnek olarak şüpheli, sanık veya mahkûmun saklanması, ele geçirilmesinin engellenmesi, bu amaçlarla ona imkân sağlanması gösterilmiştir. Sahte deliller uydurmak, mevcut delilleri gizlemek, değiştirmek, ortadan kaldırmak gibi davranışların bu kapsamda değerlendirilmesinin mümkün olduğu ifade edilebilir. Suçluyu kayırma suçu, Kanun'da seçimlik hareketli, ancak her bir seçimlik hareket bakımından serbest hareketli bir suç olarak düzenlenmiştir. Yani failin, suçluyu araştırma, yakalama, tutuklama, hükmün infazından kurtulması için imkân sağlayıcı her türlü hareketi madde kapsamında cezalandırılmaktadır (Zahit Yılmaz, Suçluyu Kayırma Suçu, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.18, s.1).

Görüldüğü üzere, suç üstlenme ve suçluyu kayırma suçlarının ortak yönü; işlenen suçun gerçek faili hakkında bir araştırma, soruşturma ya da kovuşturma yapılmasını engellemektir. Ancak suç üstlenme suçunda, suçu üstlenen fail üstlendiği suç nedeniyle soruşturma veya kovuşturmaya maruz kaldığı hâlde, suçluyu kayırma suçunda kayıran fail, kayırdığı kişinin işlediği suçu üzerine almamakta ve kayırılan kişinin işlediği suçtan dolayı kendisi hakkında bir soruşturma veya kovuşturma yapılmamaktadır.

Son olarak, sanığın somut olayda inceleme dışı sanık ... tarafından işlenen trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunu, yetkili makamlara gerçeğe aykırı olarak kendisinin işlediğini bildirmekten ibaret fiilinin ceza hukuku anlamında suç teşkil edip etmediğinin belirlenmesi ve bu bağlamda uyuşmazlığın çözümü açısından, alkollü araç kullanımı sırasında gerçekleşen trafik kazalarındaki cezai sorumluluğa dair yasal düzenlemeler üzerinde de durulmalıdır.

5237 sayılı TCK'nın "Trafik güvenliğini tehlikeye sokma" başlıklı 179. maddesinin üçüncü fıkrasında; "Alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek hâlde olmasına rağmen araç kullanan kişi yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır" hükmüne yer verilip, fıkranın uygulanma şartları ise gerekçesinde; "Alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek hâlde olmasına rağmen araç kullanan kişinin cezalandırılması öngörülmüştür. Bu bakımdan, örneğin, uzun süre araç kullanmak dolayısıyla yorgun ve uykusuz olan kişilerin araç kullanmaya devam etmesi hâlinde de bu suçun oluştuğunu kabul etmek gerekir." şeklinde açıklanmıştır.

TCK'nın 179. maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenen suçun faili, alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek hâlde olmasına rağmen araç kullanan kişidir. Suçun oluşması için tek başına alkol veya uyuşturucu madde etkisinde araç kullanmak yeterli olmayıp ayrıca kişinin alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edip edemeyeceğinin, diğer bir deyişle güvenli araç kullanıp kullanamayacağını tespit edilmesi gerekmektedir (Ömer Metehan Aynural, Soyut Tehlike Bağlamında Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçu (TCK 179/3), On İki Levha Yayıncılık A. Ş., 1. Baskı, İstanbul, Mart 2018, s. 42-45).

TCK'nın 179/3. maddesinde sözü edilen alkol, alkollü içki yapımında kullanılan alkol türü olan etanoldür (etil alkol). Promil ise, alınan alkolün 100 mililitre kandaki oranını miligram cinsinden gösteren ölçü birimidir. Alkolün ağırlığı, kanın ise hacmi dikkate alınarak kurulan orantı üzerinden kandaki alkolün promil cinsinden seviyesi belirlenir. Örneğin 0,40 promil, 100 mililitre kanda 40 miligram alkol bulunduğunu gösterir. Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulunca vücuda alınan etil alkolün kandaki seviyesinin ortalama olarak saatte 0,15 promil azaldığının tıbben bilindiği belirtilmektedir.

Maddede hangi orandaki alkolün güvenli araç kullanma yeteneğini ortadan kaldıracağına ilişkin bir ölçüt belirlenmemiştir. Bu nedenle somut olaydaki durumun araştırılması gerekmektedir. Esasen bilimsel olarak da kanda bulunan belirli bir alkol oranının her insanda aynı sonuca yol açtığı söylenemez. Bunda kişinin bünyesel özellikleri, yaşı, cinsiyeti, alkol kullanma sıklığı vb. etmenler rol oynamaktadır. Kandaki alkol oranı, olay tarihi itibarıyla saptanabilmelidir. Önemli olan, suç oluşturduğu kabul edilen davranışın icra edildiği sırada failin kanındaki alkol oranıdır. Kandaki alkol oranının her saat için ortalama 0,15 promil azaldığının bilimsel olarak kabul edilmesi nedeniyle olaydan sonraki saatlerde yapılacak ölçümlerde bu hususun gözetilmesi gerekir. Hâkim, alkol oranını, olay tutanağını, bilimsel görüşleri ve failin aracı kullanma şekli, olay sonrasındaki konuşmaları ve diğer hareketleri gibi harici davranışlarına ilişkin tanık gözlemlerini değerlendirerek suçun oluşup oluşmadığını takdir etmelidir. Önemli olan husus, alkol oranı ve failin olay sırasındaki davranışları gibi bilgilerden hareketle alınan alkol nedeniyle aracı güvenli kullanma yeteneğinin azaldığının tespit edilebilmesidir (Osman Yaşar - Hasan Tahsin Gökcan - Mustafa Artuç, s. 5525-5531).

Öte yandan, Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulu tarafından, 0,30 promil ve altında kan alkol düzeyine sahip olan kişiler aksini ispatlanmadıkça güvenli sürüş (araç kullanma) yeteneklerinin bozulmadığının, 1,01 promil ve üzerinde kan alkol düzeyine sahip sürücülerin ise bireysel farklılıkları ortadan kaldıracabilecek ölçüde alkollü olduklarının ve bu seviyede alkol tesiri altındaki sürücülerin emniyetli sürüş yeteneklerinin olumsuz olarak etkilendiğinin kabulü gerektiği, 0,31-1,00 promil kan alkol seviyesine sahip sürücülerin ise güvenli sürüş yeteneğini kaybedip kaybetmedikleri hususunun ivedilikle yapılacak detaylı bir hekim muayenesi ile tespit edilmesi gerektiği belirtilmekteydi (Faruk Aşıcıoğlu - Belkıs Yapar - Aliye Tütüncüler - Ahmet Belce, Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçu Açısından Alkol, Adli Tıp Dergisi, cilt 23, sayı 3, 2009, s. 15).

Yine, Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulunca, belirlenen alkol seviyesine göre bulguların ortaya çıkma eşiğinde sayılan etkenlere bağlı olarak değişebilen derecelerde bireysel farklılıklar görülmekle birlikte; düşük konsantrasyondan itibaren alkol düzeyinin artışı ile paralel olarak artan derecelerde gevşeme, dikkat azalması, cesaretlenme, çevresel uyarıların algılanmasında yavaşlama, göz ve beyin arasındaki iletişim süresinde uzama, algılanan çevresel uyarıların beyinde işlenmiş veriler hâline dönüşmesinde gecikme dolayısıyla uyarılara karşı reaksiyon zamanında uzama, beyinciğin etkilenmesi suretiyle denge ve koordinasyonun olumsuz yönde etkilenmesi, ani karar verebilme, direksiyon ve fren kontrolü gibi birden fazla hareketi bir arada yapabilme kabiliyetinde azalma, uyarıları erken fark edip doğru tepkiler verme, istemli göz hareketleri, gözün takip yeteneği, karanlığa adaptasyon, hız ve mesafe tayini gibi becerilerde olumsuz yönde etkilenme, istemsiz göz hareketlerinin ortaya çıkması, uykuya meyil gibi belirtilerin oluştuğu, bu durumdaki bir sürücünün risk alma eğiliminin arttığı, sürüşle ilgili becerilerinde azalma olduğu ve kaza ihtimalinin arttığı bilimsel olarak kabul edildiği belirtilmiştir.

Bu aşamada 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun suç tarihinde yürürlükte bulunan 48. maddesi ile suç tarihinden sonra anılan maddede yapılan değişiklikleri incelemek faydalı olacaktır.

2918 sayılı Kanun'un suç tarihinde yürürlükte bulunan "Alkollü içki, uyuşturucu veya keyif verici maddelerin etkisi altında araç sürme yasağı" başlıklı 48. maddesi;

"Uyuşturucu veya keyif verici maddeleri almış olanlar ile alkollü içki almış olması nedeniyle güvenli sürme yeteneklerini kaybetmiş kişilerin kara yolunda araç sürmeleri yasaktır.

Uyuşturucu veya keyif verici maddelerin cinsleri ile alkollü içkilerin etki dereceleri ve kandaki miktarlarını tespit amacıyla, trafik zabıtasınca teknik cihazlar kullanılır. Tespit usulleri ve muayene şartları, Sağlık Bakanlığının görüşüne uygun olarak hazırlanacak yönetmelikte düzenlenir.

Bu madde hükmüne uymayan sürücüler derhal araç kullanmaktan men olunur.

Toplu taşıma araçlarında sigara içilemez. Sigara içenler hakkında 4207 sayılı Tütün Mamüllerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanun hükümleri uygulanır.

Yönetmelik ile belirtilen miktarların üzerinde alkollü araç kullandığı tespit edilen sürücülerin, suçun işlendiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içinde; birinci defasında sürücü belgeleri altı ay süreyle geri alınır ve haklarında 265 300 000 lira para cezası uygulanır. İkinci defasında sürücü belgeleri iki yıl süreyle geri alınır ve haklarında 332 600 000 lira para cezası uygulanır ve bu sürücüler Sağlık Bakanlığınca, esas ve usulleri Sağlık ve İçişleri Bakanlıklarınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilen sürücü davranışlarını geliştirme eğitimine tabi tutulurlar, eğitimi başarıyla tamamlayanların belgeleri süresi sonunda iade edilir. Üç veya üçten fazlasında ise, sürücü belgeleri beş yıl süreyle geri alınır ve altı aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis cezası ile birlikte 532 600 000 lira hafif para cezası uygulanır. Ayrıca, psiko-teknik değerlendirme ve psikiyatri uzmanı muayenesine tabi tutulurlar. Bu değerlendirme ve muayene sonrasında uygun görülenlere, geri alma süresi sonunda sürücü belgeleri iade edilir. Psiko-teknik değerlendirme ve psikiyatri uzmanı muayenesinin yapılmasına dair esas ve usuller yönetmelikte gösterilir.

Uyuşturucu ve keyif verici maddeleri alarak araç kullananlara, eylemi başka bir suç oluştursa bile ayrıca, altı ay hafif hapis cezası ile birlikte 532 600 000 lira hafif para cezası uygulanır ve sürücü belgeleri süresiz olarak geri alınır." şeklinde iken suç tarihinden sonra, 11.06.2013 tarihli ve 28674 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6487 sayılı Kanun'un 19. maddesi ile 2918 sayılı Kanun'un 48. maddesinin başlığı "Alkol, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin etkisi altında araç sürme yasağı" olarak, metni de;

"Uyuşturucu veya uyarıcı maddeleri almış olan sürücüler ile alkollü olan sürücülerin karayolunda araç sürmeleri yasaktır.

Uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılıp kullanılmadığı ya da alkolün kandaki miktarını tespit amacıyla, kollukça teknik cihazlar kullanılır.

Kişinin yaralanmak veya ölümlü ya da kollukça müdahil olunan maddi hasarlı trafik kazasına karışması hâlinde, ikinci fıkrada belirtilen muayeneye tabi tutulması zorunludur. Teknik cihaz ile yapılan ölçüme itiraz eden veya bu cihaz ile ölçüm yapılmasına müsaade etmeyen bu sürücüler, en yakın adli tıp kurumuna veya adli tabipliğe veya Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık kuruluşlarına götürülerek uyuşturucu veya uyarıcı madde ya da alkol tespitinde kullanılmak üzere vücutlarından kan, tükürük veya idrar gibi örnekler alınır. Bu işlem bakımından 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 75 inci maddesi hükümleri, beşinci fıkrası hariç olmak üzere uygulanır.

Trafik kazası sonucunda kişinin ölmesi veya teknik cihaza üfleyemeyecek kadar yaralanmış olması hâlinde, üçüncü fıkra hükümlerine göre bu kişilerden kan, tükürük veya idrar gibi örnekler alınır.

Yapılan tespit sonucunda, 0.50 promilin üzerinde alkollü olarak araç kullandığı tespit edilen sürücüler hakkında, fiili bir suç oluştursa bile, 700 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgesi altı ay süreyle

geri alınır. Hususi otomobil dışındaki araçları alkollü olarak kullanan sürücüler bakımından promil alt sınırı 0.21 olarak uygulanır. Alkollü olarak araç kullanma nedeniyle sürücü belgesi geri alınan kişiye, son ihlalin gerçekleştiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içinde; ikinci defasında 877 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgeleri iki yıl süreyle, üç veya üçten fazlasında ise, 1.407 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgeleri her seferinde beşer yıl süreyle geri alınır. Sürücü belgelerinin herhangi bir nedenle geçici olarak geri alınmış olması hâlinde belirtilen süreler, geçici alma süresinin bitiminde başlar.

Yapılan tespit sonucunda, 1.00 promilin üzerinde alkollü olduğu tespit edilen sürücüler hakkında ayrıca Türk Ceza Kanununun 179 uncu maddesinin üçüncü fıkrası hükümleri uygulanır.

Hususi otomobil sürücüleri bakımından 0.50 promilin, diğer araç sürücüleri bakımından 0.20 promilin üzerinde alkollü olan sürücülerin trafik kazasına sebebiyet vermesi hâlinde, ayrıca Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde aldığı tespit edilen sürücülere 3.600 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgesi beş yıl süreyle geri alınır. Bu kişiler hakkında ayrıca Türk Ceza Kanunu hükümleri uygulanır.

Uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılıp kullanılmadığı ya da alkolün kandaki miktarını tespit amacıyla, kollukça teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmeyen sürücülere 2000 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgesi iki yıl süreyle geri alınır.

Sürücünün uyuşturucu veya uyarıcı madde kullandığından şüphe edilmesi hâlinde 5271 sayılı Kanunun adli koluğa ilişkin hükümleri uygulanır.

Alkollü olarak araç kullanması nedeniyle son ihlalin gerçekleştiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içinde sürücü belgeleri ikinci defa geri alınan sürücüler Sağlık Bakanlığınca, usul ve esasları İçişleri, Millî Eğitim ve Sağlık bakanlıklarınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilen sürücü davranışlarını geliştirme eğitimine; üç veya üçten fazla geri alınan sürücüler ise psiko-teknik değerlendirmeye ve psikiyatri uzmanının muayenesine tabi tutulurlar.

Sürücü belgelerinin geçici geri alma işlemleri bu Kanunun 6 ncı maddesinde sayılan görevliler tarafından yapılır.

Bu madde hükümlerine göre geri alınan sürücü belgesinin iade edilebilmesi için; ilgili kişi hakkında trafik kurallarına aykırılık dolayısıyla bu Kanun hükümlerine göre verilmiş olan idari para cezalarının tamamının tahsil edilmiş olması; uyuşturucu veya uyarıcı madde alması nedeniyle sürücü belgesi geri alınanların ayrıca sürücü olmasında sakınca bulunmadığına dair resmi sağlık kurumlarından alınmış sağlık kurulu raporunun ibraz edilmesi şarttır.

Alkol, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin tespiti için kullanılacak teknik cihazların sahip olacağı asgari koşullar ile diğer usul ve esaslar yönetmelikte gösterilir." şeklinde değiştirilmiş olup maddenin 6. fıkrasında, yapılan tespit sonucunda kandaki alkol miktarı 1,00 promilin üzerinde çıkan sürücüler hakkında TCK'nın 179. maddesinin 3. fıkrası hükümlerinin uygulanacağı, 7. fıkrasında ise, hususi otomobil sürücüleri bakımından 0,50 promilin, diğer araç sürücüleri bakımından 0,20 promilin üzerinde alkollü olan sürücülerin trafik kazasına sebebiyet vermeleri hâlinde, ayrıca TCK'nın ilgili hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Düzenlemenin yürürlüğe girdiği 11.06.2013 tarihinde ve sonrasında gerçekleştirilen eylemlerin zikredilen suçu oluşturup oluşturmadığına ilişkin hâkim tarafından yapılacak değerlendirmede "6487 sayılı Kanun'un 19. maddesi ile değişik 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48/6. maddesi; '1.00 promilin üzerinde alkollü olduğu tespit edilen sürücüler hakkında ayrıca Türk Ceza Kanununun 179 uncu maddesinin üçüncü fıkrası hükümleri uygulanır.' şeklinde düzenlenmiş olup, bu maddeye göre sürücünün 1.00 promilin üzerinde alkollü şekilde araç kullanmasının atılı suçun oluşması için yeterli olduğu...tespit edilen alkol promil miktarının 1.00 promilin altında olması hâlinde ne yapılacağı hususuna gelince; 2918 sayılı Kanun'un...48. maddesinin 7. fıkrasında; hususi otomobil sürücüleri bakımından 0,50 promilin, diğer araç

sürücülerini bakımından 0,20 promilin üzerinde alkollü olan sürücülerin trafik kazasına sebebiyet vermesi hâlinde, ayrıca Türk Ceza Kanunu'nun ilgili hükümlerinin uygulanacağı belirtildiğinden, burada taksirle öldürme ve yaralama suçlarında bilinçli taksir hâlinde farklı olarak, maddi hasarlı kazaya karışan bir otomobil sürücüsünün alkol promil miktarının 0,50 promilin üzerinde, yine maddi hasarlı bir trafik kazasına karışan diğer araç sürücülerinin ise alkol promil miktarının 0,20 promilin üzerinde olması hâlinde, 2918 sayılı Kanun'un 48. maddesinin 7. fıkrası kapsamında, TCK'nın 179. maddesinin 3. fıkrasında belirtilen suçun oluştuğu kabul edilecektir." (Serap Kaygusuz, Yargıtay Uygulamaları Kapsamında Taksirle Öldürme Taksirle Yaralama Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, s. 687).

2918 sayılı Kanun'un 48. maddesinin değiştirilmesinden önceki dönemde gerçekleştirilen eylemler yönünden ise, Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulunun bilimsel değerlendirmeleri de dikkate alınarak, kanında 0,30 promil ve altında alkol tespit edilen kişilerin aksi ispatlanmadıkça emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edecek durumda oldukları, kanında 0,31 - 1,00 promil alkol tespit edilen kişilerin emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edip edemeyecek hâlde olup olmadıkları hususunun olaydan sonra en kısa sürede yapılacak ayrıntılı bir doktor muayenesiyle belirlenmesi gerektiği, bunun mümkün olmadığı hâllerde bu hususun failin olay sırasındaki davranışları değerlendirilmek suretiyle belirlenebileceği, kanında 1,01 promil ve üzerinde alkol tespit edilen kişilerin ise her hâlükârda emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek hâlde oldukları kabul edilmelidir.

Nitekim, Ceza Genel Kurulunun 04.12.2018 tarihli ve 708-608 sayılı kararında da aynı sonuca ulaşılmıştır.

Bu açıklamalar ışığında uyuşmazlık konusu değerlendirildiğinde;

04.2012 tarihinde ... plaka sayılı araç şoförünün direksiyon hâkimiyetini kaybederek yol kenarında bulunan duvara çarpması üzerine araç içinde bulunan inceleme dışı sanık ...'in yaralandığı, adli muayene raporlarına göre...in yaralanmasının basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif nitelikte olduğu, Ali'nin babası olan sanık ...'in ise vücudunda darp veya cebir izine rastlanılmadığı, yapılan alkol ölçümünde...in 0,73 promil alkollü olduğunun tespit edildiği ve sanık ...'in aracı kendisinin kullandığını iddia ettiği olayda; sanık ...'in ilk beyanında araçtan oğlu... ile ayrı ayrı indiklerini ifade etmesine rağmen mahkemede aracın sağ kapısının sıkışması nedeniyle sol kapısından oğlu... ile birlikte indiklerini savunması, tanık ...'in ise olay yerine geldiğinde kaza yerinde sanık ...'in aracın dışında olduğunu, direksiyon koltuğunda oturan babasının dışarı çıkmaya çalıştığını, kendisinin de yardım ettiğini belirtmesi, buna karşılık...in ise babasının yardımı ile araçtan indiğini beyan etmesi, bu suretle sanık savunmaları ve tanık anlatımı arasında çelişkiler bulunması ayrıca kazada aracın şoför kısmında kan izlerinin bulunduğu dair tutanak karşısında aracın inceleme dışı sanık ... tarafından kullanıldığı hâlde...in yaralanması ve alkollü olması nedeniyle babası olan sanık ...'in gerçeğe aykırı şekilde aracı kendisinin kullandığını ifade ettiği hususunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır.

Ancak burada tartışılması gereken husus, sanığın sabit olan eyleminin suç oluşturup oluşturmadığı; suç oluşturması hâlinde ise "Suç üstlenme" veya "Suçluyu kayırma" suçlarından hangisini oluşturduğunun belirlenmesine ilişkindir.

Sanık ...'in kaza anında alkol veya uyuşturucu madde etkisi altında olduğuna dair herhangi bir tespit yapılamadığından inceleme dışı sanık ... yönünden sübut bulan trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunun sanık ... bakımından oluşmayacağı, trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu bakımından alkollü olmayan sanığın kendisi hakkında ceza hukuku anlamında suç teşkil etmeyen bir fiili üstlenmekten ibaret eyleminin "Suç üstlenme" suçunu oluşturmayacağı düşünülebilir ise de, kaza nedeniyle inceleme dışı sanık ...'in yaralanması nedeniyle takibi şikâyete bağlı olsa da olayda taksirle yaralama suçu olduğundan, yetkili makamlara sonuç itibarıyla gerçeğe aykırı olarak taksirle yaralama suçu işlediğini bildirmiş sayılan sanığın eyleminin bu yönüyle "Suç üstlenme" suçunu oluşturduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan sanık ...'in gerçeğe aykırı olarak kazaya karışan aracı kendisinin kullandığını beyan etmekten ibaret eyleminin, 0,73 promil alkollü şekilde araç kullanan oğlu... hakkında trafik güvenliğini tehlikeye sokma

suçundan araştırma, soruşturma ya da kovuşturma yapılmasını engellemek suretiyle "Suçluyu kayırma" suçunu da oluşturduğu görülmektedir. Bu durumda TCK'nın 44. maddesinde düzenlenen "Fikri içtima" kuralı uyarınca işlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren sanık ...'in, TCK'nın 270. maddesinde düzenlenen "Suç üstlenme" suçuna göre daha ağır cezayı gerektiren "Suçluyu kayırma" suçundan TCK'nın 283/1. maddesi uyarınca cezalandırılması gerekmekte ise de, inceleme dışı sanık ...'in, sanık ...'in oğlu olduğu göz önüne alındığında TCK'nın 283. maddesinin 3. fıkrasındaki "Bu suçun üstsoy, altsoy, eş, kardeş veya diğer suç ortağı tarafından işlenmesi halinde, cezaya hükmolunmaz." hükmü uyarınca sanığın "suçluyu kayırma" suçundan cezalandırılmasına karar verilemeyeceğinden, sanığın eyleminin TCK'nın 270. maddesinde düzenlenen "suç üstlenme" suçunu oluşturduğu kabul edilmeli, anılan maddenin "Bu suçun üstsoy, altsoy, eş veya kardeşi cezadan kurtarmak amacıyla işlenmesi halinde; verilecek cezanın dörtte üçü indirilebileceği gibi tamamen de kaldırılabilir." şeklindeki ikinci cümlesi Yerel Mahkemece gözetilmelidir.

Bu itibarla Yerel Mahkemenin direnme kararına konu beraat hükmünün, sanığın eyleminin suç üstlenme suçunu oluşturduğunun gözetilmemesi isabetsizliğinden bozulmasına karar verilmelidir.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

Çine (Kapatılan) Sulh Ceza Mahkemesinin 07.11.2013 tarihli ve 319-412 sayılı hükmünün, sanığın eyleminin suç üstlenme suçunu oluşturduğunun gözetilmemesi isabetsizliğinden **BOZULMASINA**,

Dosyanın, mahalline gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİ EDİLMESİNE, 21.05.2020 tarihinde yapılan müzakerede oy birliğiyle karar verildi.